

m

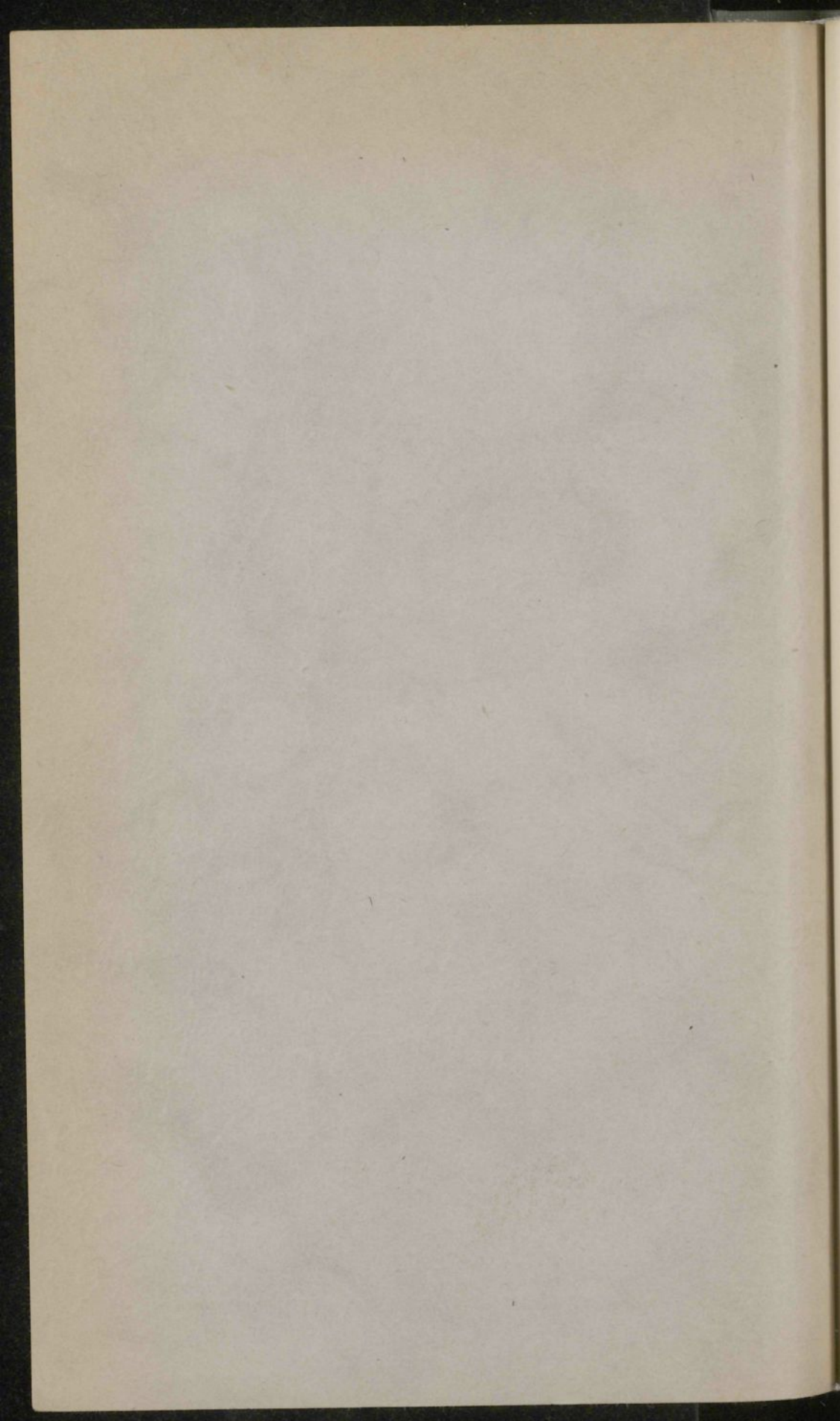
505

VERSLAG
BETREFFENDE DE
GEMEENTE MEDAN
OVER HET JAAR
= 1929 =

20/IV 31
V

m
505

GEMEENTE MEDAN

GEMEENTE BESTUUR

No. 712

MEDAN, 6 Maart 1931.

Onderwerp: Jaarverslag

Aan
den Gemeenteraad
van
MEDAN.

Ik heb de eer Uwen raad hierbij aan te bieden het verslag betreffende de gemeente Medan over het jaar 1929. Door personeelsgebrek, in het bijzonder gevolg van buitenlandsche verloven, is de verschijning van dit verslag vertraagd. Aangezien echter deze gemeente-verslagen niet alleen belang hebben voor het publiceeren van actueele gegevens, doch voornamelijk bestemd zijn voor later gebruik, behoudt dit verslag, ondanks de late verschijning, zijn waarde.

Het algemeene verslag wordt gevolgd door de verslagen der verschillende diensten.

De Burgemeester van Medan,
D. MACKAY.

INHOUD

ALGEMEEN GEDEELTE		blz.
I. Inleiding	1	
II. Bestuur der gemeente		
a. Burgemeester . . .	3	
b. Burgemeester en wethouders . . .	4	
c. Gemeenteraad/	5	
d. Gemeentesecretarie	7	
III. Financiën		
a. Begrooting 1929 . .	8	
b. Begrootingsrekening 1928	10	
c. Begrooting 1930 . .	10	
d. Inkomstenbelasting	11	
e. Drankvergunningrecht	11	
f. Hondenbelasting . .	12	
g. Vermakelijkheidsbelasting	12	
IV. Behandelde onderwerpen		
a. Begraafplaatsen . .	13	
b. Brandweer	13	
c. Decentralisatie . .	14	
d. Europeesche arbeidsbeurs	14	
e. Luchtvaart	15	
f. Onderwijs	17	
g. Pasars	18	
h. Personeel	19	
i. Straatverlichting . .	20	
j. Verordeningen . . .	21	
k. Ziekenzorg	22	
V. Bijlagen		
1. Gewone ontvangsten 1923—1929	24 — 25	
2. Gewone uitgaven 1923—1929	26 — 27	
3. Buitengewone ontvangsten 1923 — 1929	28 — 29	
4. Buitengewone uitgaven 1923—1929	30 — 31	
5. Samenvatting buitengewone dienst 1909—1929		32
6. Opbrengst wisselvallige inkomsten 1929		34
7. Inkomsten belasting	35 — 37	
8. Overzicht belastingen		38
9. Fondsen en reserves		39
10. Schulden wegens leeningen		40
11. Aantal kiezers 1912—1923		41
12. Geregistreerde voertuigen 1923—1929		42
13. Onroerende eigendommen	43 — 44	
GEMEENTEWERKEN		
Wethouder en Technische commissie		46
Ambtenaren en beampten		48
Werklieden		49
Trekdiere		49
Materieel		50
Wegen		51
Herstelling van wegen voor derden		52
Onderhoud particuliere wegen		52
Wegen in de sultanskampongs		53
Gewoon onderhoud der wegen		53
Herstelling van wegen		54
Verbreeding v. wegen		54
Aanleg van wegen		55
Asfalteering van wegen		56
Verwerkte materialen		57
Straatnaamborden		57

	blz.
Wegenplannen	57
Wegbeplanting en plantsoenen	57
Onderhoud	58
Aanleg van plantsoenen	59
Aanleg sportpark	59
Bruggen	61
Onderhoud	61
Bouw van bruggen	61
Duikers	62
Onderhoud	62
Aanleg van duikers	62
Open spoeleidingen en goten	63
Onderhoud	63
Doorspoelen der goten	63
Aanleg van goten	64
Rioleering	65
In kampoeng voor-Indiers	65
Sectie A	65
Gebouwen	66
Raadhuis	66
Kantoor enz. van gemeentewerken	66
Sekolah derma	67
Openbare badhuizen enz.	67
Ziekenhuis	67
Pasarplannen	68
Openbare reiniging	68
Straatreiniging	68
Schoonhouden van goten en brandgangen	69
Schoonhouden van de rioleering	69
Sproeidienst	69
Vuilnisophaaldienst	69
Faecaliendienst	70
Schoonhouden der rivieren	71
Schoonmaken van kampoengs	71
Beccariecellen	71
Diversen	71
Hongkongkeur	71
Europeesche begraafplaats	71

	blz.
Brandweer	72
Kramat Boolweg	72
Vliegveld	72
Gemeenteslachthuis	72
Verkeersregelingen	73
Brievenbussen	73
OPENBARE GEZONDHEID	
Personeel	74
A Gemeente Slachthuis	
Gebouwen	74
Exploitatie	
a. Slachtingen	75
b. Ingevoerd vleesch	76
c. Stallingen	77
d. Afkeuringen	77
e. Slacht- en vleeschkeur	78
f. Vleesch- en vee- prijzen	79
g. Financieel overzicht Bijlagen	79
Staat van personeel. Aantal geslachte dieren 1913—1929	81
Aantal gestalde dieren 1929	82
Vleesch- en vee- prijzen	82
Exploitatierkening	83—84
Staat van uitbreiding en vernieuwing	85—85
Staat van afkeuringen	87—88
Staat van aflossingen	89
B. Melkcontrole	90
Melkonderzoek	91
Overtredingen	93
C. Pasarwezen	
1. Particuliere pasars	94
2. Gemeentelijk pasar- bedrijf	95
3. Pasarcredietwezen	98
4. Pasar- prijzen	99
Bijlagen	
Leeningen pasar- credietwezen	100

	blz.
Exploitatierekening pasarbedrijf.	101—102
Balans pasarcrediet- wezen	103
Aantal m ² verhuurd op de pasars	103
Vergelijking prijzen van levensbehoeften.	104—105
D. Voerwezen	106
E. Reglement op het maken van ijs enz.	108
F. Broodverorde- ning.	108
G. Hotelverorde- ning.	109
H. Hondenbelas- ting verordening	109
I. Veeverordening	109
J. Diversen	109
BOUW- EN WOON- TOEZICHT	
Personeel.	111
Algemeene beschou- wingen.	111
Bouwvergunningen.	113
Rooigelden	114
Afgewezen en inge- trokken aanvragen.	115
Inspecties	115
Schoonheidscommissie Verbetering van wo- ningen	115
Bouwvallige huizen	116
Wijziging bouwveror- dening	116
Rioleering	116
Woningregistratie	116
Petroleumordonnantie.	116
Hinderordonnantie.	116
Hotelverordening	118
Bioscopen	118
Broodbakkerijen	118
Reglement op het ma- ken van ijs enz.	118
Drankverordening	118
Huizennummering	118
Bijlagen	

	blz.
Overzicht werkzaam- heden 1916—1929.	119
Idem 1921 — 1929 kampoengebouw	119
WONINGBEDRIJF	
Verkoop van woningen	121
Aantal woningen	121
Verhuring	121
Inning der huren	122
Leegstaande woningen	122
Verhuizingen	122
Onderhoud	124
Bouw van woningen	125
Uitbreidingen	125
Verbeteringen.	125
Bewoning	126
Financieel overzicht	126
Bijlagen	
Aantal bewoners	128
Exploitatierekening.	129—130
Balans, en Verlies- en winstrekening	131
BUREAU VOOR- GRONDZAKEN.	
A. Algemeen	132
Personeel.	132
B. Grondzaken	
1. Opmetingen	132
2. Regeling van grond- recht	133
3. Afstand van grond aan het gouv.	134
4. Afstand van erf- pacht op vrijen eigendom	134
5. Afstand van erf- pacht aan afkoopers van Inl. rechten.	135
6. Omzetting van grants in erfpacht.	135
C. Overschrijving	136
D. Grondlasten	
1. Hasil-tanah	140
2. Vergoeding van za- kelijke rechten	141
3. Verponding	141

DER

Ee
in het
bere w
cieel a
gewest
wisselin
weinig
ren. O
de Oos
wordt n
He
beteeke
wisselin
den bli
dan blij
verwach
factoren
Voo
op den
jaren hu
inkomste
gemidde
wordt o
voor een
Maa
dat de
stige jar
inkomste
f 115.00
hasil-tan
jaren la
eens een
ondersch
tot f 11
verhoogt
invloede
zelfs in
middelen
tusschen

VERSLAG

DER GEMEENTE MEDAN OVER HET JAAR 1929

ALGEMEEN GEDEELTE

I. INLEIDING.

Een terugblik op de verrichtingen van de gemeente Medan in het jaar 1929 kan niet anders dan gekleurd zijn door de sombere wolke, die in den aanvang van het laatste kwartaal het financieel aspect van de geheele wereld begon te verduisteren. Het gewest Oostkust van Sumatra is steeds zeer gevoelig voor de wisselingen in de algemeene conjunctuur, doordat de producten weinig in aantal zijn en bijna alle op dezelfde invloeden reageren. Op het oogenblik, dat dit verslag wordt geschreven, bevindt de Oostkust zich weder in een malaise, die door velen vergeleken wordt met de slechtste jaren tusschen 1921 en 1924.

Het ligt voor de hand, dat de gemeente Medan, die slechts betekenens heeft als centraal punt van dit gewest, door deze snelle wisseling van conjunctuur wordt meegesleept. Wanneer we echter den blik verder terugwenden en de laatste tien jaren overzien, dan blijkt, dat de gemeente minder te lijden heeft gehad dan te verwachten zou zijn. Er zijn daarvoor eenige zeer belangrijke factoren aan te wijzen.

Vooreerst zijn eenige voornamen ontvangsten niet gebaseerd op den toestand van het jaar zelf, doch doen ook de voorafgaande jaren hun invloed gelden. Zoo wordt voor de berekening van de inkomstenbelasting voor wisselvallige inkomsten genomen het gemiddelde per jaar over de laatste drie kalenderjaren. Voorts wordt de hasil-tanah voor grants met wisselende pacht telkens voor een termijn van vijf jaren vastgesteld.

Maar bovendien deed zich de gelukkige omstandigheid voor, dat de beide genoemde bronnen van inkomsten in de zeer gunstige jaren vóór 1921 werden verhoogd. Het tarief voor de inkomstenbelasting werd verdubbeld, waardoor de opbrengst van f 115.000.— in 1920 sprong tot f 246.000.— in 1921. Voor de hasil-tanah beteekende de periodieke herziening, die ongeveer tien jaren lang vóór de grondschenking niet had plaats gehad, eveneens een belangrijke verhooging. De opbrengst, die in 1919 en 1920 onderscheidenlijk f 67.000.— en f 71.000.— was geweest, klom tot f 118.000.— in 1921 en zelfs f 157.000.— in 1922. Deze verhoogingen in de goede jaren, gepaard aan de evengenoemde invloeden van voorafgaande jaren, hebben tengevolge gehad, dat zelfs in den slechtsten tijd de opbrengst dezer beide belangrijke middelen hooger was dan in 1919 en 1920. Een vergelijking tusschen 1920 en 1923 geeft het volgende beeld. De gewone

uitgaven stegen van f 477.000.— tot f 628.000.—, dus met f 151.000.—. Doch dit verschil werd bijna geheel gedekt door de stijging der beide genoemde middelen en de verhooging der gedeeltelijk van de belastingopbrengst afhankelijke landsbijdragen (die later weer belangrijk zijn verlaagd). Immers was het verschil in ontvangsten in beide jaren van de inkomstenbelasting f 27.000.—, van de hasil-tanah f 50.000.—, en van de landsbijdragen f 61.000.—, tezamen f 138.000.—. En het percentage der gewone uitgaven, dat door deze middelen werd gedekt, steeg van 71 tot 76.

Wanneer wij dus terugzien op de periode van malaise in de jaren tusschen 1921 en 1924, dan blijkt, dat de gemeente in dien tijd niet alleen haar taak is blijven vervullen, doch zelfs heeft kunnen uitbreiden. En als oorzaak daarvan kan grotendeels worden aangewezen de verhooging van inkomstenbelasting en hasil-tanah. Doch hoe staat de gemeente thans aan het begin van een nieuwe economische inzinking? In de gunstige jaren zijn geen nieuwe belastingen of heffingen ingevoerd; slechts werd in den loop van verslagjaar de vermakelijkheidsbelasting verhoogd van 10 tot 20%, doch deze belasting is de gevoeligste van allen voor de tijdsomstandigheden (opbrengst 1924 f 27.000.—, 1928 f 53.000.—). Er is dus te verwachten, dat de ontvangsten zullen dalen, zij het dan voor inkomstenbelasting en hasil-tanah geremd door de in den aanvang genoemde omstandigheden. En daartegenover staat een te verwachten verhooging der uitgaven als gevolg van eenige nieuwe werkzaamheden, die de gemeente binnen de sfeer harer bemoeienissen heeft getrokken: het ziekenhuis en de centrale pasar.

Het ziekenhuis, dat einde verslagjaar zijn voltooiing naderde, zal een exploitatietekort geven, waarvan 75% door het gouvernement zal worden gerestitueerd. Er dient echter op gerekend te worden, dat bij de beoordeeling der exploitatierekening door het gouvernement sommige uitgaven zullen worden beschouwd als niet noodzakelijk, zoodat ze geheel ten laste van de gemeente komen. De gemeente zal dus moeten rekenen op 25% en zelfs meer van het exploitatietekort, terwijl te voren voor ziekenzorg geen gelden op de gemeentebegroting werden uitgetrokken.

De centrale pasar, tot den bouw waarvan in verslagjaar werd besloten, zal weliswaar de eerste jaren geen rechtstreeksche tekorten geven, omdat alle uitgaven gedurende den aanbouw als kapitaalsuitgaven kunnen worden beschouwd. Doch daarna moet verwacht worden, dat, terwijl de nieuwe pasar nog geen winstsaldo aan de gemeente zal kunnen uitkeeren, de winst van de bestaande vischpasar zal moeten worden gederfd, terwijl de gebouwen van deze pasaren van de pasar in Petisah (op de balans staande voor f 63.000.—) moeten worden afgeschreven. Daarnaast staan de te verwachten uitgaven, die een gevolg zijn van de uitvoering der pasarplannen: rioleering en wegeaanleg, die nood-

zakelijk zijn, doch waarvoor geen leeningsgelden mogen worden besteed.

Na het vorenstaande zal het duidelijk zijn, dat de zeer gunstige financieele resultaten van verslagjaar, hoezeer tot tevredenheid stemmend, niet de waakzaamheid mogen bedriegen. De gewone dienst van verslagjaar sluit met een voordeelig saldo van f 129.936,97, zoodat ook bij groote vermindering der inkomsten een sluitende gewone dienst kan worden verwacht. Doch de buitengewone dienst is — afgezien van leeningen voor bepaalde doeleinden — bijna geheel opgebouwd uit subsidies, vaste sommen bij uitgifte van erfpacht en saldi van den gewonen dienst (van het jaar zelf of via het reservefonds van vorige jaren). Deze drie bronnen van buitengewone ontvangsten zullen waarschijnlijk de invloed van de slechte tijdsomstandigheden ondergaan en dan zal de gemeente verplicht zijn de buitengewone uitgaven te verminderen. In de laatste drie jaren bedroeg het totaal der buitengewone uitgaven, die niet door geldleeningen werden gedekt, onderscheidenlijk ongeveer f 296.000. — , f 453.000. — en f 290.000. — . Wanneer de malaise aanhoudt, zullen deze bedragen in de komende jaren belangrijk lager worden, zonder dat er echter reden tot ongerustheid behoeft te ontstaan. Wel zal scherp moeten worden toegezien, dat het reservefonds, hetwelk bij de afsluiting van den dienst 1929 een bedrag van f 582.183,59 bezat, slechts wordt benut voor werken, waarvan de uitvoering geen uitstel kan dulden. Op deze wijze kan de gemeente Medan de toekomst, die naar de thans heerschende verwachtingen niet gunstig is, rustig tegemoet gaan.

II. BESTUUR DER GEMEENTE.

a. Burgemeester.

Bij ordonnantie, opgenomen in staatsblad 1917 no. 243 (in werking getreden op 21 April 1918 krachtens staatsblad 1918 no. 195), is bepaald, dat het voorzitterschap van den gemeenteraad van Medan niet langer wordt uitgeoefend door den assistent-resident van Deli en Serdang, doch door een door den gouverneur-generaal benoemden voorzitter, die ingevolge artikel 3 van het decentralisatie-besluit den titel voert van burgemeester.

Sinds de instelling van dit ambt wordt het bekleed door den heer D. Baron Mackay.

Ingevolge gouvernementsbesluit van 10 Juni 1927 no. 20 treedt bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den burgemeester als zijn plaatsvervanger op de in leeftijd oudste wethouder, bij ongesteldheid enz. van alle wethouders de plaatsvervangende wethouder, bij ongesteldheid enz. van dezen het in leeftijd oudste raadslid.

b. *Burgemeester en wethouders.*

Bij gouvernementsbesluit van 26 Februari 1927 no. 26 werd, in overeenstemming met den wensch van den gemeenteraad, bepaald, dat de gemeenteraad, bij voorkeur uit zijn midden, twee wethouders en een plaatsvervangende wethouder kan benoemen.

De gemeenteraad besloot op 10 Juli 1929 no. 200 den gouverneur-generaal te verzoeken een derde wethouder te mogen benoemen, in overeenstemming met welk verzoek werd geslagen het gouvernementsbesluit van 6 Augustus 1929 no. 26.

In het college zijn de werkzaamheden verdeeld, zoodat de burgemeester en ieder der wethouders zich in het bijzonder met een bepaald gedeelte van de gemeentelijke taak belast. Deze verdeling is als volgt:

De burgemeester is als lid van het college in het bijzonder belast met: algemeene zaken, wetgeving, onderwijs met Nederlandsch als voertaal, personeele zaken, begraafplaatsen, verkeer, voerwezen, openbare hygiene (waaronder ziekenhuis-aangelegenheden, doch niet kampoenghygiene), opneming van kassen der rekenplichtigen, straatverlichting en lichtcontracten, brandweer en voorts datgene, wat niet aan de wethouders is toegewezen.

De wethouder van financiën en van de bedrijven is belast met financieele aangelegenheden, waaronder comptabiliteit, belastingen, kas en pensioenfonds en met de gemeente-bedrijven, te weten woningbedrijf, slachthuis, pasarwezen en pasarcredietwezen.

De wethouder van technische en grondzaken is belast met de technische zaken, waaronder gemeentewerken, bouw- en woon-toezicht, hinderordonnantie en reinigingsdienst en voorts met grondzaken.

De wethouder voor inheemsche aangelegenheden is belast met gemeente-onderwijs met Maleisch als voertaal, kampoengzorg en kampoengverbetering.

De vaste toelage der wethouders bedraagt ingevolge gouvernementsbesluit van 23 Februari 1928 no. 12 f 150.- 's maands.

In het college kwamen gedurende verslagjaar de volgende mutaties voor. Bij raadsbesluit van 27 Mei 1929 no. 177 werd den heer De Waard op verzoek ontslag verleend met ingang van 30 Juni 1929, met gelijktijdige benoeming van den heer mr. G. van der Veen tot wethouder van financiën en van de bedrijven.

Bij raadsbesluit van 10 Juli 1929 no. 22 werd, behoudens goedkeuring van de uitbreiding van het college, tot wethouder voor inheemsche aangelegenheden benoemd de heer Arsjad gelar Datoek Sinarokajo.

Bij raadsbesluit van 18 December 1929 no. 394 werd den heer Nelissen op verzoek ontslag verleend en in zijn plaats tot wethouder van technische en grondzaken benoemd de heer A. Slager.

Het college bestond derhalve op ultimo verslagjaar uit :

den burgemeester	voorzitter
A. Slager	weth. van techn. en grondzaken
mr. G. van der Veen	weth. van financiën en bedrijven
Arsjad gelar Datoek	
Sinarokajo	weth. voor inh. aangelegenheden
Gan Hoat Soei	plaatsvervangende wethouder.

Door het college werd gedurende verslagjaar 31 malen vergaderd ; de notulen dezer vergaderingen beslaan ruim 600 bladzijden.

c. Gemeenteraad.

De gemeenteraad bestaat uit 17 leden, waarvan 10 onderdanen-Nederlanders, 5 inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders en 2 uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders.

Gedurende verslagjaar bedankte de heer P. W. van Rossum voor het lidmaatschap, terwijl de heer mr. H. W. B. Thien wegens vertrek aftrad ; de hierdoor ontstane vacatures werden vervuld : de eerste door verkiezing bij enkele candidaatstelling van den heer A. Slager, de tweede bij stemming, waarbij werd gekozen de heer B. E. L. Thuring.

Op ultimo verslagjaar was de raad derhalve als volgt samengesteld :

1. onderdanen-Nederlanders : Tj. Dijkstra, J. M. Groenewegen, J. M. Nelissen, A. Slager, ir. K. K. J. L. Steinmetz, B. E. L. Thuring, ir. M. Valkenburg, mr. G. van der Veen, J. de Waard en dr. J. W. Wolff ;

2. inheemsche onderdanen - niet - Nederlanders : Abdullah Loebis, Arsjad gelar Datoek Sinarokajo, Mohamad Arif, Raden Noerngali en Raden Pirngadi ;

3. uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders : Gan Hoat Soei en Jap Soen Tjhay.

De gemeenteraad treedt in zijn geheel af op den derden Dinsdag van Augustus 1930.

Het aantal raadscommissies, is, sinds de instelling van het college van burgemeester en wethouders, verminderd. Op het einde van verslagjaar bestonden de volgende raadscommissies :

1. commissie voor de verordeningen, bestaande uit de heeren mr. G. van der Veen, voorzitter, Tj. Dijkstra en Abdullah Loebis ; als secretaris dezer commissie is aangewezen de gemeente-secretaris ;

2. technische commissie, bestaande uit de heeren ir. M. Valkenburg, voorzitter, ir. K. K. J. L. Steinmetz en dr. J. W. Wolff ; als secretaris dezer commissie is aangewezen de directeur der gemeentewerken ;

3. belastingcommissie, bestaande uit de heeren A. Slager, voorzitter, Jap Soen Tjhay en Raden Noerngali ; als secretaris dezer commissie is aangewezen de controleur voor de belastingen ;

4. personeelscommissie, bestaande uit de heeren A. Slager, voorzitter, ir. M. Valkenburg en Abdullah Loebis; als secretaris, dezer commissie is aangewezen de gemeentesecretaris.

5. commissie voor onderwijszaken, bestaande uit de heeren dr. J.W. Wolff, voorzitter, Tj. Dijkstra en Raden Pirngadi; als secretaris dezer commissie is aangewezen de commissies ter gemeentesecretarie F. Fliers

6. commissie voor de vaststelling van de kiezerslijst, bestaande uit de heeren Tj. Dijkstra, J.M. Groenewegen, Jap Soen Tjhay en Raden Noerngali.

Behalve de hiervoor genoemde raadscommissies zijn er eenige commissies, waarvan alle of eenige leden door den gemeenteraad worden aangewezen, te weten:

1. schoonheidscommissie, bestaande uit de heeren ir. M. Valkenburg, voorzitter, ir. K.K.J.L. Steinmetz. en J.G. Eijlander;

2. commissie van taxatie, bestaande uit de heeren J. Mijs, voorzitter, J.M. Groenewegen en J.G. Eijlander leden en Gerard Jansen, plaatsvervangend lid; als secretaris is aangewezen het hoofd van het gemeentelijk bureau voor grondzaken;

3. stembureau, bestaande uit de heeren J.E. Goudsmit en W. Kapteijn als gewone leden en de heer Achmad Marzoeki als toegevoegd lid, terwijl als plaatsvervangende leden zijn aangewezen de leden van den gemeenteraad, in de door den burgemeester te bepalen volgorde;

4. commissie van toezicht op het gemeentelijk pensioenfonds, bestaande uit: den wethouder van financiën en van de bedrijven als voorzitter, het lid van den gemeenteraad Abdullah Loebis en de deelgenoot van het fonds Marah Adam.

5. commissie van toezicht op en beheer over de Sekolah derma bestaande uit den burgemeester als voorzitter, de dames E. M. Visser—Weuringh, O. Valkenburg—Lels en Raden Ajoe Noerngali en den heer Abdul Wahab;

6. commissie van beheer der Europeesche begraafplaats, bestaande uit de heeren ds. C. Mak, voorzitter en pastoor M.G.J. Simons; de gemeenteontvanger is ambtshalve lid—secretaris—penningmeester;

7. commissie inzake geschillen voortvloeiende uit de concessie der waterleidingmaatschappij Ajer beresih, waarin door den gemeenteraad is aangewezen de heer ir. M. Valkenburg; de concessionaresse wees den hoofdadministrateur der Delimaatschappij aan als lid, terwijl tot derde lid door den president van den raad van justitie werd benoemd mr. W.L.A. de Neeff;

8. in het bestuur der vereeniging voor kindervacantiekolonies ter Oostkust van Sumatra werd als vertegenwoordiger der gemeente benoemd de heer Abdullah Loebis;

9. de Europeesche schoolcommissie, waarvan de burgemeester ambtshalve voorzitter is, bestaat uit de dames A. M. A. van Beesten—Jansen en G. Wolff—Sybolts en de heeren P. W. van

Russum, Jap Soen Tjhay, Mohamad Hadjerat gelar Soetan Maleka, G. van Altena, Adr. Vervloet, P. de Haan, pastoor H.A.A. Damen en Soeis; de commies ter gemeentesecretarie F. Fliers is aangewezen als secretaris;

10. de Inlandsche schoolcommissie, waarvan eveneens de burgemeester ambtshalve voorzitter is, bestaat uit dedames Raden Ajoe Noerngali en Raden Ajoe Pirngadi en de heeren Tengko Ottoman, Mohamad Hadjerat gelar Soetan Maleka en Baginda Djoendjoengan; als secretaris is aangewezen de commies bij het gemeentelijk bureau voor grondzaken Marah Adam;

11. de ziekenhuiscommissie bestaat uit den burgemeester als voorzitter en voorts de heeren dr. J. W. Wolff, ir. K. K. J. L. Steinmetz, Raden Pirngadi en den fungeerenden inspecteur van den dienst der volksgezondheid; de gemeentesecretaris is aangewezen als secretaris dezer commissie.

12. de commissie ad hoc voor de herziening der personeele bepalingen, bestaat uit de gemeenteraadsleden mr. G. van der Veen, voorz., A. Slager, Jap Soen Tjhay en Abdullah Loebis, alsmede den voorzitter der Medansche gemeenteambtenarenvereniging J. G. Eijlander; de gemeentesecretaris is aangewezen als secretaris.

Het aantal openbare vergaderingen van den gemeenteraad bedroeg in verslagjaar 14; er werden 394 besluiten genomen.

De Kiezerslijst bevatte bij de voorloopige vaststelling op 30 Maart van verslagjaar 1352 namen van onderdanen-Nederlanders, 898 namen van inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders en 250 namen van uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders. Bij de definitieve vaststelling werden deze aantallen verminderd wegens het niet indienen van de gevraagde gegevens met onderscheidenlijk 257, 320 en 103 namen, zoodat de lijst in het geheel bevatte de namen van 1077 onderdanen-Nederlanders, 578 inheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, en 147 uitheemsche onderdanen-niet-Nederlanders, te zamen 1802 namen.

Voor een opgave van het aantal kiezers sinds de invoering van verkiezingen voor den gemeenteraad wordt verwezen naar bijlage I.

Er werden twee tusschentijdsche verkiezingen gehouden, beide voor de bevolkingsgroep onderdanen-Nederlanders. Bij de eerste, gehouden op 21 Mei werd de heer A. Slager bij enkele candidaatstelling gekozen. Bij de tweede verkiezing op 12 November werden twee kandidaten gesteld, nl. de heeren B. E. L. Thuring en J. Th. Maai. Er had stemming plaats op 19 November, waarbij werden uitgebracht 297 stemmen, waarbij 6 van onwaarde, 170 op den heer Thuring en 121 op den heer Maai.

d. Gemeentesecretarie.

De gemeentesecretaris L. J. Winckel vertrok op 1 December van verslagjaar met buitenlandsch verlof wegens langdurigen dienst. De commies ter secretarie F. Fliers werd belast met de functies van gemeentesecretaris.

In verband met dit buitenlandsch verlof van den secretaris werd bij raadsbesluit van 10 Juli 1929 no. 180 tot tijdelijk ambtenaar ter secretarie aangesteld mej. mr. E.J.J.M. Houben.

Bij raadsbesluit van 10 October 1929 no. 303 werd den referendaris ter secretarie J. de Vos op verzoek met ingang van 1 Januari 1930 eervol ontslag uit den gementedienst verleend; de waarneming van zijn functien werd tijdelijk opgedragen aan mej. mr. Houben, terwijl met ingang van genoemden datum als tijdelijk ambtenaar werd aangesteld de heer A.G.F. Beckman Lapré. Deze laatste benoeming werd echter op verzoek van belanghebbende ingetrokken bij raadsbesluit van 18 December 1929 no. 380. Eerst in de maand Januari 1930 werd tot tijdelijk ambtenaar benoemd de heer J.J.H. Lutz.

Als tweede tijdelijke kracht werd in dienst genomen als maandgeldster met ingang van 1 Juni 1929 mej. Raden adjeng Soetartilah Soepojo.

Op het einde van verslagjaar bestond het personeel derhalve uit: gemeentesecretaris L.J. Winckel (met verlof)

tijd. wd. referendaris mej. mr. E. J. J. M. Houben,
commies F. Fliers.

adj.-commies mej. M.J.L. Dirk.

tijdelijk ambtenaar (vacature),

maandgeldster mej. R.a. Soetartilah Soepojo, en voorts één eerste klerk, drie tweede klerken en drie oppassers.

III. FINANCIËN.

a. Begrooting 1929.

De begrooting voor 1929 werd vastgesteld in de raadsvergadering van 31 October 1928 en goedgekeurd bij besluit van den gouverneur der Oostkust van Sumatra van 19 November 1928 no. 2242.

Volgens deze begrooting sluit de gewone dienst met een totaal van f 871.631.44, waarbij is gerekend op f 20.000 onvoorziene uitgaven en f 63.543.80 aan storting in het fonds voor buitengewone uitgaven.

De buitengewone uitgaven, niet uit leeningsgeldten te bestrijden, wijzen een totaal aan van f 408.356.20, waaronder een bedrag van f 131.889.— voor bouw en eerste inrichting van het gemeenteziekenhuis, waartegenover een gelijk bedrag aan subsidie als ontvangst is geraamd. De geraamde ontvangsten ter dekking van de overige buitengewone uitgaven bestaan uit f 100.000.— aan opbrengst van vaste sommen bij erfpachtsuitgifte en f 7.250.— aan extra-aflossing van het woningbedrijf, terwijl de rest ad f 169.217.20 wordt gevonden door over een gedeelte van het fonds voor buitengewone uitgaven te beschikken. Volgens de raming zou het fonds aan het einde van verslagjaar nog groot zijn f 127.800.—. Bij deze raming werd uitgegaan van de

veronderstelling, dat het fonds einde 1928 groot zou zijn rond f 233.000.—; in werkelijkheid was het fonds echter ultimo 1928 ruim f 499.000.— groot (zie hieronder).

De voorloopige cijfers der begrootingsrekening over 1929 geven het volgende beeld. Van den gewonen dienst bedroeg het totaal der ontvangsten f 1.002.294,34, d.i. rond f 131.000.— meer dan geraamd werd. Het totaal der uitgaven bedroeg f 808.189,62, terwijl het nadeelig saldo van den dienst 1928 ad f 57.822,91 ten laste van verslagjaar komt, zoodat het batig saldo van den gewonen dienst f 136.281,79 bedraagt, of ruim f 70.000.— boven de raming. Van deze f 136.000.— werd rond f 6000.— overgebracht naar de volgende begrooting, zoodat in 1929 in het fonds gestort werd $\pm$ f 130.000.—

Van den buitengewonen dienst werd ten laste van verslagjaar verwerkt f 289.555,43 of ruim f 119.000.— minder dan werd geraamd.

Anderszijds vloeiden de buitengewone ontvangsten zoo ruim, dat opname uit het fonds niet noodig bleek te zijn. Alleen werd een bedrag van ruim f 47.000.—, dat aanvankelijk in Juni 1929 ten laste van den dienst 1928 was opgenomen, in verband met de gemeentelijke beheersvoorschriften, beschouwd als ten laste van den dienst 1929 opgenomen te zijn. Het fonds vermeerderde dus tijdens verslagjaar met $\pm$ f 130.000.— — 47.000.— = f 83.000.—. De stand was einde 1928 f 499.000.—, welk bedrag derhalve in 1929 vermeerderde met f 83.000.— waardoor het fonds ultimo 1929 ruim f 582.000.— groot was.

Niet alleen echter was in 1929 geen opname uit het fonds noodig, maar bovendien leverde de buitengewoon dienst een batig saldo op van f 76.000.—. Over dit saldo werd beschikt bij raadsbesluit van 20 Augustus 1930 no. 267, waarbij de begrooting voor dat jaar gewijzigd werd.

Zooals de bovenstaande cijfers aangeven, bleef in verslagjaar bijna 30% van de geraamde buitengewone uitgaven onverwerkt. De gemeentelijke beheersvoorschriften eischen bovendien, dat geen ontvangsten na afloop van een dienstjaar meer ten bate van dat jaar kunnen worden geboekt, terwijl daarentegen voor de uitgaven nog tot ultimo Juni van het volgende jaar over de geraamde artikelen van uitgaaf kan worden beschikt. Aangezien dan nog een zoo belangrijk bedrag onverwerkt is gebleven, blijkt hieruit, hoezeer de begrooting van uitgaven en van ontvangsten ten opzichte van elkaar verschoven zijn en hoe moeilijk het is een zuiver beeld van den financieelen toestand te verkrijgen. Het ligt daarom in het voornemen in het vervolg ook voor wat betreft de uitgaven de dienst af te sluiten op het einde van het dienstjaar, terwijl de onverwerkte bedragen alsdan, indien noodig, maar het volgende dienstjaar kunnen worden overgebracht. Er bestaat dan tevens gelegenheid voor de geheel of gedeeltelijk

onuitgevoerde werken na te gaan, om welke reden zij niet tot uitvoering kwamen.

In verslagjaar is dit bijvoorbeeld het geval met de omlegging van Demmeniweg en Bentengweg en den bouw van een brug tusschen die wegen, te zamen geraamd op f 100.000.-. Voor de overige werken kan worden verwezen naar het verslag van den dienst der gemeentewerken.

b. Begrootingsrekening 1928.

De voorloopige vaststelling van de begrootingsrekening 1928 door den gemeenteraad had in verslagjaar nog niet plaats.

c. Begrooting 1930.

De begrooting voor het dienstjaar 1930 werd vastgesteld in de raadsvergadering van 30 October 1929 en goedgekeurd door den gouverneur der Oostkust van Sumatra bij besluit van 2 December 1929 no. 2746.

De gewone dienst sluit met een totaal van f 1.079.958,68, waarbij is gerekend op een storting van f 100.000.— in het fonds voor bestrijding der buitengewone uitgaven en voorts op ruim f 25.000.- aan onvoorziene uitgaven.

Aan buitengewone uitgaven, niet uit leeningsgelden te bestrijden, is een totaal geraamd van f 504.660,20. Hiervan is f 282.500.- een rechtstreeksch gevolg van de uit te voeren pasarplannen, nl. f 200.000.- voor den aanleg van een moerriool in de Wilhelminastraat, f 76.000.- voor den aanleg van een sportpark en f 6500.- voor den aanleg van een plantsoen en tennisbanen aan de Balistraat, welke werken niet uit de pasarleening mogen worden bekostigd.

Onder de buitengewone uitgaven is voorts geraamd f 74.500.— voor kampoengverbetering, waartegenover is gerekend op een gouvernementssubsidie tot de helft van dat bedrag. Overigens wordt de dekking der buitengewone uitgaven gevonden uit een geraamde opbrengst van vaste sommen bij uitgifte in erfpacht tot een bedrag van f 150.000.-, terwijl het overige benoodigde bedrag van f 317.410,20 wordt geput uit het fonds voor bestrijding van buitengewone uitgaven.

Volgens de raming zal in dit fonds aan het einde van 1930 nog aanwezig zijn een bedrag van slechts rond 225.000.-, terwijl reeds te voorzien is, dat de uitvoering van de pasarplannen den buitengewonen dienst zal belasten met f 100.000.- voor het laatste gedeelte van het moerriool in de Wilhelminastraat en f 51.500 voor de wegen om de pasar. Daartegenover staat, dat de regeering een subsidie toezegde voor de rioleering tot een bedrag van f 50.000.- per jaar, gedurende 12 jaren te beginnen

met 1931, mits de gemeente jaarlijks een gelijk bedrag voor dat doel beschikbaar stelt.

Wanneer dus, zooals verwacht moet worden, in de eerstvolgende jaren de opbrengst aan vaste sommen bij uitgifte in erfpacht gering zal zijn, zullen de buitengewone uitgaven zeer moeten worden beperkt.

d. *Inkomstenbelasting.*

Door de gemeente wordt sinds 1919 een eigen inkomstenbelasting geheven, ter vervanging van de sinds 1913 bestaande opcentenheffing op de personeele belasting.

Deze gemeentelijke inkomstenbelasting wordt geheven naar een sterk progressief tarief, dat sinds de invoering der belasting verscheidene malen werd gewijzigd. Hieronder volgt een overzicht daarvan:

- 1919. minimum belastbaar inkomen f 500.—, waarover wordt geheven $\frac{1}{5}\%$, welk percentage sprongsgewijze en eenigszins onregelmatig stijgt tot $2\frac{1}{2}\%$ voor inkomens boven f 50.000;
- 1920. zelfde tarief, doch eenigszins verhoogd, doordat in plaats van „boven f 50.000.—” wordt gelezen „vanaf f 50.000.—” en overeenkomstig bij de andere grenzen der heffingspercentages;
- 1921. minimum belastbaar inkomen verhoogd tot f 900.—, heffingspercentage verhoogd; maximum van 5% bij inkomen van f 50.000.—;
- 1923. minimum belastbaar inkomen verhoogd tot f 1200.—; heffingspercentage voor inkomens beneden f 26.000.— verlaagd, met de bedoeling de opbrengst met 25% te verlagen;
- 1926. geheel nieuw tarief volgens glijdende schaal; minimum belastbaar inkomen f 1200.—; maximum heffing van $4,9\%$ bereikt bij inkomen van f 52.000.—;
- 1928. minimum belastbaar inkomen verlaagd tot f 500.—; belasting tot inkomen van f 1200.— een vast bedrag van f 3.—. Deze laatste wijziging is een gevolg van de opheffing van de heerendienstplicht, waarvan de afkoopgelden in mindering van de belasting zouden worden gebracht.

Hoewel door dit groote aantal tariefswijzigingen de gegevens betreffende opbrengst en aantal aangeslagenen slechts vergelijkbaar zijn over de jaren dat eenzelfde tarief van kracht was, zijn onder de bijlagen de statistieke gegevens der inkomstenbelasting sinds haar invoering verzameld.

e. *Drankvergunningsrecht.*

Ingevolge artikel 5 der drankverordening werd het maximum-aantal vergunningen tot verkoop van sterken drank in het klein

bij raadsbesluit van 18 Juli 1928 no. 182 voor het jaar 1929, evenals voor voorafgaande jaren, bepaald op 50, waarvan 33 voor gebruik ter plaatse van verkoop en 17 voor gebruik elders dan ter plaatse van verkoop.

Het kohier voor het vergunningsrecht voor het jaar 1929 werd vastgesteld bij raadsbesluit van 25 September 1929 no. 242 tot een totaal bedrag van f 18.395,-. De ontvangsten bedroegen f 21.327,50 of f 2.932,50 meer dan de raming, doordat in verslagjaar eenige betalingen werden ontvangen over het voorafgaande jaar.

Er werden in totaal 16 vergunningen bij gemeenteraadsbesluit overgeschreven.

f. Hondenbelasting.

In totaal werden gedurende verslagjaar uitgereikt 746 hondenpenningen en 198 duplicaat-penningen, tegen onderscheidenlijk 633 en 156 in 1928. De opbrengst der belasting, inclusief de opvatloonen, was f 4322.50 of f 1022.50 meer dan de raming.

g. Vermakelijkheidsbelasting.

In de memorie van toelichting op de ontwerp - begrooting voor 1929 werd de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid van versterking der gewone middelen. Er werden daarbij drie plannen aangegeven, nl. het verhoogen van de vermakelijkheidsbelasting, het verzoeken van een aandeel in de door den lokalen raad van het cultuurgebied geheven automobiëlbelaasting en het invoeren van een straatbelasting.

De vermakelijkheidsbelasting, die sinds 1911 geheven wordt, bedraagt 10% van de toegangsprijzen. In bijna alle andere gemeenten is het percentage echter verhoogd tot 20% en het bleek bij navraag, dat, bijna zonder uitzondering, deze verhooging geen achteruitgang van het aantal bezoekers tengevolge heeft gehad. Daarbij komt, dat de verhooging van het percentage geen hogere kosten van inning of controle meebrengt, zoodat de verhoogde opbrengst inderdaad geheel ten goede komt aan de gewone middelen. Er wordt daarbij gerekend op een verhooging van den opbrengst met ongeveer f 40.000,-.

In de raadsvergadering van 29 April 1929 werd de verordening gewijzigd; behalve de verhooging van het percentage, dat geheven wordt van toegangsprijzen, werd ook de belasting voor vermakelijkheden, waar geen betaling voor de toegang wordt gevorderd, tot het dubbele verhoogd.

De wijzingsverordening werd goedgekeurd bij gouvernementsbesluit van 3 Juli 1929 no. 17 en afgekondigd in de Javasche courant van 12 Juli 1929 no. 56. Zij trad in werking op 11 Augustus 1929.

De opbrengst was aanvankelijk geraamd op f 48.000.-, doch bij de begrootingswijziging, vastgesteld bij gemeenteraadsbesluit van 25 September 1929 no. 240, werd dit bedrag verhoogd met f 6490, als sluitpost der wijziging. De totale opbrengst was f 65.305,20.

IV. BEHANDELDE ONDERWERPEN

a. Begraafplaatsen.

De begrafenisverordening, waarvan het ontwerp werd aangeboden bij het in October 1928 door het hoofd van het gemeentelijk bureau voor grondzaken uitgebrachte begraafplaatsrapport, werd in de raadsvergadering van 28 Januari 1929 ongewijzigd vastgesteld.

Bij schrijven van 12 Maart 1929 no. 415/RII deelde de adviseur voor de decentralisatie mede, dat eenige kleine wijzigingen gewenscht zouden zijn, welke daarop in de raadsvergadering van 10 Juli 1929 aan de orde werden gesteld. Bij deze gelegenheid stelde de heer Groenewegen voor de vaststelling der verordening te verdagen, om nog eenige door spr. aangegeven wijzigingen te kunnen overwegen.

Het ontwerp kwam in verslagjaar niet verder in behandeling.

b. Brandweer.

Bij brand is de blussching daarvan opgedragen aan de vrijwillige brandweer, welke de beschikking heeft over het van gemeentewege verstrekte materieel, de brandblusmiddelen en brandkranen. Uit het door de vrijwillige brandweer gepubliceerde jaarverslag wordt het volgende overgenomen.

Het personeel bestaat uit : commandant W. F. Fröger, secretaris J. Bal, technisch adviseur J. Hobbelen en voorts voor ieder der zes wijken waarin de stad is verdeeld een brandmeester : 1. A. C. Ruychaver, 2. M. Steenbergen, 3. A. E. C. Veerman, 4. J. Woudsma, 5. P. Kabel en 6. P. A. de Vroom, en een brandmeester van de motor- en ladderbrigade J. Brinkhuis. Voorts zijn er 36 adjunct-brandmeesters.

Het materieel bestaat vooreerst uit drie motorsproeiwagens, die tevens voor brandspuit zijn ingericht, zes gewone spuiten en een mechanische ladder en voorts het noodige kleine materieel. Het aantal brandkranen bedroeg 463, waarvan 8 van de Delimaatschappij, 255 van de gemeente en 200 van de waterleidingmaatschappij.

De alarmeering geschiedt door twee sirenes, doch er wordt, indien dat mogelijk is, volstaan met telefonische waarschuwing.

Gedurende verslagjaar werd 11 maal de hulp van de brandweer ingeroepen. In slechts een geval, op 11 September bij een brand van twee houten winkelhuizen aan de Oranje Nassastraat,

werd met volledig materieel en bemanning uitgerukt. In twee gevallen kon met minder materieel worden volstaan en in twee andere gevallen behoefde geen dienst te worden gedaan, omdat het begin van brand inmiddels was gebluscht. In de zes overige gevallen, waaronder 4 lalangbranden, werd volstaan met telefonische waarschuwing der leden.

Er werden drie oefeningen gehouden, waarvan een met loos alarm, welke alle goed verliepen.

Behalve de jaarlijksche algemeene vergadering werd door het college van brandmeesters zes keer vergaderd.

Brandkranen en brandgangen werden geregeld geïnspecteerd. Twee malen had een inspectie van de bioscopen plaats.

c. *Decentralisatie.*

Nadat gedurende tien jaar de gemeente Medan geen eigen vertegenwoordiger naar het jaarlijksche decentralisatie-congres had gezonden, werd in de raadsvergadering van 20 Februari 1929 besloten naar het op 10 en 11 Mei te Semarang te houden congres een afgevaardigde te zenden, waartoe de heer De Waard werd aangewezen. Het belang van zoodanige afvaardiging is niet alleen gelegen in het congres zelf, doch wordt ook gevormd door de mogelijkheid in nader aanraking te komen met het werk van zustergemeenten op Java en het bespreken van hangende aangelegenheden op de verschillende departementen.

d. *Europeesche arbeidsbeurs.*

Deze geheel particuliere instelling beoogt het verleen van kosteloze onpartijdige bemiddeling tusschen werkgevers en werknemers. Alle zich aanmeldende werkzoekenden worden ingeschreven en bij aanvraag door werknemers en bij vacatures wordt een opgave van de voor de betrekking geschikte kandidaten toegezonden, echter zonder eenige aanbeveling, het aan den werkgever overlatende een keuze te doen.

De gemeente steunt dit doel door alle kosten te haren laste te nemen (raadsbesluit van 27 Mei 1925 no. 98); gedurende verslagjaar werden echter geen uitgaven gedaan.

Het bestuur bestaat uit de heeren D. Baron Mackay voorzitter, A. A. B. Thissen en na diens vertrek A. A. Aarsse, secretaris en voorts pastoor Damen, ds. H. A. Loeff en A. Knuttel, leden. De gouverneur is beschermheer.

De resultaten waren gedurende verslagjaar niet gunstig. Dat het aantal ingeschrevenen terugliep van 165 tot 46 is een aanwijzing, dat werkzoekenden ook buiten toedoen der arbeidsbeurs een betrekking konden vinden. Van deze 46 ingeschrevenen, waaronder 1 vrouw, waren, 5 overgeschreven van het vorige jaar, 38 voor de eerste maal ingeschreven en 3 voor een tweede of

volgende maal. Van hen werden 6 door tusschenkomst der arbeidsbeurs geplaatst, terwijl 10 een werkring vonden buiten toedoen der arbeidsbeurs. Verder moesten er 22 worden afgeschreven wegens vertrek of onbekend adres, zoodat, op het einde van verslagjaar nog 8 werkzoekenden stonden ingeschreven.

Naar nationaliteit zijn de 46 ingeschrevenen te verdeelen in 33 Nederlanders, 5 Duitschers, 2 Zwitsers, 2 Hongaren, 1 Italiaan, 1 Deen, 1 Engelschman en 1 Palestijn.

In leeftijdsgroepen ingedeeld waren er 17 tusschen 20 en 30 jaar, 19 tusschen 30 en 40 jaar, 6 tusschen 40 en 50 jaar en 4 boven 50 jaar.

De verdeling naar het beroep is als volgt: 14 werkzaam in de cultures, 10 in den handel, 13 in technische bedrijven (8 opzichters, 2 monteurs, 1 machinist, 1 werkbaas en 1 bouwkundige) en 9 diversen.

e. Luchtvaart.

Gedurende het jaar 1929 onderging het vliegveld Medan' groot 600 bij 200 m, een uitbreiding van 100 m naar elke zijde, zoodat het uitgroeide tot een terrein van 800 bij 400 m. De rand van 100 m breedte werd aan de Oostzijde niet gedraineerd; aan de Zuidzijde werden 4 drains en aan de Westzijde 9 drains van 100 m lengte aangebracht, terwijl aan de Noordzijde de reeds vroeger aangebrachte 2 drains van 100 m lengte werden behouden. Over de geheele lengte van 400 m aan de Zuidzijde, en voor die van 800 m aan de Westzijde werd op den rand van het vliegveld een wijde open goot gemaakt ten behoeve van de snelle afwatering. De kosten verbonden aan deze uitbreiding beliepen f 8.620.- Het werk werd door de gemeente uitgevoerd voor rekening van het departement van gouvernementsbedrijven. De totale aanlegkosten voor het geheele terrein hebben alzoo bedragen: f 13.500.- + f 8.620.- = f 22.120.—.

De ring in het midden en de vier hoeken van het terrein van 600 bij 200 m werden gebetonneerd en gekalkt. Voorts werden twee stellen verankeringsblokken aangebracht, elk bestaande uit 4 betonnen blokken, kruisgewijze verbonden, waardoor in iedere richting kan worden verankerd.

In den loop van het jaar 1929 werd de Bataafsche petroleum-maatschappij agente van de Koninklijke luchtvaart-maatschappij voor Nederland en Koloniën. Hierdoor werd de taak van de gemeente verlicht; de Bataafsche n.l. nam onderscheidene werkzaamheden van de gemeente over, als zorg voor transport en logies van de vliegers en de berichtendienst. De gemeente bleef zorgen voor de afzetting van terrein in den omtrek van den ingang en voor de plaatsing van het cordon rondom het vliegtuig, nadat dit geland was, benevens voor verlichting gedurende den nacht en voor het rookvuur bij aankomst en vertrek van vliegtuigen.

Er werden onderhandelingen gevoerd om te geraken tot verbetering en verbreding van den weg naar het vliegveld, voor zoover die weg buiten de grenzen der gemeente ligt. De begrooting bedroeg f 12.000.-, doch, aangezien het departement van gouvernementsbedrijven geen fondsen kon ter beschikking stellen, werd in verslagjaar niet tot uitvoering overgegaan.

Het gouvernement trof voorbereidingen tot den bouw van een hangar. Deze zal komen in den Noordwesthoek van het vliegveld. In verslagjaar werd met den bouw ervan nog niet begonnen.

De gemeente verzorgde gedurende verslagjaar het onderhoud van het vliegveld voor rekening van het departement van gouvernementsbedrijven; er werd f 2595.68 verwerkt.

Op voorstel van den directeur van gouvernementsbedrijven zal de gemeente ook in het vervolg het vliegterrein onderhouden. Een overeenkomst werd bij besluit van 25 September 1929 no. 281 door den gemeenteraad goedgekeurd, waarbij, met ingang van 1 Januari 1930 het onderhoud voor f 3600.- 's jaars zal plaats hebben.

Het vliegveld werd gedurende verslagjaar nog slechts weinig gebruikt, doordat de geregelde luchtdienst Batavia - Medan v.v. nog niet werd geopend.

In den loop van verslagjaar werden zeven postvluchten gehouden van Nederland naar Indië en terug. De vliegtuigen kwamen te Medan aan op de ondervolgende data en zetten hun reis op den daaraanvolgenden dag voort.

vliegtuig	uitreis	thuisreis	leider
PH — AEZ	21 Sept. 1929	8 Oct. 1929	Smirnof
PH — AEO	—	21 Nov.	Duimelaar
PH — AEN	14 Oct.	22 Oct.	Frijns
PH — AEZ	11 Nov.	4 Dec.	Beekman
PH — AGR	26 Nov.	18 Dec.	Smirnof
PH — AEN	9 Dec.	1 Jan. 1930	Soer
PH — AEO	23 Dec.	15 Jan. 1930	Tepas

Met het eerste vliegtuig vloog naar Holland mede de eerste passagier, de heer Grabau, chef van de firma Wellenstein Krause en Co. te Batavia.

Het tweede vliegtuig moest wegens zwaar weer op de uitreis landen nabij Setoel (Siam); het werd per boot naar Java vervoerd.

Met het vierde vliegtuig vloog dr. Jongbloed mede, teneinde te onderzoeken hoe de bemanning zich onder verschillende omstandigheden houdt, om toestanden en omstandigheden waar te nemen speciaal op hygienisch gebied, en om na afloop der reis een rapport uit te brengen aan het bestuur van de K. L. M.

Deze postvluchten konden voorloopig niet worden voortgezet, omdat de vliegvelden in Britsch-Indië voor Nederlandsche vliegtuigen werden gesloten, naar werd medegedeeld om een geheele reorganisatie mogelijk te maken.

f. Onderwijs.

Gemeentelijke Volksscholen.

De eerste gemeentelijke volksschool, tot de oprichting waarvan werd besloten in de raadsvergadering van 28 Maart 1928, werd geopend na de Mohamedaansche vasten van 1929. Deze driejarige gemengde volksschool is gevestigd in een voor dit doel opgetrokken steenen gebouw aan den Soengairengasweg. Er is begonnen met een eerste klasse, die op het einde van verslagjaar 50 leerlingen telde.

Nog voor de eerste gemeentelijke volksschool was geopend, werd door den gemeenteraad besloten tot de oprichting van een tweede volksschool, alleen voor meisjes (besluit dd. 20 Maart 1929 no. 91.) Omdat voor deze school in de ochtenduren gebruik kan worden gemaakt van het gebouw der sekolah derma kon de opening reeds op 1 Mei 1929 plaats hebben. Deze school, eveneens met een eerste klasse begonnen, telde op het einde van verslagjaar 44 leerlingen.

Voor beide volksscholen werd bij besluit van den directeur van onderwijs en eeredienst van 7 September 1929 no. E23/37/9 subsidie verleend voor de kosten van onderwijzend personeel.

Bij de begroting voor 1930 is gerekend op de oprichting van een derde volksschool.

Sekolah Derma.

Deze handwerkschool voor Inlandsche meisjes wordt beheerd door een commissie, benoemd door den gemeenteraad, welke commissie op het einde van verslagjaar bestond uit den burgemeester als voorzitter en de dames Noerngali, E. M. Visser-Weuringh en O. Valkenburg-Lels en den heer Abdul Wahab als leden.

Het onderwijzend personeel, bestaande uit drie handwerkonderwijzeressen, verminderde, doordat een harer wegens vertrek ontslag vroeg, terwijl de vacature niet werd aangevuld. Omdat echter twee onderwijzeressen onvoldoende zijn, zal voor den nieuwen cursus weder uitbreiding moeten plaats hebben.

Het aantal leerlingen bedroeg gemiddeld 77, tegen 70 in het jaar 1928. Er werd onderwijs gegeven in nuttige en fraaie handwerken. Geen der leerlingen onderwierp zich aan het examen ter verkrijging van het diploma van met vrucht de school te hebben doorlopen.

Er werd één keer een cursus in het koken gehouden van drie maanden, één ochtend per week. Hieraan namen zes leerlingen deel, waarvan aan vier een diploma werd uitgereikt.

De door de leerlingen vervaardigde handwerken werden op een tentoonstelling aan het einde van den cursus verkocht.

De school ontvangt van de gemeente een bedrag van f 110.— per maand, benevens de huur van het paviljoen ad f 30.— per

maand, in totaal f 1680.— 's jaars. Gedurende verslagjaar werd aan schoolgeld ontvangen f 424.— en aan opbrengst van verkochte handwerken f 397.80 en bovendien f 101.29 aan andere ontvangsten, in totaal derhalve f 2603.09.

De uitgaven bedroegen f 1357.20 aan salarissen, f 256.30 aan onderhoud van gebouwen en inventaris, f 496.09 aan schoolbehoeften voor de handwerkles, f 84.63 aan kosten van de kookles en f 74.— aan andere uitgaven, in totaal f 2268.22.

Het batig saldo bedraagt f 334.87, waardoor het geldbezit der school steeg tot f 3160.70.

g. *Pasars.*

In de raadsvergadering van 29 April 1929 werden eenige, zeer belangrijke beslissingen genomen. Vooreerst werd besloten om over te gaan tot den bouw van een centrale pasar op een gedeelte van het voormalige raceterrein, begrensd door Wilhelminastraat, Balistraat, Sportlaan en Hakkastraat. Er zijn daar vier pasarloodsen gedacht van elk 115×36 m², die een zeer groote reserve boven de onmiddellijk noodzakelijke ruimte bevatten. Verder is voorzien in een groote rijwielbewaarpplaats, een badhuis, een brandweershuis, een goedang, een wachterswoning en een vuilnisoverstortplaats. Teneinde in de onafwijsbare behoefte aan toko's te voorzien zijn de pasars omringd door een groot aantal grootere en kleinere winkelhuizen verder eenige restaurants en eventueel ook een bioscoop.

Om het uitgebreide pasarcomplex te doen aansluiten aan de omgeving is er rondomheen een strook gronds bestemd voor open bebouwing, waarop reeds dadelijk een 29-tal woningen in middelmatige huurwaarden zullen worden opgericht. Tusschen de achterkant der toko's en de achterkant der erven is een gang van vier meter breedte ontworpen; de woningen zullen daarbij staan op ruime erven en met voorterreinen van minstens 20 meter diepte. De totale kosten voor deze werken zijn geraamd op f 1.765.500.—

Ten behoeve van de pasar zal het voorts noodzakelijk zijn een gedeelte van de rioleering aan te leggen, in het bijzonder het moerriool, dat het beloop van de groote afvoerleiding langs de Wilhelminastraat tot aan de Delirivier bij den Gloegoerweg volgt. Dit moerriool vormt een deel van het algemeene rioleeringsplan; onafhankelijk van den pasarbouw zou binnen eenige jaren toch tot aanleg moeten worden overgegaan.

Omdat voor het pasarcomplex een terrein werd aangewezen, dat bestemd was voor sportterrein, rees als bijkomend vraagstuk de voorziening in de behoefte aan sportterreinen. Deze moeilijkheid werd opgelost door den aankoop voor een som van f 48.000.—

van de „kebon boenga", welk terrein voor een bedrag van f 28.000.— voor sportbeoefening zou kunnen worden ingericht.

In dezelfde raadsvergadering van 29 April werd besloten tot het aangaan van een geldleening. Omdat gerekend moest worden op een uitgiftekoers van 98% werd het te leenen bedrag voor de bovengenoemde werken benevens voor den aanleg van wegen en plantsoenen om en nabij de pasar, gesteld op f 2.250.000.— Er werd becijferd, dat de opbrengst van de pasar met bijbehorende woningen de rente en aflossing van deze geheele leening zal kunnen dekken.

Inmiddels bleek de regeering voor locale leeningen den eisch te stellen, dat daaruit geen op zich zelf niet rendabele werken mogen worden bekostigd. In het onderhavige geval kan dus alleen voor den bouw van pasarloodsen en woningen worden geleend, niet echter voor de in verband daarmee noodzakelijke aanleg van wegen, riolering, plantsoenen en sportterrein. Bij raadsbesluit van 26 Juni 1929 no. 178 werd daarop besloten het te leenen bedrag te stellen op f 1.872.000.—, zijnde de begroote kosten voor den bouw van pasars en woningen, vermeerderd met verlies op de koers van uitgifte en renteverlies gedurende den aanbouw. Einde verslagjaar was dit leeningsbesluit nog niet door de regeering bekrachtigd.

b. Personeel.

Bij de behandeling van de gemeentebegroting voor 1927 werd door den gemeenteraad beslist, dat het in de salarisverordening van 1920 gevolgde zg. tropentoeslagstelsel zou worden afgeschaft en een nieuwe salarisregeling zou worden ingevoerd.

Er werd daarop een nieuwe bezoldigingsverordening vastgesteld in de raadsvergadering van 14 December 1927. Voordat deze verordening werd afgekondigd, bleek het, met het oog op de aanhangige wijziging der pensioensvoorschriften, wenschelijk te zijn de voor landsdienaren ingevoerde onderscheiding in de groepen A, B en C ook voor de gemeente over te nemen. Bovendien is het gewenscht om in de bezoldigingsverordening op te nemen alle aan iedere betrekking verbonden, in geld waardeerbare, voordeelen. Het bleek echter, dat deze veranderingen ten gevolge moeten hebben de wijziging van verscheidene artikelen der ambtenaren- en personeelsverordening. Daarom werd op 25 September 1929 de verordening, zooals zij in December 1927 was vastgesteld, aangevuld met eenige niet-principieele wijzigingen, opnieuw vastgesteld, doch voorzien van de bepaling, dat zij zoo spoedig mogelijk zal worden vervangen door een andere verordening, waarin de voor het land ingevoerde onderscheiding van het personeel in de groepen A, B en C zal worden overgenomen.

In dezelfde vergadering werd een commissie ingesteld met tot taak de wijze van bezoldiging in studie te nemen en dien-

aangaande voorstellen te doen. Op verzoek van de vereeniging van gemeenteambtenaren werd in deze commissie naast vier raadsleden een ambtenaar als lid benoemd.

In de raadsvergadering van 20 Maart 1929 werd vastgesteld de tekst van de overeenkomst, te sluiten met de stoomvaartmaatschappijen Nederland en Rotterdamsche Lloyd in zake het vervoer van ambtenaren en hun gezinnen. De gemeente betaalt volgens deze overeenkomst vrachtprijzen als voor landsreizigers gelden, dus gebaseerd op het vervoer van en naar Batavia. Als bijzonder beding is opgenomen, dat burgemeester en wethouders beoordeelen of er voor een ambtenaar een bijzonder belang bestaat, om van een andere vervoersgelegenheid gebruik te maken.

Gemeente Pensioenfonds.

Op 1 Januari 1929 waren in het fonds opgenomen 131 deelgenooten.

Gedurende het verslagjaar vermeerderde hun aantal met 11, terwijl het tengevolge van overlijden, ontslag en het toekennen pensioen met 9 verminderde.

Van deze 9 werden er 2 gepensionneerd, kwamen er 4 te overlijden en werden er 3 uit den gemeentedienst ontslagen zonder recht op pensioen.

Het aantal deelgenooten vermeerderde dus in 1929 met 2.

De 2 gepensionneerden ontvingen een pensioen van respectievelijk f 6. — en f 8.50 per maand.

Van de overleden deelgenooten waren 2 gehuwd; hunne weduwen ontvingen een uitkeering van respectievelijk f 300. — en f 320. —.

Aan pensioen werd in 1929 uitbetaald een bedrag van f 603.50.

Het saldo der deelgenooten bedroeg op 1 Jan. 1929 f 36.775.39 en het vermeerderde in den loop van het jaar met f 5.623.78, zoodat aan het einde van het verslagjaar het saldo bedroeg f 42.405.17.

Het bedrag beschikbaar voor uitbetaling van pensioenen, gevormd uit de saldi der rekeningen van de gepensionneerden en de wegens ontslag uitgetreden, bedroeg op 1 Januari 1929 f 1.804.62 en op 31 December 1929 f 3.037.28, een vermeerdering derhalve van f 1.232.66.

i. Straatverlichting.

1. De elektrische straatverlichting bestond op 1 Januari 1929 uit 679 lampen van 100 normaalkaars en 4 lampen van 400 normaalkaars. In den loop van het verslagjaar werden, voornamelijk langs nieuwe wegen, 79 lampen van 50 normaalkaars bijgeplaatst, terwijl de verlichting van de Soekamoelia en de Hüttenbachstraat ieder met een lamp van 200 normaalkaars werd uitgebreid. Op het einde van verslagjaar bestond de elektrische straatverlichting derhalve uit :

758 lampen van	50 nk	à f 2.40	per mnd	=	f 1819.20
2 "	100 "	4.20	" "	=	8.40
2 "	200 "	7.60	" "	=	15.20
4 "	400 "	16.—	" "	=	64.—

totaal per maand f 1906.80

In het verslagjaar hebben de nettokosten dezer verlichting bedragen f 21.786, - tegen f 19.106,40 in 1928 en f 16.731,23 in 1927.

Er kwam één keer een storing van eenige beteekenis voor, nl. op 19 December 1929, toen de verlichting tot 12 uur 55 n.m. niet brandde.

2. De gasstraatverlichting bleef, na de wijziging van einde 1928, gedurende verslagjaar bestaan uit :

291 eenlichtslantaarns	à f 46.06	p. j.	=	f 13.403,46
117 tweelichts "	63.27	p. j.	=	" 7.402,59
2 sterklicht "	64.18	p. j.	=	" 128.36
1 "	160.45	p. j.	=	" 160.45
32 "	201.40	p. j.	=	" 6.444.10

totaal per jaar f 27.539.66
gemiddeld per maand f 2.294.97

De totale kosten ad f 27.539,67 verschillen weinig met die van vorige jaren; in 1928 waren de uitgaven f 27.571,75 en in 1927 f 27.518,04.

Storingen kwamen in de gasstraatverlichting niet voor.

j. Verordeningen.

In verslagjaar werden de volgende verordeningen vastgesteld :

1. Verordening tot aanvulling van de bouw- en woonverordening dd. 21. Augustus 1929, Javasche courant van 17 September 1929 no. 51.

In de gedeelten der gemeente, waar kampoengbouw is toegelaten, moet voor de oprichting van gebouwen, die een permanent karakter dragen, toch de bouw- en woonverordening worden gevolgd. Deze eischte voor houten gebouwen een afstand van 10 meter tot de perceelgrens. Er is nu de mogelijkheid geopend deze afstand in de bedoelde gedeelten der gemeente te vermindereu tot zes en een halve meter.

2. De hinderverordening van 15 December 1926 werd vervangen door een nieuwe hinderverordening dd. 25 September 1929, Javasche courant van 1 October 1929 no. 61, waarbij opnieuw werden aangewezen de wegen, waarvan de in de hinderordonnantie bedoelde bedrijven niet mogen worden opgericht.

3. Verordening tot wijziging der verkeersverordening dd. 20 Maart 1929, Javasche courant dd. 28 Maart 1929 no. 32.

De wijziging heeft ten doel het verbieden van het noodeloos gebruik maken van geluidsignalen van motorrijtuigen.

4. Verordening tot wijziging der vermakelijkheidsbelasting-verordening dd. 29 April 1929, Javasche courant van 12 Juli 1929 no. 56.

Bij deze wijziging werd de belasting verhoogd van 10 tot 20%.

5. Verordening als bedoeld in artikel 58 der localeraden-ordonnantie, houden de verklaring, welke verordeningen, waarin strafbepalingen voorkomen, na 1 April 1929 nog zullen gelden, vastgesteld op 20 Maart 1929 en afgekondigd in de Javasche courant van 12 April 1929 no. 23.

k. Ziekenzorg.

Gemeenteziekenhuis.

In het vorige verslag werd melding gemaakt van de vereenvoudigingen, die in her aanvankelijk vastgestelde ontwerp werden aangebracht om ondanks de stijging van arbeidsloonen en materiaalprizen met het begroote bedrag toe te komen.

Bij de uitvoering bleken echter de kosten lager te zijn, dan werd verwacht; daarom werd, in overleg met den fungeerenden inspecteur van den dienst der volksgezondheid, het bouwplan uitgebreid met een krankzinnigenpaviljoen en werd gerekend op het leggen van vloeren in de overdekte gangen.

De gebouwen waren eind verslagjaar bijna geheel voltooid.

Bij raadsbesluit van 4 September 1929 no. 236 werd tot geneesheer-directeur benoemd dr. W. J. Bais, die 13 November d.a. v. zijn werkzaamheden aanvaardde.

In verband met de zich in het einde van verslagjaar inzetende reorganisatie zijn de verslagen van het gouvernements mannen-hospitaal en vrouwen-hospitaal niet bij dit verslag afgedrukt.

GEWONE ONTVANGSTEN

BIJLAGEN

Bijlage 1

GEWONE ONTVANGSTEN

Aard der ontvangsten	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930 (raming)
Belastingen	194.395.80	178.870.92	207.547.59	158.73	253.085.92	277.702.25	314.754.37	347.900.—
Hasil tanah	120.215.04	140.412.28	168.498.52	678.55	144.079.40	162.813.77	171.592.39	160.000.—
Landsbijdragen	215.156.—	201.401.—	148.188.48	188.—	148.188.—	148.188.—	148.815.—	228.103.50
Grondhuur	7.199.40	10.229.45	10.112.12	134.30	13.069.96	17.614.60	17.397.95	16.700.—
Heerendienst	11.995.50	24.539.76	18.989.18	754.44	14.165.98	—.—	—.—	—.—
Bouwaanvragen	7.175.30	4.806.56	5.641.6	506.17	10.172.01	14.210.22	15.098.68	14.000.—
Renten	22.612.03	17.062.50	21.460.38	096.25	27.349.94	30.314.38	31.078.90	26.512.—
Overschrijvingen	7.254.75	6.929.25	5.598.5	534.—	6.244.25	7.533.50	7.495.—	7.000.—
Wegengeld	4.776.—	4.288.—	8.377.7	445.05	794.50	—.—	—.—	—.—
Magazijn en werkplaats	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	103.349.87	85.351.80
Faekaliendienst	13.602.50	15.547.—	15.879.17	175.20	21.389.50	26.264.60	27.867.50	25.000.—
Rente bedrijfskapitaal	48.009.13	51.773.75	53.800.54	158.55	54.392.42	52.526.92	67.427.85	64.787.78
Aflossing bedrijfskapitaal	7.697.81	8.278.43	8.773.10	533.21	10.613.38	11.406.27	17.117.49	12.787.93
Saldi bedrijven	33.300.—	34.622.94	26.031.32	714.13	35.929.49	35.959.07	37.332.27	33.550.—
Storting pensioenen ambt.	13.724.01	13.172.92	10.971.10	628.47	11.568.68	11.769.91	11.875.39	13.198.77
Diversen	36.851.06	31.144.10	33.664.42	353.61	49.043.01	71.554.67	31.091.66	45.066.90
Totaal gewone ontv.	743.964.33	743.078.16	743.733.61	6058.66	800.086.44	867.858.16	1.002.294.32	1.079.958.68
" " uitg.	627.825.78	656.215.81	634.491.62	4754.83	639.092.81	657.727.47	866.012.53	979.958.68
Saldo gewone dienst	116.138.55	86.862.35	109.242.11	191.303.83	160.993.63	210.130.69	136.281.79	100.000.—
Onverwerkt, overgebracht naar volgende begrooting				5.732.73	6.848.29	12.472.15	6.344.82	
Te storten in reservefonds.				185.571.10	154.145.34	197.658.54	129.936.97	

TOELICHTING. In de jaarverslagen over 1926, 1927 en 1928 zijn cijfers opgenomen van de jaren 1909 t/m 1922, die hier niet weder herhaald zijn. Onder Landsbijdragen is in 1930 begrepen ontvangen subsidie.

Bijlage 2

GEWONE UITGAVEN

Aard der uitgaven	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930 (raming)
Bestuur der Gemeente	99.602.61	102.139.59	100.621.22	105.148.77	114.780.78	123.459.54	113.410.97	144.634.61
Financiën	19.721.49	20.999.96	17.627.68	16.700.89	18.340.65	20.019.86	21.103.21	22.039.—
Grondzaken	30.716.56	30.570.45	29.254.68	30.511.66	29.300.67	29.675.21	31.411.69	31.675.—
Technische dienst	46.417.82	49.122.21	42.024.11	41.538.67	33.908.47	29.924.84	36.341.09	30.861.20
Openbare Werken	133.188.40	98.342.86	87.034.00	97.059.23	100.663.26	84.578.70	93.265.82	107.180.80
Bouw- en Woontoezicht	13.363.20	14.292.—	24.026.38	17.963.—	29.199.69	35.889.84	40.990.64	53.058.—
Magazijn- en werkplaats	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	112.133.49	85.351.80
Reinigingsdienst	120.585.79	123.614.45	109.531.77	105.925.91	106.748.95	115.064.48	127.547.75	156.932.20
Openb. Gezondh. en voerw.	4.940.70	20.316.76	8.981.11	6.029.01	7.366.78	6.635.52	5.701.84	5.810.—
Brandweer	9.753.27	4.728.33	6.474.22	5.384.06	4.699.46	7.858.37	5.133.48	5.775.—
Straatverlichting	40.615.48	42.467.35	42.784.11	44.990.09	45.462.75	47.315.93	50.469.07	52.000.—
Begraafplaatsen	4.150.05	6.538.65	3.479.00	4.693.23	3.620.26	4.738.68	3.643.85	4.940.—
Subsidies	600.—	2.110.—	2.324.88	2.583.25	2.950.46	2.619.05	2.687.75	2.700.—
Ziekenzorg	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	2.872.71	100.000.—
Onderwijs	8.282.70	9.015.27	8.392.22	8.067.01	5.085.32	3.257.50	4.313.82	7.908.—
Leeningen	74.750.01	123.320.—	119.685.—	116.538.75	112.881.25	109.712.50	123.375.76	119.695.76
Kampoengzorg	—.—	—.—	16.123.55	14.181.14	14.199.81	23.874.92	23.882.16	20.803.20
Onvoorzien	21.137.70	8.637.93	16.127.77	7.440.16	9.884.25	12.986.16	8.235.47	25.397.74
Diversen	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	116.37	1.669.05	3.196.37
Nadeelig saldo vorige dienst	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	57.822.91	—.—
	627.825.78	656.215.81	634.491.88	624.754.83	639.092.81	657.727.47	866.012.53	979.958.68

TOELICHTING. In de jaarverslagen over 1926, 1927 en 1928 zijn de cijfers opgenomen van de jaren 1909 t/m. 1922, die hier niet wederhaald zijn.

Bovenstaande cijfers geven de totalen der begrotingsafdeelingen. De verdeeling der werkzaamheden over deze afdeelingen is niet steeds hetzelfde geweest. Zoo werden in 1924 de kosten der openbare badhuizen overgebracht van openbare werken naar openbare gezondheid, terwijl zij in 1925 werden gebracht ten laste eener nieuwe afdeeling kampoengzorg.

Bijlage 3

BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

Aard der ontvangsten	1923	1924	1925
Saldo gewonen dienst	116.138.55	86.862.35	109.242.1
Beschikking over reserves	—.—	—.—	—.—
Saldo vorigen dienst	—.—	—.—	—.—
Subsidie volkshuisvesting	—.—	—.—	62.089.3
„ ziekenhuis	—.—	—.—	—.—
„ kampoeng verb.	—.—	—.—	—.—
Ontv. uit geldleeningen	115.607.63	115.290.92	79.440.8
Extra-afl. door bedrijven *)	40.058.50	10.000.—	56.215.8
Uitgifte van erfpacht	—.—	—.—	—.—
Diversen	247.41	270.04	25.500.—
Totaal der buitengew. ontv.	272.052.09	212.423.31	332.488.3

In de jaarverslagen over 1926, 1927 en 1928 zijn de cijfers opgenomen van de jaren 1909 t/m 1922, die hier niet weder herhaald zijn.

*) Waaronder t/m 1925 mede begrepen het grondbedrijf.

BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

	1926	1927	1928	1929	1930 (raming)
	185.571.10	154.145.34	197.658.54	129.936.97	100.000.—
	—.—	—.—	—.—	47.113.01	—.—
	—.—	—.—	—.—	23.182.05	—.—
	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
	—.—	—.—	75.000.—	131.889.—	p.m.
	—.—	—.—	—.—	—.—	37.250.—
	100.000.—	128.147.10	85.010.97	—.—	p.m.
	23.52.73	—.—	—.—	7.250.—	p.m.
	28.281.—	74.759.—	177.205.—	112.641.50	150.000.—
	—.—	5.958.33	27.594.45	43.880.01	—.—
	337.384.83	363.009.77	562.468.96	495.892.54	287.250.—

Bijlage 4

BUITENGEWONE UITGAVEN

Aard der uitgaven	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930 (raming)
Niet uit geldleeningen.								
Woningbedrijf	—.—	5.327.21	25.203.88	12.835.58	23.271.51	31.413.20	7.704.96	22.200.—
Overige bedrijven	21.700.—	—.—	—.—	—.—	5.444.72	124.619.63	94.470.95	76.000.—
Asfalteering	38.052.14	48.609.45	30.940.33	32.962.79	42.195.11	32.458.54	40.998.35	30.260.—
Aanleg, enz. van wegen, enz.	8.657.05	12.845.08	57.351.88	59.046.93	51.303.57	90.629.38	67.155.23	85.000.20
Ouderdomsvoorziening personeel	—.—	7.164.94	—.—	—.—	28.201.16	—.—	—.—	—.—
Badhuizen	10.139.25	6.615.21	2.392.98	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Kampongverbetering	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	74.500.—
Verbetering waterafvoer	—.—	35.000.—	2.737.11	19.556.09	—.—	—.—	—.—	—.—
Rioleering	—.—	—.—	—.—	10.039.05	125.297.87	105.925.94	16.466.—	200.000.—
Aankoop materieel	5.590.—	574.95	18.514.22	25.064.02	6.180.50	35.759.01	30.248.15	—.—
Diversen	6.805.67	11.877.51	9.281.33	10.416.87	14.572.73	32.618.23	32.531.79	18.700.—
Totaal niet uit geldleeningen	90.944.11	128.014.35	146.421.66	69.941.33	296.437.17	453.423.93	289.555.43	504.660.20
Wel uit geldleeningen.								
Aanleg wegen en bruggen	91.885.40	37.321.48	23.939.58	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
Woningbedrijf	23.722.23	77.969.44	13.332.10	100.000.—	128.147.10	108.499.50	—.—	p.m.
Totaal uit geldleeningen	115.607.63	115.290.92	37.271.68	100.000.—	128.147.10	108.499.50	—.—	—.—
„ niet uit „	90.944.11	128.014.35	146.421.66	69.941.33	296.437.17	453.423.93	289.555.43	504.660.20
Totaal generaal	206.551.74	243.305.27	183.693.34	69.941.33	424.584.27	561.923.43	289.555.43	504.660.20

In de jaarverslagen over 1926, 1927 en 1928 zijn de cijfers opgenomen van de jaren 1909 t/m 1922, die hier niet weder herhaald zijn.

Bijlage 5

Samenvatting van den buitengewonen dienst sinds

I. Uitgaven.

A. Verstreking van bedrijfskapitaal

aan het woningbedrijf		
uit geldleeningen	870.242.68	
niet uit geldleeningen	<u>279.699.71</u>	
totaal		1.149.942.39
aan het slachthuisbedrijf uit geldleeningen		69.064.54
aan andere bedrijven		
(pasar, pasarcredietwezen, ziekenhuis)		350.251.86

B. Openbare werken

aanleg van wegen en bruggen c.a.		
uit geldleeningen	424.869.29	
niet uit geldleeningen	<u>573.814.62</u>	
totaal		998.683.91
asfalteering van wegen		435.846.74
rioleering		283.732.82
verbetering waterafvoer		66.181.01
bouw van badhuizen		45.415.50

C. Andere uitgaven

aankoop van materieel		163.093.12
rijstverstreking (crisis 1919 — 1920)		63.326.08
ouderdomsvoorziening personeel		104.907.57
uitgaven niet vallende onder deze groepen		<u>270.981.50</u>
totaal generaal der buitengewone uitgaven		4.001.427.04

de instelling der gemeente in 1909.

II Ontvangsten

A. uit den gewonen dienst

saldi ten behoeve der reserves	2.109.375.06	
beschikking over reserves	47.113.01	
voordeelig saldo vorigen dienst	<u>23.182.05</u>	
totaal		2.179.670.12

B. subsidies van het gouvernement

voor wegeaanleg	77.000.—	
voor volkshuisvesting	102.188.30	
voor ziekenhuis	<u>206.889.—</u>	
totaal		386.077.30

C. uit geldleeningen

totaal	1.382.857.17
--------	--------------

D. uit buitengewone ontvangsten

erfpachtsuitgifte	392.886.50	
extra afl. der bedrijven	137.057.08	
diversen	<u>181.462.60</u>	

totaal	711.406.18
--------	------------

totaal generaal der buitengewone ontvangsten	<u>4.660.010.77</u>
--	---------------------

„ „ „ „ uitgaven	<u>4.001.427.07</u>
------------------	---------------------

saldo	658.583.73
-------	------------

waarvan beschikt bij begr. wijz. 1922 rbsl. 267/1930	<u>76.400.14</u>
--	------------------

reservefonds bij afsluiting dienst 1929	<u>582.183.56</u>
---	-------------------

Bijlage 6

Overzicht van de netto opbrengst van de wisselvallige ontvangsten der begrooting 1929.

Onder-deel	Omschrijving	Raming	Werke-lijke ontvangst	Meer	Minder
II	Inkomsten uit alg. begraafplaatsen	6.850.—	8.146.26	1.296.26	—.—
IV	Ophalen van vuilnis voor derden	5.300.—	7.570.50	2.270.50	—.—
V	Legalisatie	500.—	57.—	—.—	443.—
VII	Vergoeding voor onderzoek bouwaanvragen	12.500.—	15.098.68	2.598.68	—.—
VIII	Rente van belegde gelden	25.000.—	29.623.07	4.623.07	—.—
IX	Verhuur van Gemeentegrond	2.200.—	2.295.20	95.20	—.—
X	Ontvangsten krachtens de wegegebruik-verordening	10.000.—	15.102.75	5.102.75	—.—
XVIII	Vermakelijkheidsbelasting	54.490.—	65.305.20	10.815.20	—.—
XIX	Hondenbelasting	3.300.—	4.322.50	1.022.50	—.—
XX	Vergunningsrecht	19.000.—	21.327.50	2.327.50	—.—
XXI	Inkomstenbelasting	170.000.—	213.359.17	43.359.17	—.—
ZXIII	Hotellicenties	9.500.—	10.440.—	940.—	—.—
XXIV	Periodieke vergoeding voor uitgegeven grondrechten (hasil tanah)	150.000.—	171.592.39	21.592.39	—.—
XXV	Overschrijvingskosten grondacten	7.000.—	7.495.—	495.—	—.—
XXVII	Ontvangsten faecaliëndienst	24.338.50	27.867.50	3.529.—	—.—
XXXI	Voordeelige saldi van Gemeentebestrijven	36.235.—	37.332.27	1.097.27	—.—
XXXIV	Andere ontvangsten	p.m.	2.815.20	2.815.20	—.—
XXXVI	Opbrengst uitgifte erfpacht	110.000.—	112.641.50	2.641.50	—.—

Bijlage 7
INKOMSTENBELASTING

1. Aantal aanslagen

Dienstjaar	Europeanen	Inlanders *)	Chineezen	Andere Vreemde Oosterlingen	Totalen
1919	1115	190	790	155	2250
1920	1440	169	1349	215	3173
1921	1574	383	1567	284	3808
1922	1549	468	1624	326	3967
1923	1339	264	1516	273	3392
1924	1371	230	1608	287	3496
1925	1410	249	1819	280	3758
1926	1420	321	2059	305	4105
1927	1592	401	2287	301	4581
1928a	1655	653	1870	264	{ 4442
1928b	82	1223	2553	563	{ 4421
1929a	1717	689	1954	278	{ 4638
1929b	98	1217	2924	552	{ 4791 .)

a. progressieve aanslagen

b. vaste heffing van f 3.—

*) tot en met 1927 werden de heerendienstafkoopgelden van de inkomstenbelasting afgetrokken

.) bovendien 1219 aanslagen, die reeds voor de vaststelling van het kohier oninbaar bleken door vertrek en onbekendheid.

2. Aantal bezwaarschriften wegens te hoogen aanslag.

Dienstjaar	Europeanen	Inlanders	Chineezen	Andere Vreemde Oosterlingen	Totaal
1926	7	2	1	8	18
1927	13	2	9	4	28
1928	11	1	6	1	19
1929	9	2	12	4	27

3. Totaal belastbaar inkomen volgens de progressieve aanslagen, in honderdtallen guldens.

Dienst- jaar	Europeanen	Inlanders	Chineezen	Andere Vreemde Oosterlingen	Totaal
1919	7.615.2	303.6	2.478.4	476.3	10.873.5
1920	10.517.9	338.7	4.584.6	644.1	16.085.3
1921	12.713.1	821.8	4.538.8	897.2	18.970.9
1922	12.188.1	1.029.6	4.458.1	1.077.1	18.752.9
1923	10.378.9	627.4	4.472.9	1.127.7	16.606.9
1924	10.485.6	601.9	5.736.0	1.397.9	18.224.4
1925	11.088.2	665.3	5.758.1	1.130.0	18.641.6
1926	11.934.5	836.3	6.170.8	1.006.8	19.948.4
1927	13.266.3	998.3	6.888.9	1.005.6	22.159.1
1928	13.634.8	1.414.1	5.992.9	994.7	22.036.5
1929	14.818.8	1.528.6	6.306.2	1.072.4	23.726.0

4. Totaal van de aanslagen, inclusief vaste heffing.

Dienst- jaar	Europeanen		Inlanders		Chineezen		Andere Vreemde Oosterlingen		Totaal
	f	%	f	%	f	%	f	%	
1919	83.492	68.7	1.738	1.4	32.756	27.-	3.467	2.8	121.453
1920	102.156	64.5	1.714	1.1	49.177	31.-	5.370	3.4	158.417
1921	177.577	76.-	3.538	1.5	46.121	19.8	6.344	2.7	233.580
1922	154.079	75.7	4.777	2.3	36.230	17.9	8.291	4.-	203.377
1923	109.243	77.6	1.815	1.3	23.335	16.6	6.416	4.5	140.809
1924	105.882	71.-	1.828	1.2	32.757	22.-	8.744	5.8	149.210
1925	126.434	77.5	1.720	1.-	28.622	17.6	6.318	3.9	163.164
1926	144.536	78.-	2.506	1.3	32.529	17.6	3.770	3.1	185.341
1927	146.294	75.7	3.458	1.7	38.106	20.-	5.117	2.6	192.975
1928	159.025	72.2	8.676	4.-	44.400	20.1	8.107	3.7	220.208
1929	173.136	71.5	9.347	3.8	47.250	19.5	12.505	5.2	242.238

5. Gemiddeld belastbaar inkomen, ongerekend
vaste heffing.

Dienst- jaar	totaal belastbaar inkomen in f 1000.—	aantal aanslagen	gemiddeld belastbaar inkomen
1919	10.874	2250	4.832
1920	16.085	3173	5.069
1921	18.971	3808	4.981
1922	18.753	3967	4.727
1923	16.607	3392	4.895
1924	18.224	3496	5.212
1925	18.642	3758	4.960
1926	19.948	4105	4.859
1927	22.159	4581	4.837
1928	22.036	4442	4.960
1929	23.726	4638	5.116

Bijlage 8

Vergelijkend overzicht van de opbrengst der gedurende
de jaren 1912 tot en met 1929, in de gemeente
Medan geheven belastingen.

Jaar	Vermake- lijkheids belasting	Honden- belasting	Vergun- ningsrecht	Inkom- sten- belasting	Totaal
1912	10.694.76	—.—	—.—	—.—	10.694.76
1913	15.101.77	—.—	—.—	—.—	15.101.77
1914	13.234.89	—.—	—.—	—.—	13.234.86
1915	18.401.41	—.—	—.—	—.—	18.401.41
1916	19.902.76	2.476.75	16.815.—	—.—	39.194.51
1917	23.664.33	2.767.—	12.855.—	—.—	39.286.33
1918	26.938.91	2.344.—	14.662.50	—.—	43.945.41
1919	30.672.67	2.455.25	16.100.—	62.646.96	111.874.88
1920	36.576.70	2.455.50	15.290.—	114.822.14	169.144.34
1921	48.890.70	2823.75	21.730.—	245.759.71	319.204.16
1922	37.878.06	3.279.—	16.805.—	171.455.43	229.417.49
1923	32.384.22	3.197.50	16.955.—	141.859.08	194.395.80
1924	27.406.09	2.720.81	19.185.—	129.559.02	178.870.92
1925	39.202.99	2.977.05	15.435.—	150.332.95	207.947.99
1926	43.829.97	2.971.75	18.845.—	182.784.01	248.430.73
1927	46.557.29	2.772.15	21.025.—	172.723.48	243.077.92
1928	53.318.96	3.648.—	12.050.—	199.937.29	268.954.25
1929	65.305.20	4.322.—	21.327.50	213.359.17	304.313.87

Bijlage 9.

Staat van fondsen en van de als reserve belegde gelden.

FONDSEN.	ulto 1928	ulto 1929
1. Voor kranslegging bij het Tamiang-monument Van de rente ad 4% wordt jaarlijks een krans gelegd.	500.—	500.—
2. Voor bestrijding van onderhoudskosten van graven In beheer bij de commissie voor de Eur. begr.	1000.—	1000.—
3. Pensioenfondsen		
a. voor J. Hogervorst (raadsbesl. 213/1926). In het fonds gestort 5% van het pensioen voor wed. en weezenfonds; de rente wordt opgenomen in de alg. begr., ten laste waarvan het pensioen wordt uitbetaald	33.340.77	33.640.93
b. voor J.H.A. Olmanst (raadsbesl. 166/1927). In het fonds wordt bijgedragen op den voet van het Eur. loc. pensioen-reglement; de rente komt ten bate van het fonds	4.243.72	5.109.60
c. Inlandsch pensioenfonds volgens de Med. Inl. pensioenverordening. In het fonds wordt gestort door deelgenooten 2% en door de gem. 5% van het salaris; de rente komt ten bate van het fonds.	36.775.39	42.405.17
d. Reserve van het Inl. pensioenfonds Het totaal gestorte bedrag en rente van degenen, die hebben opgehouden deelgenoot te zijn wordt afzonderlijk beheerd; hieruit worden pensioenen uitbetaald.	804.62	3.037.28
4. Fonds voor buitengewoone uitgaven	452.246.62	582.183.59
RESERVES.		
1. Pasarcredietwezen Het niet-uitstaande kapitaal is belegd; de rente komt ten bate van het bedrijf	8.000.—	4.200.—
2. Woningbedrijf Hierbij is gerekend op verponding over de jaren 1928 en 1929, toetaal 11.741.40	12.462.12	14.083.19
3. Slachthuis en andere eigendommen Reserve voor verponding	—	611.63

Bijlage 10

Staat der schulden wegens leeningen.

1. Slachthuisleening 1911, groot f 75.000.—, rente $4\frac{1}{2}\%$; betaalbaar 10 Januari en 10 Juli, aflosbaar bij uicloting in de jaren 1914 t/m 1936, behoudens vervroegde aflossing, Totaal werd afgelost f 48.500; restant der schuld f 26.500.—

De leening werd aangegaan op 1 December 1911 voor den bouw van het slachthuis, raadsbesluit van 20 Mei 1911 no. 30, bekrachtigd bij gouvernementsbesluit van 24 Juli 1911 no. 43.

2. Nillmij-leening 1921, groot f 1.000.000, aangegaan met de Ned.-Ind. levensverzekering- en lijfrentemij, en het civiel weduwen- en weezenfonds, ieder voor de helft. Rente n instens 7 en hoogstens 8%, tot heden 7%, betaalbaar 1 Mei en 1 November; aflossing in de jaren 1924 t/m 1941, geen vervroegde aflossing mogelijk. Totaal werd afgelost f 400.000.—, restant der schuld f 600.000.—

De leening werd aangegaan op 1 Augustus 1921 voor den aanleg van nieuwe wegen en voor bouw van woningen, raadsbesluit van 13 April 1921 no. 181, bekrachtigd bij gouvernementsbesluit van 31 Juli 1921 no. 4.

3. Gouvernementsvoorschot voor volkshuisvesting, groot maximaal f 300.000.—, af te lossen in 40 gelijke annuïteiten bij een rente van 5%, aanvangende 1 Januari 1929. Opgenomen werd, inclusief de tot 1 Januari 1929 bijgeschreven rente, f 297.594.45, waarvan werd afgelost f 2.463.54, zoodat het restant nog bedraagt f 295.130.91

Het voorschot werd geleend voor de oprichting van woningen bij gouvernementsbesluit van 30 April 1925 no. 8, gewijzigd bij dat van 20 Januari 1926 no. 24.

Bijlage 11

Opgave van het aantal Kiezers voor den Gemeenteraad.

Jaar	Europeanen of met hen gelijk- gestelden	Inlanders	Vreemde Oosterlingen	Totaal
1912/13	321	—	—	321
1913/14	337	—	—	337
1914/15	323	—	—	323
1915/16	491	—	—	491
1916/17	486	—	1	487
1917/18	475	—	—	475
1918/19	466	26	1	493
1919/20	518	37	2	557
1920/21	420	31	—	451
1921/22	510	38	15	563
1922/23	404	28	2	434
1923/24	490	14	1	505
1924/25	480	46	1	527
1925/26	687	67	3	757

Jaar	Onderdanen Nederlanders	inheemsche onderdanen - niet Nederlanders	uitheemsche onderdanen - niet Nederlanders	Totaal
1926/27	825	334	44	1203
1927/28	810	557	106	1473
1928/29	811	539	83	1433
1929/30	1077	578	147	1802

Bijlage 12

Geregistreerde voertuigen.

Jaar	op 1 Jan.	bijge- komen	afge- keurd	afge- gaan	op 31 Dec.	Aant.
Sado's						
1923	525	27	—	—	552	
1924	552	28	—	—	580	
1925	580	20	—	—	600	
1926	600	87	—	—	687	
1927	687	102	—	—	789	
1928	789	96	—	—	885	
1929	885	63	—	—	948	
Hongkongs						
1923	866	7	—	—	873	
1924	873	—	—	1	872	
1925	872	—	45	2	825	
1926	825	—	78	97	650	
1927	650	—	2	5	643	
1928	643	—	13	19	611	
1929	611	—	5	79	527	
Ossenkarren						
1923	1176	—	—	44	1132	
1924	1132	—	—	67	1065	
1925	1065	—	—	3	1062	
1926	1062	—	—	9	1053	
1927	1053	41	—	—	1094	
1928	1094	76	—	—	1170	
1929	1170	22	—	—	1192	
Auto's						
1929	t.w.	891	personen		1451	
		180	bussen			
		213	vracht			
		167	rijwielen			

Bijlage 13

STAAT DER ONROERENDE GOEDEREN (met uitzondering van die als wegen, bruggen, plantsoenen, enz. kosteloos ten gebruike van het algemeen bestemd).

OMSCHRIJVING	Waarde		Kostprijs zonder den grond	Afschrij- ving in jaren
	ulto Dec. '29	ulto Dec. '28		
I. Voor Openbaren Dienst.				
Raadhuis.	12.000.—	13.200.—	30.000.—	26
Scholen.				
Volksschool S. Rengasweg	4.865.—	4.990.—	4.990.—	40
Volksschool Djalan Tempel	—.—	—.—	—.—	40
Gemeentewerken.				
Werkpl. met koeliewoningen	25.315.—	27.060.—	47.297.—	30
Stal en bergplaats woningbedr.	1.920.—	2 040.—	3.600.—	30
Gemeente Slachthuis c.a.	44.993.65	51.049.26	138.350.63	20
Hondenbewaarpplaats met wakerswoning	1.567.50	1.650.—	1.650.—	20
Pasars.				
Petissah en Vischpasar	63.885.71	66.930.48	91.817.45	30
Brandspuithuizen.				
6 steenen huizen	1.—	1.—	600.—	12
Badhuizen.				
7 dubbele badhuizen	23.278.—	24.648.—	31.655.—	25
II. Woningbedrijf.				
Burgemeesterswoning	31.090.75	31.212.41	31.435.45	50
Bioscooptheater en Deli Clubgebouw	47.306.40	47.576.79	40.680.—	50
			9.000.—	50
5 Dienstwoningen, ingebracht 1921.				
Dir. Gemeentewerken	32.663.75	47.835.61	9.000.—	50
Dir. Bouw-en Woontoezicht			8.000.—	50
Technisch Ambtenaar			7.000.—	50
Commies			7.000.—	50
Opzichter			6.500.—	50

OMSCHRIJVING	Waarde ulto Dec. 1929	Waarde ulto Dec. 1928	Kostprijs zonder den grond	Afschrij- ving in jaren
3 Dienstwoningen, in- gebracht 1923				
Hoofd Bureau			12.865.45	50
Grondzaken			11.021.95	50
Adjunct Secretaris	33.623.77	33.741.86	11.021.95	50
Gemeente Ontvanger				
2 Dienstwoningen, in- gebracht 1 Jan. '28.				
Insp. Bouwtoezicht	23.640.61	23.760.35	23.871.51	50
Insp. Reiniging.				
2 Dienstwoningen, in- gebracht Ultio 1928.				
Techn. ambt. G. W.	22.847.72	22.957.36	22.957.36	50
Commies Secretarie				
Volkswoningen				
Kp. Sekip				
Permanent gedeelte			4.800.—	50
1 toko	13.778.43	17.084.17	20.000.—	40
4 woningen type D.				
Semi permanent gedeelte.				
2 woningen type E.			2.740.—	15
6 woningen type F.	1.—	16.231.48	5.820.—	15
28 woningen type G.			21.420.—	15
8 houten woningen type H.	1.—	916.69	5.400.—	10
Volkswoningen Kp. Djati Oeloe.				
30 Europeesche woningen	211.389.58	212.186.90	215.987.82	50
158 Inl. woningen)	151.790.11	152.982.88	182.842.50	40
dubbele toko)	11.372.24	11.461.63	11.887.68	40
Volkswoningen Kp. Padang Loemba I.				
48 Inl. woningen	51.115.79	51.461.35	52.631.85	40
Kp. Padang Loemba II.				
50 Inl. woningen	81.420.93	82.156.48	82.156.48	40
Kp. Sidodadi.				
40 Dienstwoningen	42.205.68	42.470.61	43.165.87	40
Volkswoningen Polo- nia/Pd. Loemba				
12 woningen 1927	92.216.64	92.986.38	92.986.38	40
26 woningen 1928	112.421.59	113.360.—	113.360.—	40

de instelling der gemeente in 1909.

II Ontvangsten

A. uit den gewonen dienst

saldi van behoefte der reserves	2,109,375.00	
beschikking over reserves	47,113.01	
voordelig-saldi vorigen dienst	28,182.05	
total		2,179,870.12

B. afschrijven van het gouvernement

voor weghaanleg	77,000.00	
voor volkshuisvesting	102,188.30	
voor ziekenhuis	206,859.00	
total		386,077.30

C. uit geldleningen

total	1,382,857.17
-------	--------------

D. uit buitengewone ontvangsten

erfopvolgingen	392,846.50	
extra afl. der bedrijven	137,057.08	
diversen	181,462.60	
total		711,406.18

total gemidd. der buitengewone ontvangsten 4,660,010.77

uitgaven 4,001,427.01

saldo 658,583.76

waarvan beschikbaar bij begr. wett. 1929 stat. 267/1930 76,400.00

reserfondo bij afsluiting dienst 1929 582,183.76

DIENST DER GEMEENTEWERKEN

Wethouder en Technische Commissie.

De heer J. M. Nelissen, wethouder voor technische zaken, daartoe benoemd bij besluit van den gemeenteraad no. 40 ddo. 7 Maart 1928, vroeg tegen ultimo December 1929 wegens gezondheidsredenen en de toename van arbeid op het gebied der ambachtsscholen ontslag, dat hem bij besluit van den gemeenteraad no. 394 ddo. 18 December 1929 is verleend.

In zijn plaats werd benoemd de heer A. Slager.

De technische commissie bestond, evenals in het laatst van het vorige jaar, uit de heeren: Ir. M. Valkenburg, voorzitter Ir. K. K. J. L. Steinmetz en Dr. J. W. Wolff, leden.

De directeur der gemeentewerken trad ook nu weer als secretaris der commissie op.

STAAT van ambtenaren en beambten gedurende 1929 in dienst.

Betrekking	N a m e n	Aard v/h dienstverband	Datum van in dienst-treding
Algemeene Technische Dienst:			
Directeur	Ir. W. van Ommen	vast.	20/12-1926
Teekenaar	Achmad Chatib	„	16/ 8-1918
ll. „	Mohd. Jasin	tijdel.	1/ 1-1922
Opnemer	Sabihi	„	1/ 9-1927
Administratie:			
Commies	P. de Korte	vast.	1/ 4-1918
1e. Klerk	Abdul Wahab	„	1/10-1920
2e. „	Sjafaroeddin	tijdel.	1/ 1-1929
Openbare Werken uitvoering van diverse werken:			
Techn. Ambtenaar	W. J. Fröger	vast.	27/10-1917
Idem	J. H. Valk	tijdel.	1/ 3-1928
Opzichter	R. M. Sarsidi	vast.	3/ 3-1927
Werkbaas	M. Moeljadi Har-djodikromo	tijdel.	20/ 8-1928
Werkbaas-Teekenaar	Arsil	„	1/ 6-1929
Opnemer	Sabihi alias Saäd	„	1/11-1929

Betrekking	N a m e n	Aard v/h dienst- verband	Datum van in dienst- treding
Werkplaats :			
Opzichter	G. Vos	tijdel.	1/ 1-1929
Reinigingsdienst :			
Inspecteur	J. Brinkhuis	vast.	1/12-1919
Werkbaas	J. H. A. Olmanst	"	1/ 3-1920
Idem	Th. W. H. van de Pavert	tijdel.	1/ 1-1929

Voor het maken van plannen en later eventueel voor het toezicht bij den bouw van den pasar werd als werkbaas-teekenaar in tijdelijken dienst aangenomen, Arsil.

Verder werd als tijdelijk opnemer in dienst genomen Sabihi alias Saät, voor opname van de sultanskampongs.

In plaats van A.J. Enkoroma Coffie, die met ingang van 1 Januari op verzoek is ontslagen als werkbaas bij den reinigingsdienst, werd benoemd Th.W.H. van de Pavert.

Bij besluit van den gemeenteraad no. 379 ddo. 19 December 1928 werd tot opzichter voor het toezicht op de werkplaats en het beheer over het magazijn benoemd G. Vos, die zijn functie met ingang van 1 Januari 1929 aanvaardde.

De directeur der gemeentewerken Ir. W. van Ommen ging 1 December 1929 met 8 maanden buitenlandsche verlof.- Zijn functie werd waargenomen door den directeur van het bouw- en woontoezicht J. G. Eylander.

De kosten voor technisch en administratief personeel bedroegen aan :

salarissen	f	58.300.—
huishuurvergoeding	"	8.674.—
vrije geneeskundige behandeling en	)	
medicijnen (berekend a 2 pCt. v/h salaris)	"	1.166.—
Samen	f	68.140,—

Volgens den hierbijgaanden staat (bijl. 1) bedroegen de door Gemeente-Werken verwerkte bedragen voor onderhoud en nieuwe werken in 1929 f 573.858.74.

Om het juiste percentage te kunnen opgeven van betaalde salarissen aan technisch en administratief personeel ten opzichte van de verwerkte bedragen zou een deel van het salaris van den technischen ambtenaar J. Valk moeten worden afgetrokken, daar deze ambtenaar ook een gedeelte van het jaar voor het woning-bedrijf is werkzaam geweest, doch dit is niet juist op te geven.

STAAT van de werklieden eind December 1929 bij Gemeentewerken in dienst.

INDEELING DER WERKLIEDEN

Openbare Werken :

Aanleg, onderhoud, herstelling en asfalteering van wegen en goten, werken voor derden en aanleg der rioleering

Onderhoud van plantsoenen

Werkplaats

Reinigingsdienst :

Besproeiing en Schoonhouden wegen enz.

Schoonhouden van rivieren

Onderhoud van spoelleidingen

Ophalen van huishoud- en ervenvuil

Ophalen van faecaliën

Schoonhouden stallen

Voeding voor trekdieren

Schoonhouden openbare badhuizen

Onderhoud vliegveld

Vliegende-ploeg (v/d kampoengs)

Hoofdmandoer	Mandoers	Koelies	Stalknechten	Voerlieden	Machinisten	Stokers	Wakers	Baassmid	Smeden	Timmerlieden	Wagenmakers	Schilders	Metselaars	Monteurs	Chaufeurs	Totaal
1	7	160	1	5	4	4							3		1	186
	1	21														22
		40					1	1	6	3		1		5		57
															3	3
	6	149		2											2	159
		6														6
		2														2
		5		26												35
	1	5	4												4	8
															2	4
	1	10														11
							8									8
		10														10
	1	12														13
1	17	420	5	28	5	4	13	1	6	3	—	1	3	5	12	524

Werklieden :

Het aantal werklieden bedroeg eind December 1929, zooals uit bijgevoegd staatje blijkt, 524.

Voor opname in vasten dienst vielen wederom 5 werklieden in de termen, die nadat ze door den gemeentegeneesheer physisch geschikt waren bevonden, in vasten dienst werden opgenomen.

Alhoewel de gemeente als werkgeefster niet als een van de minst betalende mag worden genoemd, was ook dit jaar het verloop onder de werklieden (koelies) weer zeer groot. Wat hiervan de reden is kan niet worden gezegd; de eene keer wordt als reden opgegeven „saja poenja permilie panggil“, een volgende keer „tidak senang“. Het verloop onder de Voor-Indische koelies was belangrijk minder, waarvoor als voornaamste reden kan worden genoemd het stichten te Belawan van de Unie-kampoeng, waardoor daar niet meer zooveel losse koelies worden aangenomen.

Of door het geven van vrije huisvesting aan alle gemeentekoelies het verloop en verzuim zonder geldige reden minder zal worden, is niet te zeggen. De resultaten bij particuliere lichamen hiermede bereikt wijzen erop, dat het vermoedelijk wel tot verbetering zal bijdragen.

Trekdiereen :

Door gedeeltelijke mechaniseering van den vuilnisophaaldienst, veegdienst en faecaliëndienst werden een aantal trekdieren overcompleet en konden worden verkocht.

Verder moesten wegens ouderdom en versletenheid in den loop van het jaar enkele trekossen worden verkocht, terwijl 3 ossen stierven.

In het geheel werden afgeschreven: 4 muildieren, 1 paard, 13 ossen, terwijl in het begin van het jaar nog 2 ossen werden aangekocht.

Eind verslagjaar bestond de veestapel uit: 2 paarden, 6 muildieren en 39 ossen.

De voedselvoorziening voor de trekdieren leverde geen moeilijkheden op. Krachtvoeder (padi en dedak) kon steeds in voldoende hoeveelheden en goede kwaliteit worden verkregen. De gemeentelijke grastuinen leverden voldoende Bengaalsch gras voor de ossen op, terwijl van het vliegveld het gras voor de paarden kon worden betrokken.

Zooals ook in het vorige jaar werd aan het Pathologisch laboratorium en aan den dienst der openbare gezondheid het benodigde gras dagelijks geleverd.

De onderhoudskosten voor de trekdieren bleven ook dit jaar gelijk en bedroegen:

voor een paard	f 33.—	per maand
„ „ muildier	„ 26.80	„ „ en
„ „ os	„ 18.20	„ „

Materieel:

Op 31 December was het volgende materieel in gebruik:

1	10 tons motorwals
1	10 „ stoomwals
2	6 „ „
1	5 „ „
2	ossenwalsen
1	handwals
1	steenbreker
4	motorsproeiwagen
1	waterwagen
1	verplaatsbare draaikraan
1	motorpomp
3	diaphragma pompen
1	vleugelpomp
1	betonmengmachine
2	handwagens met slangen en straalpijp
25	verschillende transportwagens
32	vuilniswagens
18	handwagens voor vervoer straatvuil
12	modderwagens (met ijzeren bakken)
2	autofaecaliëntankwagens met pomp
6	faecaliëntankwagens
2	„ slangenwagens
2	„ pompen
3	paarden veegmachines
2	motorveegmachines
3	aambeelden
1	draaibank
2	groote boormachines
2	kleine „
1	buigmachine
1	draadsnijmachine
2	veldsmidsen
1	steekwagentje
4	takels
10	vijzels
1	pijpafsnijder
5	stel snijgereedschappen
10	groote asfaltkookketels
1	kleine „ „
2	ketelwagens

- 6 lorries met 400 m² draagbaar spoor
- 8 betonbuisvormen
- 1 electr. lamp met schijnwerper
- 1 transportauto
- 1 aanhangwagen
- 4 autovuilniswagens

Met het oog op de vuilverwijdering werd in het afgelopen jaar overgegaan tot aanschaffing van voorloopig een viertal autovuilniswagens. De verwijderde ligging van de nieuwe stortplaats te Kampoeng-Baroe liet niet meer toe het vuil met hetzelfde aantal ossen te verwijderen; dit aantal zou zeker moeten zijn verdubbeld. Hierdoor zouden echter de exploitatiekosten veel te hoog worden, waarom werd besloten tot geleidelijke mechaniseering van dezen dienst over te gaan.

Verder werd nog een Chevrolet-chassis gekocht, waarop een faecaliën-tankwagen werd gemonteerd, terwijl de beide auto's tevens werden uitgerust met een motor met pomp, waardoor het ledigen van beerputten aanmerkelijk vlugger kan gebeuren dan met de handpomp.

Om het nuttig effect van de motorvrachtwagen te verhoogen werd een aanhangwagen aangeschaft, die bij het vervoeren van asfalt, cement, brandhout, enz. zeer goede diensten bewees.

Het onderhoud van het materieel had geregeld plaats en werd zooveel mogelijk in eigen werkplaats verricht.

Daar door de geleidelijke omzetting van de dierlijke in autotractie het aantal auto's nog gestadig zal toenemen, werd toestemming verkregen tot het aankopen van verschillende werktuigen en gereedschappen ten behoeve van de werkplaatsen. Met het oog op de uitbreiding en verbouwing van de werkplaatsen konden deze werktuigen eerst in October worden besteld, zoodat deze eind verslagjaar nog niet waren ontvangen.

Wegen :

Ultimo 1929 had het wegennet van Medan een lengte van 102.843,— k.m. met een oppervlakte van 627.419.— m², als volgt te verdeelen :

onverharde wegen	42.623 m ²
verharding : Deligrint zonder onderlaag	120.430 "
Deligrint met onderlaag	48.767 "
Pertjoetgrint met onderlaag	153.533 "
geasfalteerde wegen	262.066 "
	627.419 m ²

In bovengenoemde cyfers zijn ook begrepen de wegen in de sultanskampoengs, die bij de gemeente in onderhoud zijn.

Hoewel het zich in het hegin van het jaar liet aanzien, dat er zich wederom moeilijkheden zouden voordoen in de levering van verhardingsmateriaal, kwam hierin echter spoedig verandering door de toezegging van de D.S.M. en Locale-Werken om zooveel mogelijk steenslag te leveren, welk materiaal voornamelijk wordt gebezigd voor het asfalteeren en herstellen van wegen. Door de vlotte levering kon, behalve de in 1928 ontstane achterstand, het grootste gedeelte van het voor 1929 opgebrachte werk worden verricht.

a. Herstelling van wegen op kosten van derden :

In 1929 werden 960 vergunningen verleend aan particuliere maatschappijen voor het opbreken van wegen ten behoeve van herstellingen aan bestaande, dan wel aanleg van nieuwe leidtngen en wel aan de waterleiding maatschappij Ajer beresih het leeuwen-aandeel 790, aan de Ned.-Ind. gas maatschappij, afdeling gas 157 en 13 aan verschillende andere.

De herstellingen der opgebroken wegen werden door gemeentewerken verricht, waarvoor de kosten overeenkomstig het bepaalde bij artikel 16 der Medansche reinigingsverordening in rekening werden gebracht volgens onderstaande tabel verdeeld :

N a m e n	Aantal opbrekingen	Betaalde vergoedingen
Waterleiding Mij. Ajer beresih	790	f 8.876.93
Ned.-Ind. Gas Mij. Afd. Gas	157	„ 4.328.95
Ned.-Ind. Gas Mij. Afd. Electr.	11	„ 440.50
Deli Spoorweg Mij. Afd. Telefonie	1	„ 364.50
Gouvernementstelegraafdienst	1	„ 288.—
Totaal	960	f 14.238.85

b. Onderhoud van particuliere wegen :

Voor gezamenlijke rekening van de Deli spoorwegmaatschappij en de gemeente werd de Javastraat van een nieuw dek voorzien en geasfalteerd. De totale kosten, directe en indirecte kosten, bedroegen f 3380.45.

Voor rekening van de Standard oilcomp. werd een gedeelte van het Stationsplein opgehoogd om ter plaatse een benzineverkoopplaats te kunnen oprichten. De kosten hiervoor bedroegen f 1100.-

Verder werd voor genoemde maatschappij de weg, toegang gevende tot het opslagterrein voor benzine aan den Laboeanweg op hare kosten (zijnde f 338.40) verbeterd,

Door de Nillmij werd bijgedragen (tot een bedrag van f 400.-) in de kosten van asfalteeren en verbeteren van het terrein om haar kantoorgebouw aan de Soekamoelia en de Voorstraat.

Evenals andere jaren werd ook in 1929 de overeengekomen vergoeding van f 840.- per jaar door de D.S.M. betaald voor het onderhoud van Spoorstraat en Pekingstraat.

Meermalen werd geklaagd over den slechten toestand, waarin de verlengde Spoorstraat verkeert. De verharding van dezen weg is onvoldoende voor het verkeer, waardoor in den regentijd de toestand onhoudbaar wordt. Hierin is echter alleen verandering te brengen door het opbrengen van een nieuwe verharding.

Verder werden op kosten van de rechthebbenden nog verhard en oppervlakte asfalt aangebracht op Baboerapark en de inritten naar het H.V.A. gebouw.

c. Wegen in de sultanskampoengs :

Het onderhoud van de wegen had geregeld plaats. Voor zoover zij zijn verhard verkeerden zijn in goeden staat.

Door Z. H. den Sultan werd den gemeenteraad verzocht voor deze kampoeng een afwaterings- en bebouwingsplan te doen vervaardigen. Eind verslagjaar was de opname hiervoor gereed. Met het verder uitwerken van deze plannen moest worden gewacht op gegevens omtrent perceelsgrenzen.

Het onderhoud en schoonhouden der wegen en de verlichting in deze kampoeng verzorgt de Gemeente zonder daarvoor eenige vergoeding te ontvangen. Voor de ten dienste der bevolking gestelde badhuizen en hydrant wordt evenmin eenige vergoeding ontvangen.

d. Gewoon onderhoud der wegen :

De niet geasfalteerde wegen werden bijgewerkt door de gaten en karsporen met Pertjoet- of Deligrint aan te vullen, in te walsen en met zand af te dekken.

Op advies van den expert van de Standard Oil Comp. werd een andere methode van repareeren van de gaten in de asfaltwegen bij regenweer toegepast, waarbij $\pm$ 165 kg asfalt worden vermengd met 50 l benzine; met dit mengsel worden de gaten in de wegen aangevuld. Nadat de benzine is verdampd blijft de asfalt op de onderlaag vastkleven.

e. Herstelling van wegen :

In 1929 werd doorgegaan om van de wegen, welke hinderlijke golvingen vertoonen, de asfaltgrintlaag open te kappen, het oude nog bruikbare materiaal uit te zeven en dit vermengd met nieuwe steenslag in te walsen, waarna oppervlakte-asfalteering volgde. De proef, welke in 1928 hiermede op den Cremerweg werd genomen, is goed geslaagd. Volgens deze methode werd ook de Parkstraat van Kroesenstraat tot Poloniaweg hersteld. Wegens te grooten achterstand van 1928 moest de Residentweg tot 1930 blijven liggen.

Over het resultaat van een proef, genomen met Boetonasfalt op een gedeelte van de Nieuwemarkt, is nog weinig te zeggen, daar deze eerst in den loop van December werd genomen.

f. Verbreding van wegen :

De verharding van de Kerkstraat en een gedeelte van den Paleisweg, die tot dubbele rijwegen zijn aangelegd, waarin 2 verkeersstrooken ter breedte van 9 m, gescheiden door een midden-gazon ter breedte van 2 m, werd voltooid en het nieuwe wegdek, nadat de verharding voldoende was gezet, geasfalteerd.

In aansluiting met de verbreding van de Kerkstraat werden door de D.S.M. de afsluitboomen van den spoorweg-overgang geheel vernieuwd, en voor iedere verkeersstrook een afzonderlijke slagboom ter lengte van 9 m aangebracht, terwijl tevens nog twee afzonderlijke doorgangen voor het voetgangers verkeer werden aangebracht, elk 2 m breed. Eind verslagjaar was dit werk nog niet geheel gereed en moest de overgang nog worden verhard.

De verbreding van den Boolweg, die in 1928 door onvoldoende aanvoer van verhardings-materiaal niet gereed was gekomen, werd in den loop van 1929 voltooid.

Nadat de rioleering in den Cremerweg was voltooid werd de verbreding van dezen weg ter hand genomen. Van Nienhuysweg tot Societeitsweg zal de weg bestaan uit een 3 m breed trottoir en twee verkeersstrooken elk 8 m breed. In het midden is een verhoogden grasberm ter breedte van 3 m gehouden, terwijl een grasberm met open groot langs de Esplanade zal worden aangelegd. De totale breedte van dit weggedeelte wordt dan 26 m.

Van Societeitsweg tot Serdangweg moet deze breedte tot 22 m worden teruggebracht. De rijweg wordt in dit gedeelte in één breedte van 16 m aangelegd, dus zonder middengazon. Einde verslagjaar was er nog geen overeenstemming bereikt in de gevoerde onderhandelingen met het gouvernement en hotel De Boer over den grondafstand voor den aanleg van de trottoirs. De werkzaamheden voor de verbreding van den Cremerweg waren, doordat de grondafstand nog niet was tot stand gekomen, eind 1929 nog niet gereed.

Het gedeelte van den Paleisweg voor het gebouw van Lindeteves Stokvis, dat voor wegverbredening is afgestaan, werd verhard.

Om het uitzicht naar den Kanonnenweg vanaf den Poloniaweg bij het in- uitrijden te verbeteren, werden de hoeken van dezen weg afgerond, waartoe de grond door de rechthebbenden aan de gemeente werd afgestaan.

g. Aanleg van wegen :

In verband met het gereedkomen van het gemeente-ziekenhuis werd een gedeelte van de Sennahlaan en Djatilaan aangelegd, welke wegen toegang geven tot de achterzijde van het gebouw.

Doorgegaan werd met de werkzaamheden, waarmede in 1928 reeds werd begonnen, ten behoeve van de verdere openlegging van Polonia. De Linnaeuslaan, Leeuwenhoeklaan, Rumphiuslaan, gedeelte van den Baboeraweg en de Melchior Treublaan werden geëgaliseerd en de goten er langs aangelegd. Een gedeelte van de Melchior Treublaan werd, met het oog op de aan dien weg in aanbouw zijnde huizen, reeds in 1929 aangelegd.

Voor de openlegging van de kampoengs in Ocst-Medan werden aangelegd de Sampaliweg van Avroslaan tot Pertjoetweg en een gedeelte van den Mabarweg, van Pertjoetweg tot Soengei-Kerahstraat; beide wegen met een lichte verharding.

Naar aanleiding van een klacht van eenige bewoners over den slechten toestand waarin een gedeelte van de Tongkingstraat verkeerde (Wilhelminastraat — hoek Djalán Toetoepan Radja), die nog onverhard was en waarlangs nog geen goten waren aangelegd, werd dit gedeelte ter lengte van 150 m aangelegd.

De gereedgekomen wegen zijn in onderstaanden staat vermeld :

S t r a a t n a m e n	lengte	weg- breed- te	verhar- dings- breedte	Oppervlakte der verharding
Djatilaan van Sennahlaan-Delistr.	550	20	6	3300.— m ²
Sennahlaan van Doerianweg- Djattilaan	220	11	6	1320.— „
Melchior Treublaan (ged.)	115	12	6	660.— „
Sampaliweg van Avroslaan- Pertjoetweg	650	7	4	2600.— „
Mabarweg van Pertjoetweg- S. Kerahstraat	350	7	4	1400.— „
Westenenkweg	—	—	—	in aanleg
Verl. Kroesenstraat	—	—	—	idem
Tongkingstraat (gedeeltelijk)	150	9	6	900.— „

h. Asfalteering van wegen :

Zooals in 1928 reeds werd besloten, werd met het oog op de hooge kosten verbonden aan het asfalteeren volgens de penetratie methode, in 1929 uitsluitend oppervlakte-asfalteering toegepast.

In 1928 was een groote achterstand in het asfalteeren van wegen ontstaan, doordat niet voldoende steenslag werd geleverd en gebrek aan een voldoende aantal walsen bestond. Getracht werd deze achterstand in 1929 weder in te halen wat echter maar gedeeltelijk gelukte.

Voor bindmiddel werd gebruik gemaakt van Union-asfalt.

De volgende wegen werden geasfalteerd :

Straatnamen	lengte oppervlakte	
	in m	in m ²
Swatowstraat	420	5460
Sindorostraat	288	1728
Renbaanstraat	197	1477
Shanghaistraat	585	5850
Hokkianstraat	102	714
Verlengde Hakkastraat	537	4564
Pakhuisweg (J. van Oostenweg — Boolweg)	720	4320
Stationsplein	190	475
S.M. Alrasjidweg (Manggalaan-P. Boelanweg)	592	4736
O. Nassaustraat (ged.)	480	3360
Ballotstraat	180	900
Rahderstraat	180	900
V/d Plasstraat	190	1045
Ceramstraat	327	2616
Timorstraat	469	2814
Kwanteebiostraat	485	2910
Kerkstraat — Paleisweg (wegverbreding)	300	2700
Paleisweg (voor Velodrome)	50	200
Javastraat ¹⁾	440	1760
Baboerapark ²⁾	200	1000
Parkstraat	330	1815
Totaal	7262 m	51344 m ²

¹⁾ voor gezamenlijke rekening met de D. S. M.

²⁾ voor rekening van de bouwrij. Baboera.

i. Voor herstelling, onderhoud en aanleg van wegen werden in 1929 de ondervolgende materialen verwerkt :

Hoeveelheden	Soort der materialen	Kostprijs der materialen
1161.— m ³	Deliolsteen	f 5.20 per m ³
1250.50 „	Deligrint	„ 3.— „ „
2513.50 „	Pertjoetgrint	„ 4.— tot f 5.— „ „
3326.— „	Steenslag	„ 4.75 - f 6.20 - f 9.50 „ „
210500.— kg	Union-asfalt	„ 74.75 per 1000 kg
5269.50 m ³	Zand	„ 1.40 f 1.50 per m ³
124.— wagon	Brandhout	„ 85.— per wagon

j. Straatnaamborden :

Verschillende op de buitenwegen geplaatste geëmailleerde straatnaamborden, welke eerst een jaar geleden werden aangebracht, moesten worden vernieuwd, omdat ze onleesbaar waren geworden, daar ze door de straatjeugd als schietschijf werden gebruikt en hierdoor het emaille grootendeels was afgeknapt.

Aan de nieuw benoemde wegen werden de borden geplaatst, waartoe weer het oude model (een beschilderde plank) werd gebruikt.

k. Wegenplannen :

Bij gemeenteraadsbesluit ddo. 20 November 1929 no 454 werd het, voor een gedeelte van Kampoeng Pandau, omsloten door den Soengeirengasweg, Pertjoetweg, Sampaliweg en Avroslaan, vastgestelde wegenplan, gewijzigd.

Voor het terrein gelegen tusschen Baboerarivier, Sultan Maämoen Alrasjidweg en Manggalaan, behorende tot het wegenplan Polonia vastgesteld bij gemeenteraadsbesluit no. 371 ddo. 19 December 1928, werd bij gemeenteraadsbesluit no. 390 ddo. 18 December 1929 bepaald, dat dit voorloopig niet beschikbaar zal worden gesteld voor bouwterrein, maar zal worden gereserveerd voor aansluiting aan een eventueel aan te leggen plantsoen.

Bij gemeenteraadsbesluit ddo. 18 December 1929 no. 375 werd het wegenplan voor Kamkoeng Petisah-Hilir, zooals dit bij besluit no. 192 ddo. 10 Juli 1929 was vastgesteld, gewijzigd.

Wegbeplanting en plantsoenen :

Onderhoud :

Het onderhoud van de wegbeplanting en plantsoenen bepaalde zich in 1929 hoofdzakelijk weder tot het bijplanten en snoeien van boomen en heesters, het verzorgen van bloemen en het kort houden van het gras der gazons in de plantsoenen.

De schaduwboomen langs de wegen werden bijgesnoeid, de doode en kwijnende boomen gerooid en door jonge vervangen. Een aantal zware tjemara-boomen aan den Boolweg moest gepakt, daar deze gevaar opleverden voor het verkeer; einde van verslagjaar waren deze boomen nog niet alle gerooid.

In volgend staatje zijn de verschillende werkzaamheden betreffende de wegbeplanting opgenomen :

Straatnamen	Boomsoorten	aantal	Omschrijving der werkzaamheden
Renbaanstraat	tamarinde	69	geplant
Djalan-Teratai	Japansche-kers	23	"
Idem	" "	12	verwisseld
Kerkstraat	mahoni-boomen	2	"
Heemskerklaan	tjemara	47	geplant
Idem	"	2	verwisseld
Bontekoelaan	"	42	geplant
Idem	"	3	verwisseld
Wilhelminastraat	kanarie	1	verwijderd
Demmenieweg	tjemara	1	"
Sportlaan	flamboyant	60	geplant
Ambonstraat	"	12	"
Ceramstraat	tamarinde	16	"
Idem	"	2	verwijderd
Coenstraat	tjemara	5	verwisseld
			geplant
Rumphiuslaan	mind	33	"
Leeuwenhoeklaan	"	27	"
Linnaeuslaan	flamboyant	29	"
Baboeraweg	oliepalmen	102	"
Idem	tamarinde	5	verwisseld
Doerianweg	"	6	"
Voorstraat	soga	1	verwijderd
Gloegoerweg	mind	39	geplant
Sportveld (rivierzijde)	hevea	10	"

Straatnamen	Boomsoorten	aantal	Omschrijving der werkzaamheden
Wegen Sportveld (Wenstenenkweg en Kroesenstraat)	sempoh	112	geplant
Nieuwstraat	mind	1	verwijderd
Djatillaan	segaweh	88	geplant
Boelweg	tjemara	47	geplant
Smidstraat	mangga	1	„
Melchior-Treublaan	ramboeng	40	geplant
Sportveld Tasmanlaan	waringin	34	„
Parkstraat	tjemara	1	geplant

Aanleg van nieuwe plantsoenen :

Bij besluit van den gemeenteraad ddo. 29 Mei 1929 no. 176 werd besloten tot aanleg van een plantsoen op de Esplanade. Direct werd met de uitvoering van het werk begonnen. Langs de randen van de Esplanade werden heesters geplant, terwijl het midden gedeelte als groot gazon is open gehouden. Door het plantsoen zijn zandpaden aangelegd, die door brugjes zijn aangesloten op de omringende wegen. Langs de voetpaden aan de zijde van het gazon en langs de omringende wegen werden van betonnen bodemstukken voorzien regenvoerwaterafvoergoten gelegd. Het geheel kwam eind verslagjaar gereed.

Aanleg Sportpark :

Met het oog op den bouw van den centralen passer op het voormalige raceterrein moeten de daar aangelegde sportvelden worden ontruimd, waarom de gemeenteraad bij besluit ddo. 21 Augustus 1929 no. 232 besloot een sportpark aan te leggen en een clubhuis te bouwen op het terrein bekend onder den naam van „Kebonboenga“.

Met het aanleggen van dit park werd spoedig aangevangen, zoodat eind verslagjaar een voetbalwedstrijdveld, drie oefenterreinen en vier tennisbanen waren geëgaliseerd en gedraineerd, waartoe het noodige aantal drains werd gegraven, die hun water loozen op rond dit veld gegraven parits.

De bouw van het sporthuis, kwam voor een gedeelte gereed. De muren werden tot kaphoogte opgetrokken.

De wegen, welke vanaf Parkstraat en Bentengweg toegang geven tot de sportterreinen werden gelijktijdig aangelegd.

De gronden, niet benoodigd voor sportvelden, werden als plantsoen aangelegd, waarbij zoo mogelijk de bestaande beplanting werd behouden.

Einde verslagjaar waren de volgende plantsoenen en gazons aangelegd, in aanleg of nog in voorbereiding :

Plaatsaanduiding	Plantsoenen			Gazons		
	Gereed	Inaanleg	In voorbereding	Gereed	Inaanleg	In voorbereding
	M ²	M ²	M ²	M ²	M ²	M ²
Parkstraat-Electriciteitsweg						
Soekamoelia (rivieroever)	9195			2092		
Poloniaweg-P. W.	2536					
Janssenlaan						
S. M. Alrasjidweg						
P.W. Janssenlaan-Houtmanlaan		7342				
Poloniaweg bij R.K. Ziekenhuis				17589		
Poloniaweg-v/Linschotenlaan	762	19616				
Sportterrein-Heemskerklaan				35175		
Badoerweg-bij Polonia	1870					
Badoerweg-bij Max Have- laarlaan	929					
Dj. Teratei bij Poloniabrug	722					
Esplanade	40565					
Djati Oeloe bij badhuis				2176		
Djalan Melati	387					
Sportpark-Kebon Boenga		23350				
Balistraat bij H. B. S.			21050			
Serdangweg-Djatilaan		2050				
Kampong Sekip bij badhuis				746		
Djalan Poerwo				135		
Dj. Sampoerno-Dj. Oetomo				1438		
Kamp. Sidodadi bij badhuis				418		
Baboerarivier (rivieroever)			16800			
Baboeraweg-S.M. Alrasjidw.			600			
Manggalaan-S.M. Alrasjidw.	1035					
Totaal	58007	52858	56039	7005	55175	

BRUGGEN :

Onderhoud :

Het onderhoud van de brugdekken had geregeld plaats.

Zoo mogelijk werd iedere maand een inspectie onder de bruggen gehouden; bleek het, dat er zich slechte brugdekdeelen in bevonden dan werden deze direct vernieuwd.

In den loop van 1929 werd van de leuning en het overige ijzerwerk van de Baboera- en Demmenibrug de oude verf afgekrabd; zij werden roestvrij gemaakt en daarna opnieuw geverfd of met parafinevernis bestreken.

Bij het verven van de Demmenibrug werd een proef genomen met aluminium-verf, waarbij het menien van het ijzerwerk werd nagelaten. Zoo ver eind verslagjaar was te constateeren hield deze verf zich goed.

Al het houtwerk van de hangbrug te Gloegoer werd geteerd en de kabels een paar malen geoliëd.

Bouw van bruggen

Door de tijdsomstandigheden kwamen de plannen voor den bouw van een nieuwe brug in den Demmeniweg ook in dit jaar niet tot uitvoering.

In ondervolgenden staat zijn de bruggen binnen de Gemeente-Medan opgenomen, verdeeld volgens hunne constructie :

Vakwerkbruggen	lengte	breedte
S.M.A. weg — Baboerabrug	32.—	12.—
id — Poloniabrug	31.35	12.—
Calcuttastraat — Tjong Yong Hianbrug	33.65	8.50
Bentengweg — Petisahbrug	32.—	5.60

Schroefpaalbruggen

Demmeniweg — Demmenibrug	42.—	6.90
Parkstraat — Parkbrug	40.—	5.60
Soekamoelia — Soekamoeliabrug	48.50	5.50

Betonnen bruggen

Serdangweg	17.50	11.70
Rivierpad	6.—	4.—

Kabelbrug

Gloegoerweg	44.—	1.60
-------------	------	------

IJzeren liggers, betonnen dek	lengte	breedte
Avroslaan	7.—	3.30

IJzeren liggers, houten dek

Pertjoetweg	9.50	3.—
Pertjoetweg	11.50	3.—
Soengaikerahstraat	11.90	3.—
Mabarweg	6.90	3.—
Rivierpad	8.—	2.25

Houten liggers, houten dek

Sampaliweg (over Sei. Rengas) met leuning	6.50	1.50
id id 3 stuks zonder „	6.50	1.50

DUIKERS :

Onderhoud :

Het onderhoud van de duikers bepaalde zich voornamelijk tot het witten en teeren van de schermwanden.

Aanleg van duikers :

In verband met den aanleg van nieuwe wegen met goten of verbetering van den waterafvoer werden 37 nieuwe duikers aangelegd.

Waar mogelijk werd bij de duikers het gootprofiel doorgetrokken, waarbij de bodem en talud werden gebetonneerd.

De volgende duikers werden gemaakt :

Aantal	aanduiding	Lengte	profiel
1	Rivierpad/Eindjaiweg	9.20	doorgaand gootprofiel
1	Melchior-Treublaan/ Baboeraweg	8.80	„ „
1	Leeuwenhoeklaan/ Baboeraweg	9.—	„ „
1	Baboeraweg/ Rumphiuslaan	8.30	„ „
1	Linnaeuslaan Baboeraweg	8.90	„ „

Aantal	aanduiding	Lengte	Profiel
1	Gloegoerweg/ Laboeanweg	8.50	doorgaand gootprofiel
1	Stationsweg/ Societeitsweg	8.20	betonbuizen van 30 cm.
1	In de Esplanade	5.50	„ „ 30 „
1	Verbreede Cremer- weg/ Societeitsweg	7.—	„ „ 50 „
19	Esplanade ingangen	2.50	doorgaand profiel
2	Esplanade ingangen	4.—	„ „
1	Djatilaan/ Ingang Ziekenhuis	3.—	„ „
1	Djatilaan/ Ingang Ziekenhuis	4.20	„ „
1	Djatilaan/ Djalan Poerwo	8.20	„ „
4	Serdangweg/ Ingang Ziekenhuis	22.—	„ „

OPEN SPOELLEIDINGEN EN GOTEN :

Onderhoud.

Het onderhoud van de goten had geregeld plaats en bepaalde zich voornamelijk tot het bijpleisteren van afgebrokkelde wanden of het weder opmetselen van een ingestort gedeelte van een paritwand.

Doorspoelen der goten.

Voor het doorspoelen van de goten, welke zijn aangesloten op de spoelleidingen, werd in de eerste plaats gebruik gemaakt van het water der Batoeanleiding en dat uit het reservoir aan den Djalan Makamah.

Daar echter, vooral in den drogen tijd, wanneer de meeste behoefte bestaat om de goten flink door te spelen, de waterlevering in het reservoir wel wat te wenschen overliet, moest

wel eens gebruik worden gemaakt van een standpijp met slangen. gekoppeld op een der brandkranen, om de goten eens flink door te spuiten.

Aanleg van nieuwe goten :

Ten behoeve van de kampoengverbetering in Oost-Medan werd in de eerste plaats de verbetering van den waterafvoer van deze stadswijk krachtig ter hand genomen.

Om het toezicht en de kosten van onderhoud zoo klein mogelijk te doen zijn werden de goten direct van betonnen bodemstukken voorzien, terwijl tegen de wanden der groote afvoergoot tevens een betonnen taludbescherming werd aangebracht.

Verder werden langs verschillende aangelegde wegen in Polonia en langs de Djati- en Sennahlaan goten aangelegd.

In onderstaand staatje zijn de gereedkomen goten opgenomen, alle met betonbodem van 30 cm., behalve die langs de Tongkingstraat, waarvan 146 M. werd gemetseld.

Naam v/d straat	lengte in m.	Bijzonderheden
Djatilaan	1080	
Sennahlaan	385	
Electriciteitsweg	112	
Tongkingstraat	217	
Esplanade	1730	
Mabarweg	307	1 zijde
Sampaliweg	655	1 „
Djalan-Antara	650	1 „ hoofdgoot
Avroslaan	450	1 „ „
Tapanoelistraat	970	hoofdgoot van Avroslaan tot Soengeikerahstraat langs de bestaande parit
Soengei-Kerahstraat	270	1 zijde hoofdgoot
Hoofdgoot	309	hoofdgoot van Soengei-rengasweg langs de bestaande parit tot aan de Soengei Kerah
Pertjoetweg	702	hoofdgoot
Melchior-Treublaan	421	2 zijden (van Hugo de Vrieslaan tot Baboeraweg)

Naam v/d straat	lengte in m	Bijzonderheden
Leeuwenhoeklaan	380	2 zijden (van Hugo de Vries- laan tot Baboeraweg)
Rumphiuslaan	330	2 „ (idem idem)
Linnaeuslaan	275	2 „ (idem idem)
Noordzijde S. M. Alra- sjidweg	110	van Hugo de Vrieslaan tot Baboeraweg
Baboeraweg	250	2 zijden
Cirkelweg	240	zijweg van Baboeraweg
—	35	bij de duiker Baboeraweg

RIOLEERING :

Met de werken, welke in het vorige dienstjaar niet gereed waren gekomen, werd doorgegaan. Er werd geen nieuw werk onderhanden genomen.

Rioleering Kampoeng Voor-Indiërs

De onvoltooide werken voor dit stadsgedeelte betroffen voornamelijk de wegherstelling en het dichten van de gegraven afvoergoten. Hiermede is gewacht tot de huisaansluitingen gereed waren gekomen.

De overtollige grond uit de sleuven werd gebruikt voor het dichten der afvoergoten en het maken van verhoogde grasbermen, die middels betonbanden werden afgezet.

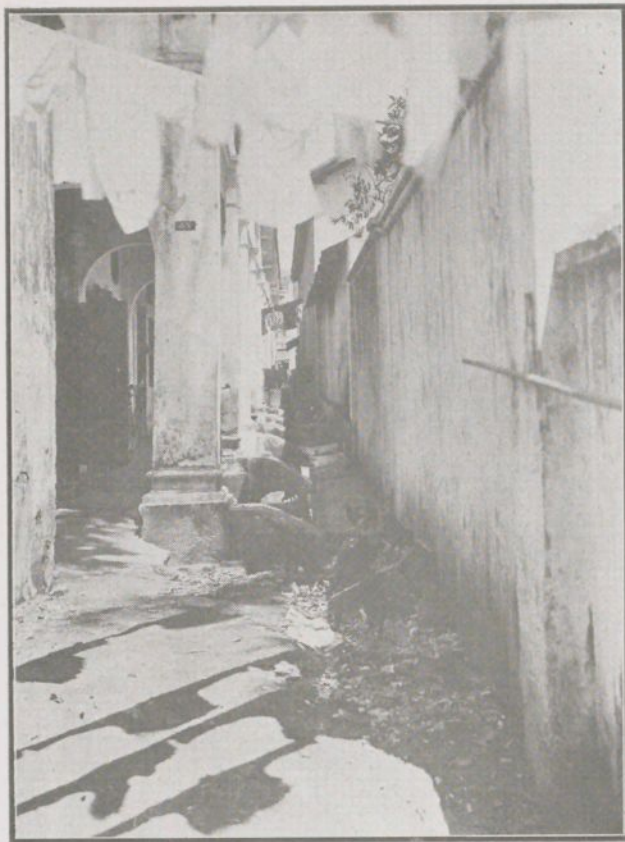
Deze grasbermen werden in verslagjaar aangelegd langs Kroesenstraat, Parkstraat, Rahderstraat, Ballotstraat en van der Plasstraat, terwijl het wegoppervlak van genoemde wegen werd hersteld.

De diepe hoofdafvoerparit achter het gebouw van den Raad van Justitie door de Keboen boenga naar de Delirivier werd voor een klein gedeelte gedicht met grond afkomstig van de verschillende rioleeringsleuven. Het plan was deze verder met stadsvuil aan te vullen en af te dekken met grond, doch hiervan moest om den last van stank en vliegen die de omwonenden ervan ondervonden, worden afgezien. Het overige gedeelte werd daarna met afgegraven grond van het sportpark en de rioleering in den Boolweg gedicht.

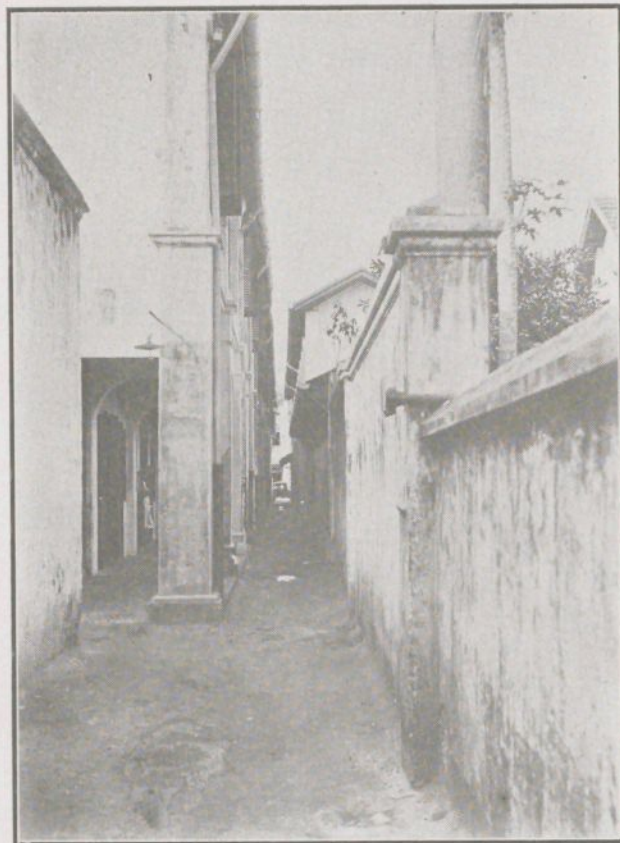
Rioleering Sectie -A-

Het voltooide gedeelte van de rioleering in dit stadsgedeelte omvat de volgende wegen :

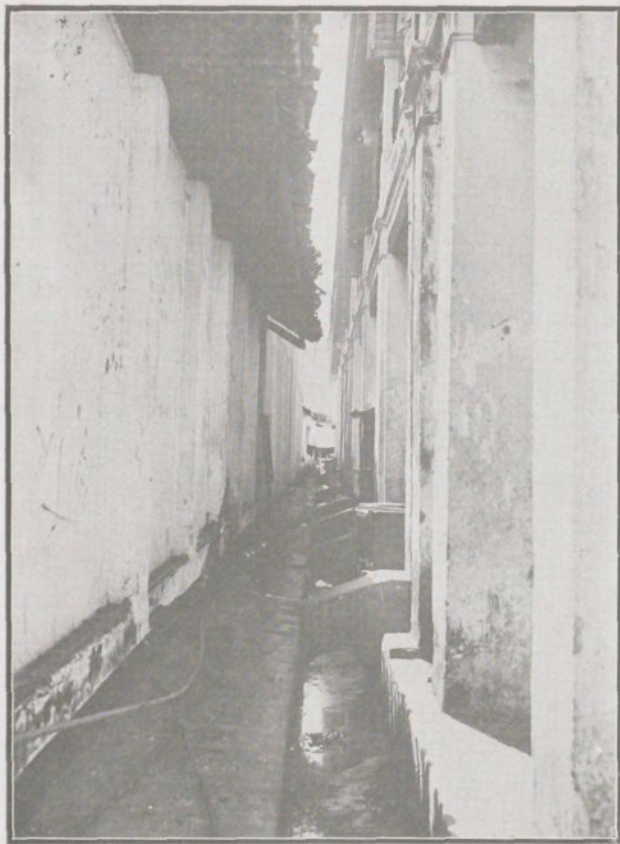

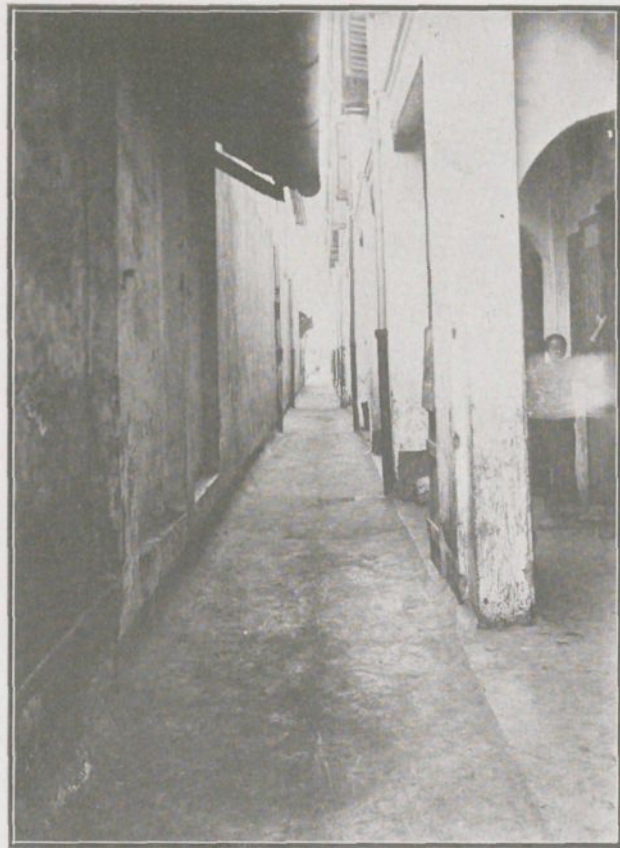
VOORHEEN.

THANS.

VOORHEEN.

THANS.

Nienhuysweg, Marktstraat, Tepekongstraat, Nieuwemarkt, Pachtstraat, Kesawan, Kerkstraat, gedeelte Paleisweg, Spoorstraat, Vleeschpasser, Cremerweg, Boolweg en Jan van Oostenweg.

In de op deze wegen corresponderende brandgangen werd, voorzoover dit in 1928 nog niet was voltooid, de rioleering gelegd, de huisaansluitingen gemaakt en de goten gedicht.

Eind verslagjaar waren de gangen in de omgeving van de Vleeschpasar nog niet geheel gereed.

In de Hüttenbachstraat werden de inlaten naar het bestaande riool van stankschermen voorzien.

Het onafgewerkte gedeelte van het trottoir langs Pachtstraat, Spoorstraat en Paleisweg (bij de Firma Fuchs & Rens) werd voltooid en de verharding van verschillende wegen hersteld.

GEBOUWEN :

a. Raadhuis :

Het raadhuis werd van buiten bijgewit, terwijl er verder eenige reparaties werden verricht aan deuren en ramen.

b. Kantoor, werkplaats en loodsen van Gemeentewerken :

Bij besluit van den gemeenteraad ddo. 20 Maart 1929 No. 101 werd machtiging verleend tot de uitbreiding van het emplacement van gemeentewerken en aankoop van machineriën.

De werkzaamheden bestonden uit :

- a. den bouw van open garages, waarin 16 auto's van normale lengte kunnen worden ondergebracht ;
- b. den bouw van een afgesloten garage voor een sproeiauto gebruikt voor de brandweer, met gelegenheid tot ophanging van het ladderzadel ;
- c. den bouw van een afgesloten garage voor de auto-lijkwagen ;
- d. den bouw van een goedang voor den reinigingsdienst ;
- e. den bouw van een reparatie-werkplaats, waarin de verschillende machineriën, als motordraaibank, boormachine, zaag-machine, enz. zullen worden opgesteld ;
- f. den bouw van een kantoortje voor den opzichter van de werkplaatsen, en daarboven in de verdieping een kantoortje voor den reinigingsdienst.

In verband met dezen bouw moesten twee vakken van de bestaande open wagenloods worden afgebroken en aan de zijde van het magazijn weer opgezet.

Voorts moest de timmerwerkplaats worden afgebroken, het open gedeelte dicht gemaakt en een privaat-gebouwtje aangebouwd.

Einde verslagjaar was de bouw van het geheele complex gereed, doch de machineriën, hoewel reeds besteld, waren nog niet geleverd,

c. Sekolah - Derma :

Enkele herstellingen aan de daken en het inwendige van het gebouw werden verricht, terwijl verder de inventaris, als banken, kasten, enz. opnieuw werd gepolitoerd.

d. Openbare badhuizen, privaten en hydranten :

Alle openbare badhuizen en privaten werden van binnen en buiten gewit en geteerd en daar waar noodig geverfd.

De noodige herstellingen aan de vloeren, daken en waterkranen werden verricht.

Daar de septic tanks bij de privaten aan den Paleisweg en in Kampoeng Tempel niet goed functioneerden, werd het filterbed opgebroken, schoongemaakt en van nieuw grind voorzien. De put van het privaat bij het badhuis in de Oudemarkt was herhaaldelijk vol; hierin werd verbetering gebracht door er een overstortput bij te maken.

De badhuizen in Kampoeng Darat en aan den Soengei-rengasweg werden van electrische verlichting voorzien. Het badhuis aan den Luitenantweg werd in den loop van het verslagjaar afgebroken. Hiervoor in de plaats zou een badhuis in of in de onmiddellijke nabijheid van een kampoeng in het Westen der stad worden gebouwd; einde verslagjaar was echter nog geen beslissing omtrent de plaats genomen.

De beerputten der privaten werden geregeld geledigd. In totaal worden 1081 wagens uitgepompt.

Evenals voorgaande verslagjaren werd door de waterleiding maatschappij „Ajer beresih“ volgens de concessievoorwaarden aan 16 badhuizen en 24 hydranten gratis water verstrekt, terwijl voor rekening der Gemeente aan 12 badhuizen en 5 hydranten water werd geleverd.

e. Ziekenhuis :

Zooals in het vorig jaarverslag is medegedeeld werd de bouw van het ziekenhuis aanbesteed en opgedragen aan de n.v. Aannemings maatschappij „Oost-Indië“ voorheen Semarangsche Aannemings maatschappij voor een bedrag van f 158.700.-

Door het vlotte verloop der werkzaamheden kon het werk binnen vastgestelden termijn worden opgeverd.

Bij besluit van den gemeenteraad ddo. 21 Augustus 1929 no. 229 werden gelden toegestaan voor het bouwen van een krankzinnigen-paviljoen en het leggen van vloeren in de overdekte gangen. Deze werken werden in eigen beheer uitgevoerd. De bouw van het krankzinnigenpaviljoen was einde verslagjaar nog niet gereed.

f. Pasar-Plannen :

In verband met de plannen tot den bouw van een centrale gemeente pasar werd aan den directeur der gemeentewerken en het hoofd van den dienst der openbare gezondheid opgedragen zich in andere steden in Indië op de hoogte te stellen van de daar gebouwde pasars en wat daarmee verband houdt. Naar aanleiding hiervan werden door bovengenoemde dienstchefs de volgende plaatsen bezocht : Penang, Ipoh, Kuala Lumpur, Singapore, Semarang, Solo, Djockja, Bandoeng en Batavia. Van hun bevindingen werd een rapport samengesteld en den 12 Januari 1929 burgemeester en wethouders aangeboden.

In opdracht van dit college werden daarna schetsplannen met berekeningen vervaardigd voor den bouw van een centrale pasar met toko's op het terrein gelegen aan de Wilhelminastraat en Hakkastraat.

Bij besluit van den gemeenteraad no. 138 ddo. 29 April 1929 werden deze plannen goedgekeurd en werd besloten over te gaan tot den bouw van de centrale pasar met bijbehorende wegen, toko's en woningen op bovengenoemd terrein aan de Wilhelminastraat, waarvoor de kosten zijn geraamd op f 1.765.500.—

Aan den directeur van gemeentewerken werd opgedragen de gedetailleerde plannen voor den bouw op te maken.

OPENBARE REINIGING :

a. Straatreiniging.

Om de steeds meerdere geasfalteerde straten vlugger en intensiever te kunnen reinigen, was op de begroting voor 1929 een tweede autoveegmachine geplaatst, die 8 Maart in dienst gesteld kon worden.

Aanvankelijk werd met de bezems eenigszins gesukkeld, doordat de leverancier niet over behoorlijk materiaal beschikte. Na eenige proeven in eigen werkplaats genomen te hebben, werd tot aanmaak in eigen beheer overgegaan, hetgeen tot heden goede resultaten opleverde.

Het vereischte veel zorg om het steeds grooter wordende wegennet, vooral ook wat betreft de grasbermen, behoorlijk te kunnen onderhouden. Alleen door uitbreiding van het aantal grassnijmachines kon hierin worden voorzien.

Ook dit jaar werden op geregelde tijdstippen, in samenwerking met de politie, nachtelijke tochten door de straten ondernomen en alle onbeheerd aangetroffen voorwerpen ten politiebureele gedeponeerd.

De resultaten waren op het laatst van verslagjaar duidelijk zichtbaar, daar steeds minder voorwerpen aangetroffen werden.

b. Schoonhouden van goten en brandgangen :

Een groote verbetering hierin bracht het gerioleerde gedeelte. De brandgangen, behoorlijk gebetonneerd, konden gemakkelijker en beter schoongehouden worden dan de van open goten voorziene. Toch eischen ook deze gangen voortdurende zorg, daar vele menschen ze nog beschouwen als een plaats, waar zij hun vuil en alles wat ze meer kwijt willen, kunnen deponeeren.

De in de brandgangen liggende beerputten zijn allen opgeruimd, wat niet alleen uit gezondheidsoogpunt zeer is toe te juichen, doch ook het aanzien der gangen wordt er aanmerkelijk door verhoogd. Maar al te dikwijls werden aanvragen voor beerputlediging, eerst na aanzegging dat de put vol was (of erger: overliep) ingediend. Hoe eerder alle open goten dus verdwijnen, hoe beter de toestand op dat gebied zal worden.

c. Schoonhouden van de rioleering :

Dit geschiedde op dezelfde manier als in 1928. Ook dit jaar kwamen geen ernstige verstoppingen voor. Alleen waar de open goten zich in de rioleering uitstorten, moest bij zware regens en bij het doorspoelen der rioleering met het spoelwater uit het zwembassin, steeds de wacht gehouden worden, om het vuil, dat zich voor de roosters dier toelaten ophoopte, te verwijderen, daar anders verschillende straten zouden zijn overstroomd.

d. Sproeidienst :

Het besproeien der wegen geschiedde evenals de vorige jaren met 3 Lafflysproeiwagens.

Uitsluitend de niet geasfalteerde wegen werden besproeid.

Het voorsproeien op de asfaltwegen voor de veegmachines was door ingebruikstelling van de tweede autoveegmachine alleen dan noodig, wanneer het gedurende langen tijd niet geregend had of de paardenveegmachine in gebruik gesteld moest worden.

De horizontaal gestelde sproeiers van de sproeiwagens werden omgebouwd tot verticale sproeiers, wat behoorlijke resultaten gaf.

De oudste der sproeiwagens, die in 1925 in dienst gesteld is, was gedurende dit jaar nogal dikwijls en lang in reparatie, daar diverse onderdeelen niet of zeer moeilijk te verkrijgen waren en in sommige gevallen ter plaatse moesten worden aangemaakt.

In den loop van het jaar, werden alle sproeiwagens van standpijpen met watermeter voorzien om de contrôle op het waterverbruik te vergemakkelijken.

e. Vuilnisophaaldienst :

Door den grooteren afstand naar het stortterrein was besloten de vuilnisophaaldienst geleidelijk te mechaniseeren en op het oude terrein alleen nog eenige ossenwagens te laten storten.

In April 1929 waren 4 auto's in gebruik gesteld, die het vuil naar de nieuwe stortplaats te Kampoeng baroe vervoerden.

Werd aanvankelijk op dat terrein nog al last van vliegen ondervonden, na aanwending van een arsenicum oplossing, welke oplossing over het pasgestorte vuil werd uitgegoten, was hiervan geen sprake meer.

De eigenaar van het terrein heeft dan ook tegen het einde van het jaar, dit direct weer voor een jaar verhuurd, omdat aan de voorwaarden bij het aangaan van de huur gesteld tot volle tevredenheid was voldaan.

De gedeeltelijke mechaniseering voldeed goed, zoodat tot algeheele mechaniseering, met uitzondering van de gestationeerde wagens, besloten werd.

Het aantal gestationeerde wagens bedroeg in 1929 12 stuks, terwijl nog 1 à 2 extra wagens rondgingen om, waar geen wagen gestationeerd kon worden of de hoeveelheid vuil daarvoor te gering was, voor rekening van de eigenaars, geregeld hoeveelheden bedrijfsafval te halen.

Het vuil der particuliere passers werd dit jaar weggehaald voor den prijs van f 300.— per maand.

f. Faecaliëndienst.

De tweede auto voor dezen dienst werd dit jaar aangekocht, zoodat tot afschaffing van eenige muildieren kon worden overgegaan.

Deze werden door de Deli Maatschappij aangekocht voor den prijs van f 300.— per stuk.

Algeheele afschaffing van de handpompen en de door muildieren getrokken faecaliënwagens was ook door aanschaffing van de tweede auto niet mogelijk, daar bij reparaties e. d. dan slechts 1 auto voor dezen dienst beschikbaar zou zijn geweest.

De ontvangsten voor dezen dienst stegen dit jaar wederom, hetgeen onderstaande staat aangeeft.

Jaren	Aantal		Bedrag
	aanvragen	wagens	
1922	780	2304	f 16.697.50
1923	631	1791	" 13.348.50
1924	750	2212	" 16.071.70
1925	794	2349	" 16.895.90
1926	738	2320	" 16.646.70
1927	868	3069	" 21.304.50
1928	1115	3921	" 27.417.10
1929	1144	4224	" 29.100.—

Uit de openbare privaten werden nog 1081 wagens faecaliën verwijderd.

g. Schoonhouden der rivieren.

Ook dit jaar werden de geregeld terugkeerende werkzaamheden, o.m. het schoonhouden der oevers en het opruimen van boomstammen en andere versperringen verricht.

h. Schoonmaken van kampoengs :

Het schoonmaken van de kampoengs ging op dezelfde wijze door als in 1928.

De daarvoor bestemde ploeg is steeds voorzien van ontsmettingsmiddelen, welke gebruikt worden voor de dikwijls al te vuile afvoergoten,

Zooals vroeger reeds werd opgemerkt, is deze maatregel (het op gezette tijden schoonmaken door de daarvoor bestemde z. g. vliegende ploeg) niet afdoende, maar wel wordt er eenige verbetering door bereikt.

i. Beccariecellen .

Dit jaar werd een proef genomen om huis- en andere soorten vuil door fermentatie tot bruikbare meststof te maken. Bij besluit van den gemeenteraad van 20 Februari 1929 no. 64 werden gelden beschikbaar gesteld voor den bouw van twee fermenteerzellen aan de Djalan Tempel. In overleg met Dr. Wolff zijn beide cellen in 1929 vier maal met diverse soorten vuil gevuld, doch tot nu toe waren de resultaten niet van bevredigenden aard. Het uitkomende vuil was voor bemesting niet geschikt.

DIVERSEN :

Hongkongkeur :

Evenals voorgaande jaren werden de hongkongs tweemaal op het emplacement van gemeentewerken gekeurd en wel in de maanden Januari en Juli.

In Januari werden 549 hongkongs goedgekeurd en 13 afgekeurd; niet verschenen 49.

In Juli bedroegen deze aantallen respectievelijk 534 en 11, zoodat in deze maand weer 17 hongkongs minder voor de keuring werden gebracht dan in Januari.

Europeesche Begraafplaats :

De autolijkwagen in den loop van 1928 reeds besteld werd eindelijk in April van dit jaar geleverd en bij gemeentewerken gestationeerd en in onderhoud gegeven,

Bij den bouw van de gerages op de werf van gemeentewerken werd met de stalling van de lijkwagen rekening gehouden en een garage hiervoor ingericht.

Brandweer :

Op verzoek van de brandweer werden door den dienst van gemeentewerken in het afgelopen jaar aan enkele brandspuit-huisjes de noodige herstellingen verricht.

De aanwijspaaltjes voor de brandkranen werden gewit en genummerd, de beschadigde paaltjes vernieuwd en bij de nieuw aangelegde brandkranen aanwijspaaltjes geplaatst.

De sproeiwagens werden bij voorkomende gelegenheden telkens beschikbaar gesteld.

Bouw Kramat Boolweg :

In 1928 werd bij besluit van den gemeenteraad no. 298 ddo. 18 October een bedrag van f 3200.— toegestaan voor de verbetering van de kramat aan den Boolweg.

Daar de Deli plantersvereniging het plan tot verbetering mede had geënameerd, werd het bereid gevonden in de kosten bij te dragen tot een maximum van f 1250.

Bij de uitvoering van het werk werden eenige moeilijkheden ondervonden om de ter plaatse staande boomen te laten kappen, daar het geloof bestond, dat in deze boomen kwade geesten huisden, die ongeluk zouden veroorzaken aan hen, die de boomen kaptten. Nadat de boomen eenmaal gekapt waren had de uitvoering van het werk verder een vlot verloop.

Het aanzicht van de straat is zeer verbeterd door het opruimen van het oude houten kramatgebouwtje, doch nog meer doordat de verkooppplaatsen er omheen zijn opgeruimd.

Vliegveld :

Het in 1928 aangelegde gedeelte van het vliegveld, groot 200 x 700 m werd onder toezicht van gemeentewerken onderhouden. Aan de Oost-, Zuid- en Westzijde werd het vliegveld met een strook ter breedte van 100 m² uitgebreid, welke strooken wortelschoon werden gemaakt en geëgaliseerd.

In de vier hoekpunten werden hoekstukken en in het midden een cirkel van beton gemaakt, die bij aankomst van vliegtuigen worden gewit, opdat de vliegers zich gemakkelijker kunnen oriënteren.

Verder werden betonblokken gemaakt voor het verankeren van de vliegtuigen, waartusschen een lichte verharding werd aangebracht.

Gemeenteslachthuis :

In het gemeenteslachthuis werden door of onder toezicht van gemeentewerken de onderhoudswerken en de noodige herstellingen verricht ; ook werd de waterafvoer van het terrein verbeterd door het leggen van een rioleering, waarin tevens een vetvang werd geplaatst.

Getroffen maatregelen in verkeers-regelingen :

Voor de regeling van het verkeer op de Kesawan werden op de hoeken der hierop uitlopende zijstraten afsluitborden geplaatst en verkeersspijkers aan de linkerzijde van de Kesawan, Cremerweg en Paleisweg aangebracht, aangevende de lijn tot waar mag worden doorgereden, indien het verkeerssein op Stop staat.

Hulp werd verleend bij het plaatsen van de nieuwe aangebrachte verkeersseinen aan de Kesawan.

De borden, aangevende de maximum snelheid, werden verplaatst en enkele hiervan vernieuwd.

In de Cantonstraat werd een autoparkeerplaats aangegeven, eerst middels asfaltverf, doch daar dit niet voldeed, later door verkeersspijkers.

Brievenbussen :

Aan den postdienst werd hulp verleend bij het plaatsen van het nieuwe model brievenbussen, waarvoor door gemeentewerken de betonnen voetstukken ter plaatse werden aangemaakt.

De oude bussen werden weggehaald en de voetstukken weggebroken.

DIENST DER OPENBARE GEZONDHEID

PERSONEEL.

Aan den laboratorium-assistent Mohamad Rais werd op verzoek met ingang van 1 Juni eervol ontslag verleend. Hij werd vervangen door den heer Abdoel Manan.

De werkmán Ngadio van het gemeenteslachthuis werd tot mandoer bevorderd.

In verband met het vinden van spiertrichinen bij geslachte varkens werd in de maand December de formatie van het slachthuis uitgebreid met een viertal praeparateurs.

Aan den weger van den vischpaar Lok Tong werd wegens langdurigen dienst een verlof voor drie maanden naar China verleend.

De werkmán van Pasar Petissah werd wegens hoogen ouderdom gepensionneerd en vervangen door een jongere kracht

a. Gemeenteslachthuis.

Gebouwen.

Verschillende herstellingen ten behoeve van het gewone onderhoud hadden plaats. Het kantoorgebouw werd uitwendig en de beide hallen in- en uitwendig geschilderd en gewit.

De ventilatie der werklíedenwoningen werd verbeterd door het aanbrengen van roosters. In den grooten varkensstal werd de vloer geheel vernieuwd en in den kleinen voor zoover noodig. Tevens werd daarbij het houtwerk der hokken dezer stallen grootendeels vernieuwd.

Doordat het riool, waarin sedert vorig jaar het gotenstelsel van het slachthuis loost, voortdurend verstopt was, werd een vetvanger bij de varkenshal aangebracht. In dezen vetvanger bezinkt tevens met het schrobwater meegevoerde inhoud van het maag-darmkanaal der slachtdieren, welke dagelijksche hoeveelheid nog ruim 1 m³ bedraagt en waarop het riool niet berekend is. Dagelijks moet de vetvanger geledigd worden, daar anders toch nog vaste stoffen doorgespoeld worden en verstopping veroorzaken.

De gasleiding werd belangrijk uitgebreid, voornamelijk doordat besloten werd voor het verhitten van het broeiwater voor de varkens voortaan gas te gebruiken. Tot dusver geschiedde dit door stoom uit den stoomketel in het water van den broeitrog te bevoeren. Deze broeiketel moest vernieuwd worden en daar de behoefte gevoeld werd, het aantal kookketels voor het steriliseeren van vleesch, uit te breiden, bleek het voordeeliger te zijn

gas als brandstof te benutten. Hiervoor werd een speciale broeitrog uit Europa besteld, die duurzamer is dan de tot dusver lokaal aangemaakte. De stoomketel, van de opening van het slachthuis af (begin 1913) in gebruik en reeds afgeschreven, werd hierdoor overbodig, hetgeen het voordeel oplevert dat het ketelhuis bij de grootveedarmwasscherij getrokken kan worden, waardoor een reeds lang gewenschte vergrooting van deze darmwasscherij tot stand komt. In deze uitbreiding kunnen de vleeschsterilisatieketels een plaats vinden.

Door een speciale overeenkomst betreffenden den prijs (f 37.50 per maand aan vast recht en een prijs van 6 cent per m³ gas) zijn de kosten der gasverhitting niet meer dan de tot dusver gemaakte. Deze wijze van verhitting heeft belangrijke voordelen: Zij geeft besparing van arbeid, is zindelijker en verschaft op elk uur van den dag binnen korten tijd de beschikking over warm water. Het bedrijf heeft hierdoor aan doelmatigheid en zindelijkheid gewonnen. De door gas verhitte broeitrog werd eind Augustus in gebruik genomen; hij voldoet in alle opzichten.

Behalve de grootveedarmwasscherij zal ook die der varkens vergroot worden (naar de oostzijde van het terrein toe).

In deze uitbreiding zal de sterilisatieketel voor varkensvleesch plaats vinden, benevens een tweetal spoelbakken.

De gemeenteraad besloot in zijn Decemberzitting tot het uitvoeren der verbouwingen der darmwasscherijen, zoodat in het verslagjaar nog geen begin ermee gemaakt kon worden.

Wederom moesten gesprongen waterleidingbuizen verwisseld worden.

Exploitatie.

a. Slachtingen

1. Grootvee.

Geslacht werden 245 kalveren, 6092 runderen, 1861 buffels 6 paarden, totaal 8204 stuks grootvee, d.i. 565 meer dan in 1928. Hiervan waren vrouwelijke dieren: 113 kalveren, 270 runderen en 670 buffels (totaal 1053 stuk vee).

De verhouding tusschen de runderen en de buffels is 77:23, tegen 75:25 in 1928, een vooruitgang voor de rubriek rundvee dus.

Onderstaand staaltje geeft de verhouding aan tusschen de rassen waartoe de slachtdieren behooren.

Veeras	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Atjeh rund	62 %	54 %	51 %	66 %	62 %	65.4 %
Inlandsch rund	10 %	16 %	19 %	8.5 %	8 %	10. - %
Bali rund	—	—	—	1.5 %	5.6 %	1.3 %
Batak buffel	21 %	19 %	13 %	3 %	1.4 %	1. - %
Atjeh buffel	7 %	11 %	17 %	21 %	23 %	22.3 %

Voor Medan blijft het Atjeh-rund het voornaamste slachtrund. Het is een goed stuk slachtvee met fijne spiervezel en eenige vetafzetting. Het betere Balirund wordt van Juni af niet meer geslacht, wegens de hooge risico van afkeuren door het besmet zijn met lintwormfinnen.

De Batakkarbouw wordt steeds minder naar Medan uitgevoerd; het is een te duur slachtobject. Ook wegens het mindere slachtgewicht wordt de Atjehbuffel verkozen.

Bij de aangenomen slachtgewichten (125 kg Atjeh—, 145 kg. Inlandsch—, 210 kg. Bali rund, 250 kg. Batak- en 175 kg Atjehbuffel) blijkt dat in 1929 totaal geconsumeerd werden 1.150.475 kg. runder- en buffelvleesch tegen 1.105.425 kg. in 1928, d.i. 45050 kg. meer of 4⁰/₀ van het verbruik van 1928.

2. Kleinvee.

Geslacht werden 11.416 stuks, tegen 10.295 in 1928, dus 1121 stuks meer.

Geconsumeerd werden bij een slachtgewicht van 7 kg: 79.912 kg. tegen 72.065 kg. in 1928.

3. Varkens.

Hiervan werden geslacht 21.746 stuks tegen 20.833 in 1928, een toename van 913 stuks. Verbruikt werden 1.087.000 kg. varkensvleesch (50 kg. slachtgewicht), tegen 1.041.950 kg. in 1928.

Wederom werd dit jaar door de varkensslachters op Zondag niet gewerkt.

Gemiddeld worden per dag geslacht:

22 stuk grootvee, 31 kleinvee en 51 varkens tegen 21, 28 en 57 in 1928.

Het grootst aantal slachtingen bedraagt per dag voor:

runderen en buffels : 42 op 11 Maart (v. j. 42).

kleinvee : 77 „ 31 October (" 62).

varkens : 210 „ 8 Februari (" 222).

Behalve bovenomschreven slachtingen in het slachthuis, werden buiten geslacht (wegens godsdienst of adat): 42 stuks grootvee, 81 kleinvee en 24 varkens.

b. Ingevoerd vleesch.

In gekoelden staat werden ingevoerd: 1920 kg. schapen en lamsvleesch, 2433 kg. kalsfvleesch, 69 kg. rundervleesch, 14 os-sentongen, 226 kalsnieren, 51 kalfslevers 45 zwezerikken, 11.880 kg. vleeschwaren (worst, ham, rookvleesch, e. d.) en 4 kalfskoppen. Wederom werd het grootste gedeelte uit Nederland aangevoerd, de rest uit Singapore (Australie).

Afgekeurd werden hiervan wegens bederf (meestal schimmels) 226 kg. vleeschwaren.

Uit de omgeving werden 195 varkens (geheel), 5 varkens (gedeeltelijk), 27 runderen en 20 kalveren ingevoerd.

c. Stallingen.

Het aantal stal- etmalen bedroeg in :

1929 . voor grootvee 2002, kleinvee 591, varkens 51086,
1928 : id. 1022, id. 315, id. 50482,

Wat het grootvee betreft maakt door de politie opgevat vee (op verboden terrein grazend) het grootste gedeelte ervan uit.

d. afkeuringen.

Ook dit jaar worden de meeste afkeuringen gedaan ten gevolge van de aanwezigheid van lintwormfinnen. In het geheel werden 13 gevallen geconstateerd, n.l. bij 3 Atjeh-, 3 Bali- en 7 Bengaleesche runderen. Hiervan werden 6 geheel afgekeurd, terwijl bij de overige slechts die deelen afgekeurd werden, waarin finnen voorkwamen. De afgekeurde worden óf uitgekookt óf gedurende 3 weken in de vrieskamer gehangen, waarna het vleesch in consumptie gebracht kon worden. De meest besmette deelen waren middenrif, kauwspieren en hart, terwijl een enkele keer ook finnen in de lever werden gevonden.

Wegens sepsis werden afgekeurd 5 Bengaleesche runderen, 1 Bengaalsch kalf, 3 Atjeh buffels en 1 Atjeh rund; wegens sterke vermagering, waarbij het vleesch zeer vochtig was, één Bengaleesch rund.

In twee gevallen werd de hulp van het Pathologisch laboratorium gevraagd voor het bacteriologisch onderzoek van het vleesch afkomstig van wegens sepsis afgekeurde dieren. Het eerste geval betrof een uit nood geslachten buffel, waarbij in alle organen bloedingen voorkwamen, terwijl het tweede geval een uiterlijk gezond Bengaleesch rund was, dat na slachting sterk gezwollen lever, acute nierontsteking en bloedige lymphklieren vertoonde. Volgens het bericht van het Laboratorium bleken de culturen, aangelegd van materiaal van het eerstgenoemde dier staphylococcen en colibacillen te bevatten, terwijl bij de culturen, aangelegd van het tweede dier, een buis steriel was, doch de tweede buis met rottingsbacterien besmet (toevallige verontreiniging?).

In de maand December werd 15 gevallen van mond- en klauwzeer bij het slachtvee geconstateerd, alle bij Atjeh vee. De ziekte bleek dan ook uit Atjeh door het slachtvee te zijn binnengesleept. Na het uitkoken van de aangetaste deelen werd het vleesch in consumptie gebracht.

Bij het varken werden spiertrichinen gevonden voor het eerst te Medan en in Nederlandsch Indië. Het eerste geval werd waargenomen op 30 October 1929 bij een Batakvarken. Later bleek het dat meer Batakvarkens waren geïnfecteerd. Tot 31 December 1929 werden op deze ziekte 1287 Chineesche, 70

Batak en 12 wilde varkens onderzocht. Van de 70 onderzocht Batakvarkens worden 9 besmet bevonden of 13 %. Alle zieke dieren werden afgekeurd en vernietigd. Bij de Chineesche en wilde varkens was de ziekte op het einde van het jaar nog niet geconstateerd.

Door deze vondst was een reorganisatie van den vleeschkeuringsdienst noodig, daar voortaan, wil deze dienst aan zijn doel beantwoorden, alle geslachte varkens op de aanwezigheid van trichinen onderzocht moeten worden.

De gemeenteraad aanvaarde deze consequentie en stond de noodige personeels- en instrumentariumuitbreiding toe (o.a. trichinoskoop van Busch).

e. Slacht- en Vleeschkeur.

Naar aanleiding van een opgemaakt proces-verbaal wegens het slachten in Kota Maasoem zonder de vereischte vergunning, werd van het Hoofd van de Oeroeng Pertjoet een schrijven ontvangen, dat de bewoners der Sultanskampongs in die kampongs kunnen slachten zonder onderworpen te zijn aan de slacht- en vleeschkeur.

Daar gemeend werd dat deze opvatting in strijd is met het besluit van den sultan van Deli dd. 10 Mei 1913, waarbij genoemde verordening wel van toepassing op deze bewoners verklaard was, werd den burgemeester ermede in kennis gesteld om deze kwestie tot een oplossing te brengen. In het verslagjaar kwam deze niet tot stand, terwijl het proces-verbaal gedeponneerd werd, daar blijkbaar de rechter (Sulthansgerecht) niet wist wat er mede te doen.

Wegens het niet opvolgen der bevelen van den keurmeester werd aan twee varkensslachters de toegang tot het slachthuis gedurende den tijd van één maand ontzegd.

Proces-verbaal werd tegen een slachter opgemaakt wegens het slachten van vier varkens in zijn woonhuis.

Verschillende besprekingen werden gehouden om het vervoer de levende varkens te verbeteren. Een tweetal modellen voor een transportmand werden gemaakt, welke echter in de practijk niet voldeden. Wel werd bereikt dat op de wagens de verschillende lagen levende varkens op planken zullen liggen, hetgeen in elk geval een vooruitgang is. Het aantal verwondingen wordt hierdoor beperkt.

Voor het vleeschvervoer van het slachthuis naar de pasars worden een tweetal nette transportauto's in gebruik genomen, waardoor de tot dusver gebruikte handwagens overbodig werden.

Ten einde de varkens vóór het slachten te kunnen bedwelmen werd een percuteur uit Nederland besteld. Door een misverstand werd een verkeerd model gezonden, waardoor de ingebruikname vertraagd is en in het verslagjaar niet kon geschieden.

Er werden 18 nieuwe vergunningen voor rondbrengen van rundervleesch verleend, benevens één voor den vleeschpasar.

De gemeenteraad nam in zijn zitting van 25 September het besluit aan tot verbetering der varkensstallen in de kampongs hetgeen neerkomt op het afbreken der bestaande en het opbouwen van stallen, welke waarborgen bieden op het punt van zindelijkheid voor de omgeving. Op verzoek der belanghebbenden werd hun een jaar tijd gegeven om hieraan te voldoen.

f. Vleesch- en Vee prijzen

De vleeschprijzen vertoonen wat rund- en buffelvleesch betreft vrijwel geen verandering, slechts de 2e, 3e en 4e kwaliteit stegen iets in prijs.

Het varkensvleesch daarentegen werd iets goedkooper.

Wat de levende dieren betreft, daalden de zwaardere buffels een weinig in prijs, daarentegen werd het Atjeh-rund iets duurder. Dit is in overeenstemming met de vleeschprijzen, daar het Atjeh rund het meest geslacht wordt.

Evenzoo werden de varkens per levend gewicht iets goedkooper.

g. Financieel overzicht.

Bij raadsbesluit van 31 October 1928 no. 307 werd de begrooting van het gemeenteslachthuis 1929 tot een bedrag van f 65.900.— in ontvangsten en uitgaven vastgesteld.

Deze begrooting wordt bij raadsbesluit van 18 December 1929 no. 359 gewijzigd, waarbij de onderdeelen I en II respectievelijk met f 6500.— en f 300.— verhoogd werden evenals de artikelen 1, 16, 18a. (Gasverbruik), 19, 20, 21 en 25 resp. met f 800.—, f 20.—, f 360.—, f 200.—, f 4100.—, f 40.—, f 2980.—, terwijl de artikelen 14 en 18 met f 1200.— en f 500.— verlaagd werden. Totaal werden de eindcijfers hierdoor f 6800.— hooger.

De verhooging van artikel 20 (Verbetering en zware herstelling van gebouwen en vaste inventaris) met f 4100.— was bestemd voor den aankoop van den door gas verhitten broeitrog, de uitbreiding der gasinstallatie, den aankoop van kookketels en de verbouwing der darmwasscherijen. De plaatsing der kookketels en de verbouwing konden echter niet meer in het verslagjaar gereed komen, zoodat de kosten daarvan ten laste der begrooting 1930 zullen komen.

De verlaging van artikel 14 (watervoorziening) is het gevolg van de tariefsverlaging tot $7\frac{1}{2}$ cent per M³ (ingaaude 1 Februari 1929) en die van artikel 18 (brandhout en oliën) van de buitengebruikstelling van den stoomketel.

Ontvangsten.

Totaal bedragen deze f 73612.45, d.i. f 912.45 meer dan de raming. Alle onderdeelen hebben hoogere eindcijfers dan de ramingen.

Artikel 23. Premie inbraakverzekering.

Onderdeel I.	Slachtretributien.		
245 kalveren	à f 1.50	=	f 367.50
7950 grootvee	" " 4.—	"	" 31836.—
11416 kleinvee	" " 0.20	"	" 283.20
21746 varkens	" " 1.50	"	" 32619.—
	Totaal	=	f 67105.70

f 605.70 boven de raming.

Onderdeel II. Keurloonen.

Buiten het slachthuis 147 stuks vee	à f 2. —	= f 294.—
Ingevoerd vleesch	" "	878.70
	Totaal	= f 1172.70

f 72.70 boven de raming.

Onderdeel III. Stalloonen.

2002 grootvee staletmalen	à f 0.10	= f 200.20
591 kleinvee	" " 0.05	" " 29.45
51086 varkens	" " 0.05	" " 2554.30
	Totaal	= f 2784.05

f 84.05 boven de raming.

Onderdeel V. Andere Ontvangsten.

Verkoop van den afgekeurden trekos ad f 150.—

Uitgaven.

De exploitatieuitgaven zijn totaal f 46.896.25, d.i. f 3123.75 beneden de raming. Het saldo bedraagt f 26.716.20, d.i. f 4036.20 meer dan geraamd is.

Artikel 1. Bij raadsbesluit dd. 29 April 1929 No. 145 werd met ingang van 1 Mei het salaris van het hoofd van den Dienst met f 100.— per maand verhoogd.

Artikel 9. Van de leening 1911 werd f 4000.— afgelost, waardoor nog f 26.500.— afbetaald moet worden.

Artikel 19. De trekos moest wegens een ongeneeslijk beenlijden afgekeurd en door nieuwen vervangen worden.

Artikel 20. Voor verbetering en zware herstelling van gebouwen en vasten inventaris werd o.m. uitgegeven :

varkensbroeitrog met gasleiding en schoorsteen	= f 1347.79
vernieuwen vloer grooten varkensstal, herstellen	
darmwasscherijen en privaat	" " 1134.20
aanbrengen vetvanger	" " 198.44
herstellen kleinen varkensstal en runderhal	" " 82.—
verbeteren ventilatie werkliedenwoningen (roosters)	" " 200.—
uitbreiding gasleiding der dienstwoningen	" " 75.—
maken van een nieuwen slachttafel en herstellen	
der daken	" " 188.50
herstellen der goten en cementvloeren	" " 91.80
werkzaamheden ten behoeve der rioleering	" " 99.79

S T A A T van Ambtenaren en Beambten op 31 Dec. 1929.

Betrekking	N a a m	Benoemd bij besluit van
Directeur		
Hoofd v/d Dienst der Openb. Gezondheid	P. Visser	8 Aug. 1912 No. 49 in dienst 1 Nov. 1912
Adj. Hoofd v/d Dienst der Openb. Gezondh.	R. Abd. Manap	3 Jan. 1918 No. 15 in dienst 1 Aug. 1918
1e Klerk	K. Hoeta- galoeng	1 Oct. 1923 No. 1 in dienst 1 Jan. 1928
1e Keurmeester	R. Soejadi	12 Mei 1922 No. 60 in dienst 15 Aug. 1920
1e Keurmeester	Kettek	30 Maart 1918 No. 75 in dienst 1 April 1918

Voorts zijn werkzaam voor het slachthuis 1 Inl. mandoer met 8 werklieden, 1 Chin. mandoer met 4 werklieden en 5 preparateurs. Voor de melkverordening is werkzaam 1 laboratorium-assistent, voor het voerwezen 1 mantri en voor het pasarwezen op pasar Petisah 1 hulpkassier en 1 werkman en op de vischpasar 1 marktopzichter, 1 weger en 3 werklieden.

Vergelijkende staat met betrekking tot het aantal
geslachte dieren over 1913 t/m 1929

Jaar	Kalveren	Grootvee	Kleinvee	Varkens
1913	—	3977	1988	14292
1914	—	3910	2724	15810
1915	—	3911	3560	15262
1916	—	4536	4246	16205
1917	—	5190	4869	14709
1918	—	5844	6084	16233
1919	—	5667	7389	20051
1920	—	6301	7662	18501
1921	—	6614	7702	19351
1922	—	5462	7514	19270
1923	—	5050	8470	22073
1924	76	5530	8541	22551
1925	250	6111	8145	21066
1926	371	6626	8017	18691
1927	200	6696	8926	19094
1928	237	7402	10295	20833
1929	245	7959	11416	21746

S T A A T van het aantal gestalde dieren gedurende 1929.

Jaar	Grootvee				Kleinvee		Varkens
	Runde- ren	Buffels	Paarden	Geiten	Bokken	Schapen	
1929	1202	797	3	459	79	53	51.086

VLEESCH- EN VEEPRIJZEN.

Op 1-1-1929 Op 31-12-1929

VLEESCH :

Rundervleesch :

1e kwaliteit	f 2.—	f 2.—	per kg.
2e "	" 1.20	" 1.30	" "
3e "	" 1.—	" 1.—	" "
4e "	" 0.80	" 0.90	" "

Buffelvleesch

1e kwaliteit	" 1.80	" 1.80	" "
2e "	" 1.10	" 1.20	" "
3e "	" 0.90	" 1.—	" "
4e "	" 0.60	" 0.80	" "

Geiten en schapenvleesch	" 1.20	" 1.20	" "
-----------------------------	--------	--------	-----

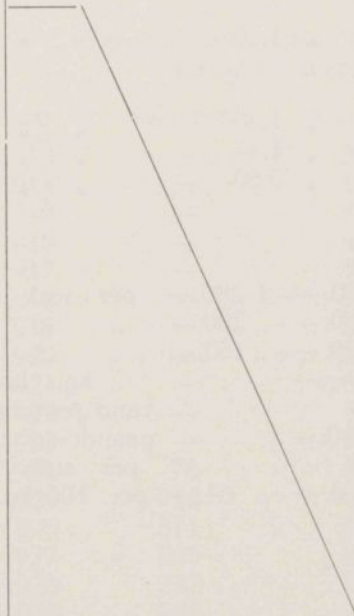
Varkensvleesch.

1e kwaliteit	" 1.40	" 1.30	" "
2e "	" 1.20	" 1.—	" "
Reuzel	" 0.60	" 0.60	" "

VEE.

Batakbuffel	f 200.— - f 300.—	f 200.— - f 280.—	per stuk
Atjehbuffel	" 150.— - " 220.—	" 150.— - " 200.—	" "
Atjehrund	" 120.— - " 140.—	" 120.— - " 150.—	" "
Balirund	0.34	—.—	" kg. le- vend gewicht
Kleinvee	" 10.—	" 10.—	gemiddeld
Varken	" 62.— - " 65.—	" 60.— - " 63.—	per stuk per 100 kg.

BEGROOTINGS
ONTVANGSTEN

Onderdeel.	OMSCHRIJVING	Geraamd be- drag na ge- dane af- en overschrij- vingen	Ontvang- sten	VERSCHIL	
				Meer	Minder
I.	Slachtretributien	f 66.500.—	f 67.105.70	f 605.70	—.—
II.	Keurloonen	„ 1.100.—	„ 1.172.70	„ 72.70	—.—
III.	Stalgelden	„ 2.700.—	„ 2.784.05	„ 84.05	—.—
IV.	Aandeel van andere ge- meentediensten in de kosten van het personeel	„ 2.400.—	„ 2.400.—	—.—	—.—
V.	Andere ontvangsten	p.m.	„ 150.—	„ 150.—	—.—
VI.	Dekking van het nadeelig saldo door de Gemeente	p.m.	—.—	—.—	—.—
					
		Totaal der Ontvangsten	f 72.700.—	f 73.612.45	f 912.45

REKENING

UITGAVEN

Artikel	OMSCHRIJVING	Geraamd bedrag na gedane af- en overschrijvingen	Uitgaven	VERSCHIL	
				Meer	Minder
1	Bezoldiging v/h personeel	f 28.642.80	f 28.171.65	f —.—	f 471.15
2	Overwerk v/h personeel	„ 120.—	„ 107.64	—.—	„ 12.36
3	Aandeel in het pensioen- en wed. en weezenfonds voor Eur. Locale Ambtenaren	„ 1.629.30	„ 1.629.30	—.—	—.—
4	Aandeel i/h Gemeentelijk Pensioenfonds	„ 460.—	„ 460.—	—.—	—.—
5	Transportk. v/h personeel	„ 240.—	„ 240.—	—.—	—.—
6	Vrije geneesk. behandeling voor het personeel	„ 600 —	„ 304.03	—.—	„ 295.97
7	Kosten van genees- en verbandmiddelen	„ 175.—	„ 179.18	„ 4.18	—.—
8	Rente der leening 1911	„ 1.282.50	„ 1.282.50	—.—	—.—
9	Aflossing der leening 1911	„ 4.000.—	„ 4.000.—	—.—	—.—
10	Kosten voor uitloting der leening 1911	„ 85.—	„ 77.70	—.—	„ 7.30
11	Onderhoud v. gebouwen en vasten inventaris	„ 1.600.—	„ 1.569.44	—.—	„ 30.56
12	Verpondingsbelasting	„ 257.63	„ 257.63	—.—	—.—
13	Verlichting	„ 775.—	„ 701.25	—.—	„ 73.75
14	Watervoorziening	„ 1.800.—	„ 1.702.72	—.—	„ 97.28
15	Telefoonabonnement	„ 235.—	„ 224.60	—.—	„ 10.40
16	Kantoorbehoeften	„ 120.—	„ 113.15	—.—	„ 6.85
17	Laboratoriumbehoeften	„ 50.—	„ 21.65	—.—	„ 28.35
18	Brandhout en oliën	„ 700.—	„ 686.75	—.—	„ 13.25
18a	Gasverbruik	„ 360.—	„ 393.76	„ 33.76	—.—
19	Aankoop en onderh. van lossen inventaris	„ 1.000.—	„ 935.42	—.—	„ 64.58
20	Verbetering en zware herstelling van gebouwen en vasten inventaris	„ 5.300.—	„ 3.596.36	—.—	„ 1703.64
21	Bibliotheek	„ 140.—	„ 144.79	„ 4.79	—.—
22	Onkosten jaarverslag	„ 25.—	„ 25.—	—.—	—.—
23	Verzekering	„ 21.05	„ 25.15	„ 4.10	—.—
24	Onvoorziene uitgaven	„ 401.72	„ 46.58	—.—	„ 355.14
25	Uitkeering aan de Gemeente van het batig saldo	„ 22.680.—	„ 26.716.20	„ 4036.20	—.—
	Totaal der Uitgaven	f 72.700.—	f 73.612.45	f 4083.03	f 3170.58

STAAT van aanleg

HOOFDEN:	Bouw- en installatie- kosten op 1-1-1913	Kosten uit- breiding en vernieuwing van 1 Januari 1913 tot 1 Januari 1929	Kosten aanleg, uit- breiding en ver- nieuwing tot 1-1-1929
Oprichtings- en installatiekosten	f 6191.61	f —.—	f 6191.61
Gebouwen en Terreinen	„ 59242.48	„ 55384.98	„ 114627.46
Machines	„ 1200.—	„ 684.97	„ 1884.97
Luchtspoor en div. werktuigen	„ 5478.40	„ 1637.11	„ 7115.51
Lichtinstallatie	„ 1800.89	„ 1050.79	„ 2851.68
Waterleiding	„ 1086.62	„ 646.42	„ 1733.04
Lichtgasleiding	—.—	„ 350.—	„ 350.—
T o t a a l:	f 75000.—	f 59754.27	f 134754.26

uitbreiding en vernieuwing.

A F S C H R I J V I N G E N :				Waarde na af- schrijving	Bijbouw en ver- nieuwing in 1929	Waarde op 31-12-1929
Per- cen- tage	Op ultimo 1928	Over 1929	Totale afschrij- ving			
—	f 6191.61	f —.—	f 6191.61	—.—	—.—	—.—
5	„ 68574.07	„ 5731.38	„ 74305.45	f 40322.01	f 2086.48	f 42.408.49
10	„ 1643.57	„ 57.—	„ 1700.57	„ 184.40	„ 1173.49	„ 1.357.89
10	„ 6825.85	„ 67.66	„ 6893.51	„ 222.—	—.—	„ 222.—
10	„ 2355.26	„ 102.81	„ 2458.07	„ 393.61	„ 34.75	„ 428.36
10	„ 1466.01	„ 61.76	„ 1527.77	„ 205.27	„ 42.42	„ 247.69
10	„ 245.—	„ 35.—	„ 280.—	„ 70.—	„ 259.22	„ 329.22
—	f 87301.37	f 6055.61	f 93356.98	f 41397.29	f 3596.36	f 44.993.65

STAAT der aflossingen en der betaalde rente t/m 31 December 1929.

Jaar	Geldleening groot f 75.000.- ad 4½%, aangegaan bij Raadsbesluit dd. 20/5 1191 No. 30 ten behoeve van den bouw van het Gemeente Slachthuis			
	Kapitaal	Aflossing	Rente	
1912	f 75.000.-	f —.-	f 3375.—	* f 2500.— extra aflossing.
1913	„ 75.000.-	„ —.-	„ 3375.—	
1914	„ 75.000.-	„ 5000.-	„ 3150.—	
1915	„ 70.000.-	„ 2000.-	„ 3060.—	
1916	„ 68.000.-	„ 2000.-	„ 2970.—	
1917	„ 66.000.-	„ 2000.-	„ 2880.—	
1918	„ 64.000.-	„ 2000.-	„ 2790.—	
1919	„ 62.000.-	„ 2000.-	„ 2745.—	
1920	„ 60.000.-	„ 2500.-	„ 2643.75	
1921	„ 57.500.-	„ 2500.-	„ 2531.25	
1922	„ 55.000.-*	„ 5000.-	„ 2418.75	
1923	„ 50.000.-	„ 2500.-	„ 2250.—	
1924	„ 47.500.-	„ 3000.-	„ 2070.—	
1925	„ 44.500.-	„ 3000.-	„ 1935.—	
1926	„ 41.500.-	„ 3500.-	„ 1788.75	
1927	„ 38.000.-	„ 3500.-	„ 1631.25	
1928	„ 34.500.-	„ 4000.-	„ 1462.50	
1929	„ 30.500.-	„ 4000.-	„ 1282.50	
Totaal	f 75.000.-	f 48500.-	f 44358.75	

b. Melkcontrole.

In het bezit der vergunning tot het verkoopen van melk waren één Europeaan, 3 Voor - Indiers en 48 Bengaleezen. Hiervan staakten 6 Bengaleezen het bedrijf, zoodat op het einde van het jaar ingeschreven stonden: één Europeaan, 3 Voor - Indiers en 42 Bengaleezen, totaal 46 melkverkoopers.

Twee Voor - Indiers hadden het bedrijf binnen de Gemeente. De overige melkerijen zijn te Soengai Sikambing, Soenggal, Poelaubrajan, Tandjong Moelia en op de 4 door de D.P.V. daarvoor beschikbaar gestelde terreinen.

In de stalling van het melkvee werden verbeteringen aangebracht. In de eerste plaats werd voorgeschreven bij alle stallen de afvoergoten van halfronde beton bodems te voorzien. Hierdoor werd niet alleen de waterafvoer uit den stal verbeterd, doch ook die van het terrein en de omgeving. Een 14 tal stallen gelegen op het D.P.V. terrein aan de Djalan Mahkamah werd bovendien aan de waterleiding aangesloten, waardoor de waterputten aldaar konden worden gedempt en nette badkamers met daarbij behoorende waschgelegenheden gebouwd worden.

Ten einde meer orde in het gebruik van de door de D.P.V. beschikbaar gestelde terreinen te brengen, stelde het Hoofd van Plaatselijk Bestuur betreffende bepalingen samen, waarop d. z. van advies werd gediend. Tot een behandeling daarvan door den Cultuurraad kwam het echter in het verslagjaar nog niet.

Blijkens het aan de Gemeente toegezonden afschrift - schrijven van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur, dd. 31 October 1929 No. 10347/GZ., gericht aan den Secretaris van den Plaatselijken Raad van het Cultuurgebied der Oostkust van Sumatra, hebben de Cultuurondernemingen bezwaren gemaakt tegen het uitgeven van meerdere vergunningen voor het grassnijden, daar zij over weinig grasvelden beschikken door het algemeen aanplanten van mimosa. Hierdoor kan het aantal veehouders binnen de vier beschikbaar gestelde terreinen niet meer vermeerderd worden. Aan nieuwelingen worden daarom geen vergunningen meer verleend tot het vestigen van een melkbedrijf op die terreinen. Slechts, wanneer een vergunninghouder vertrekt, kan een nieuwe vergunning voor dat speciale terrein verleend worden.

De grasvoorziening van het melkvee verkeerde steeds in denzelfden toestand als van de vorige jaren. De veehouders kregen licentie's om op de ondernemingen gras te snijden, doch desondanks lieten zij hun vee op verboden terreinen weiden. Vele in beslagnemingen van vee waren hiervan het gevolg.

Op het einde van het verslagjaar werden dagelijks totaal 1230 Liter melk binnen de Gemeente verkocht (v. j. 1411 Liter). Hiervan waren 870 Liter gewonnen van 347 Bengaleesche en 360 Liter van 45 Australische koeien. Gemiddeld per koe respectievelijk $\pm 2,5$ Liter en ± 8 Liter.

De melkprijs bleef ongewijzigd n. l. 42 cent per Liter.

Melkonderzoek.

Onderzocht worden 834 straatmonsters. Hiervan waren 9 afkomstig van Australisch vee. Bovendien werden onderzocht 57 stalmonsters, die genomen werden naar aanleiding van de waargenomen afwijkingen bij de straatmonsters.

a. Soortelijk gewicht (bij $27\frac{1}{2}^{\circ}\text{C}$).

De hoogste waarde, gevonden bij de melk van het Australisch vee was 1.0290 en de laagste 1.0265. Bij het Bengaleesch vee was dit respectievelijk 1.0340 en 1.0230. Het laatste betrof verwatering.

Bij de stalmonsters, die alle genomen werden van het Bengaalsch vee, varieerde het soortelijk gewicht tusschen 1.0260 en 1.0325.

De gemiddelde waarde is bij het Australisch vee 1.0280 en bij het Bengaleesch vee 1.0305.

b. Vetgehalte.

Bij het Australisch vee varieerde het vetgehalte tusschen 2.3% en 3.3% en bij de straatmonsters afkomstig van het Bengaleesch vee tusschen 2.3% en 7.6% . Bij de stalmonsters werd als hoogste vetgehalte 9% gevonden. Het betrof melk afkomstig van een Bengaleesch rund, waarvan het soortelijk gewicht bij $27\frac{1}{2}^{\circ}\text{C}$ 1.0260 was en het gehalte aan vetvrije droge stof 8.93% .

Vetgehalten van beneden 3% werden waargenomen bij 1.14% der monsters (v.j. 1.26%). De meeste waarden liggen tusschen 3% en 5% .

Het gemiddelde gehalte is bij het Australisch vee 2.83% en bij het Bengaleesche 4.60% .

c. Vetvrije droge stof.

De hoogst gevonden waarde was 10.15% . Dit betrof waarschijnlijk karbouwen melk, daar zij een hoog soortelijk gewicht (1.0340) en een hoog vetgehalte (5.4%) had. Bij het Australisch vee was het hoogste gehalte aan vetvrije droge stof 8.27% en het laagste 7.75% en bij het Bengaleesche respectievelijk 9.80% en 6.82% . Dit laatste betrof verwaterde melk.

De gemiddelde waarde is bij het Australisch vee 8.02% en bij het Bengaleesch vee 9.07% . Het gemiddelde van alle monsters is 9.04% .

d. Graad van reinheid.

Alle straatmonsters afkomstig van het Europeesch bedrijf waren voldoende rein, een 38 tal van het Bengaleesche echter niet.

e. Reductietijden.

Geen der monsters ontkleurde binnen 3 uren de methyleenblauw oplossing.

f. Katalase.

In 4 gevallen werd een katalasecijfer van 3 gevonden. In een hiervan bleek bij nader onderzoek, dat bij de verkochte melk, melk was vermengd afkomstig van een koe met een uierontsteking, hetgeen ook bleek bij het onderzoek van het sediment.

g. Zuurgraad.

Slechts wanneer er verwatering was, werd een waarde van beneden 6 gevonden.

h. Proef van Trommsdorff.

Het hoogste gehalte aan sediment was 0.8.

In het sediment van 2 straatmonsters werden streptococcen aangetroffen. Bij nader onderzoek door middel van stalproeven bij de betrokken melkerijen bleek, dat bij één daarvan een koe met een uierontsteking aanwezig was. Bij de andere waren alle koeien uiterlijk gezond, doch bij het onderzoek van de melk werden bij een der koeien streptococcen gevonden. Verkoop van de melk afkomstig van deze beide koeien werd tijdelijk verboden.

Bij 8 straatmonsters werd in het sediment bloed aangetroffen. Een hiervan was dat, waarbij streptococcen aanwezig waren en afkomstig van een koe met een uiergebrek. Bij de andere koeien, waarvan de bedoelde straatmonsters afkomstig waren, vertoonden de uiers geen ziekelijke afwijkingen.

i. Kook- en alcoholproef.

Zestien straatmonsters hadden een positieve alcohol reactie. Bij twee hiervan schifte de melk door koken. Deze melk bleek te zijn vermengd met biest. De andere monsters waren afkomstig van mengmelk van runder- en karbouwen melk. Verkoop van deze melk werd tijdelijk verboden.

Onderzoek voor particulieren.

Onderzocht werden 39 ingezonden monsters. Hiervan waren 8 afkomstig van melkerijen welke niet in Medan afleveren, 23 van verschillende melkerijen in Medan, 4 ingezonden door consumenten in Medan en 4 monsters moedermelk. Onder de eerstbedoelde waren drie ten behoeve van een gerechtelijk onderzoek. Drie monsters konden niet onderzocht worden omdat de melk óf reeds gekookt was óf in bedorven toestand aankwam. Vier gevallen van verwatering werden geconstateerd.

Overtredingen.

Proces-verbaal werd 45 X opgemaakt, n.l.:	
melkvervalsching	8 X
vervuilde melk	15 X
verkoopen zonder vergunning	1 X
overige overtreding der melkverordening	4 X
onzindelijke stallen en terreinen	17 X

GEMIDDELD SOORTELIJK GEWICHT BIJ 27 $\frac{1}{2}$ °C.

Jaar	Australisch vee		Bengaalsch vee		Karbouw		Totaal	
	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht	Aantal monsters	Soortelijk gewicht
1924	31	1.0270	821	1.0285	—	—	852	1.0285
1925	19	1.0285	767	1.0305	8	1.0320	794	1.0305
1926	41	1.0280	847	1.0300	—	—	884	1.0300
1928	18	1.0275	774	1.0295	—	—	792	1.0295
1929	9	1.0280	882	1.0305	—	—	891	1.0305

GEMIDDELDE VETPROCENTEN.

Jaar	Australisch vee		Bengaalsch vee		Karbouw	Totaal
1924	3.91	%	4.63	%	—	4.49 %
1925	3.94	"	4.74	"	7.21	4.74 "
1926	3.69	"	4.61	"	—	4.54 "
1927	3.50	"	4.55	"	—	4.73 "
1928	3.38	"	4.76	"	—	4.60 "
1929	2.83	"	4.60	"	—	4.56 "

VETPROCENTEN.

	Beneden			7 % en hooger	3 % en hooger
	3 %	3—5 %	5—7 %		
Australisch vee	5	4	—	—	4 = 66.67 %
Bengaalsch vee	5	568	280	11	859 = 99.42 %
Totaal	10	572	280	11	863 = 98.85 %

GEMIDDELD GEHALTE AAN VETVRIJE DROGE STOF.

Australisch vee	8.02	9.04 %
Bengaalsch vee	9.07	

C. PASARWEZEN.

1. Particuliere pasars.

Het afgelopen jaar was, evenals 1928, een belangrijk tijdperk voor deze pasars, daar gewichtige besluiten, welke het voortbestaan dezer markten betroffen, door den gemeenteraad genomen werden.

Naar aanleiding der uitgebrachte rapporten en adviezen en na bestudeering ervan door burgemeester en wethouders, werden de voorstellen van dit college, om op het oude raceterrein gelegen aan de Wilhelminastraat, een centralen gemeentepasar te bouwen, door den gemeenteraad bij besluit van 29 April 1929 no. 138 aangenomen. Samenhangende hiermede werd eveneens besloten (no. 144/1929) om met de exploitanten der particuliere pasars een overeenkomst aan te gaan, waarbij laatstgenoemde pasars gesloten zullen worden op een door de gemeente vast te stellen tijdstip dat minstens een halfjaar van te voren zal worden medegedeeld. De gemeente verbindt zich hierbij kosteloos recht van erfpacht te verleen met een vasten jaarlijkschen canon van tien cent per m², op den grond dezer pasars en aan de stichting Tjie On Djie Jan, met een canon van 1/40 der waarde van den grond zonder opstallen, op het terrein waarop het asyl gebouwd is, onder voorwaarde dat de stichting voort zal gaan met de exploitatie van hospitaal en asyl op grant no. 256 tot tijd en wijle met de gemeente overeenstemming zal zijn verkregen omtrent een andere regeling inzake de verpleging en het onderhoud van Chineesche zieken en armen; en voorts dat de inrichting en de exploitatie van hospitaal en asyl zullen worden verbeterd in overleg met en onder goedkeuring van den geneesheerdirecteur van het te openen gemeenteziekenhuis, binnen een jaar na den datum der sluiting van den groentepasar, zoover hare finantieele capaciteit toelaat.

Komt deze overeenkomst tot stand dan zullen de particuliere pasars gesloten worden op het tijdstip der opening van den gemeentelijken centralen pasar, terwijl tevens de toestanden in hospitaal en asyl zullen verbeteren. De pasarexploitanten krijgen daarbij kosteloos de beschikking over waardevolle terreinen.

Dit besluit vervangt het raadsbesluit van 20 Juni 1928 no. 132, waarbij de groentepasar na 28 Februari 1933 geopend kan blijven, mits eenige genoemde verbeteringen zijn aangebracht en waarbij de vleeschpasar in geen geval na dien dag geopend mag blijven en zelfs op 1 Januari 1930 gesloten moet worden, tenzij vóór 1 Januari 1929 eenige genoemde verbeteringen aan dezen pasar zijn aangebracht. (Zooals reeds in het vorig verslag vermeld, waren op den bepaalden dag geen der genoemde verbeteringen aan den vleeschpasar aangebracht, terwijl voor den groentepasar een bouwaanvraag was ingediend).

Met de uitvoering dezer raadsbesluiten moet gewacht worden op de goedkeuring van de Regeering op het aangaan der geld-

leening voor den bouw van den gemeentepasar. Daar hieromtrent in 1929 geen beslissing genomen werd konden geen verdere stappen gedaan worden.

De toestand der particuliere pasars bleef overigens onveranderd. Het afgelopen jaar kenmerkte zich als een zeer goed vruchtenjaar, zoodat de aanvoer van fruit op den groentepasar in de betreffende maanden enorm was. Op verscheidene dagen werden de loodsen en open ruimten hiermede volgepropt, waarbij overtuigend het gebrek aan pasaruimte getoond werd. Gedurende deze weken werd toegestaan den pasar tot 's avonds twaalf uur open te houden, waardoor de straatverkoop aldaar verboden kon worden, hetgeen het verkeer ten goede kwam.

De pasartarieven werden, overeenkomstig het voorschrift, door den gemeenteraad in de Januarivergadering goedgekeurd. Het zijn steeds de opgewijzigde van vorige jaren.

Daar de toestand der loodsen en terreinen steeds slechter wordt (hangende de bovengenoemde plannen willen de exploitanten zoo weinig mogelijk eraan uitgeven), hadden besprekingen plaats om de meest urgente werkzaamheden (zooals het herstellen van vloeren, goten en tafels) te doen plaats hebben. Door de gemeente werd hiervan een schema opgemaakt, hetwelk de exploitanten beloofden uit te zullen voeren. Dit zal dan in 1930 plaats hebben.

2. Gemeentelijk Pasarbedrijf.

a. Pasar Petisah (geopend 3 Augustus 1915).

Van deze pasarloods werd gedurende het afgelopen jaar verhuurd 27109 m², tegen 26386 m² in 1928. Deze vermeerdering komt hoofdzakelijk op rekening van de rubriek groente.

Per dag werden gemiddeld verhuurd 77 m² tegen 72 m² in 1928, d.i. 17% van het verhuurbaar oppervlak ad 450 m².

Pogingen om de loods 's avonds open te stellen, hadden geen succes. De omzet van de verkoopers loont in die uren de moeite van het zitten op den pasar niet.

De ontvangsten hebben bedragen f 2797.93 en de uitgaven f 1035.36. Het saldo is f 1762.57 (v. j. f 1515.36). Worden de verrekeningen met de gemeente n.l. rente en aflossing benevens bijdrage in de algemeene kosten in mindering gebracht, dan is er een tekort.

Het personeel bleef ongewijzigd bestaan uit hulpkassier en werkman. De loods bleef in goeden staat verkeerren. Eenige herstellingen aan de afvoergoten hadden plaats. Verder werd de loods waar noodig gewit.

b. Vischpasar (aangekocht op 1 Juni 1922).

Van deze loods was verhuurd totaal 59048 m² tegen 62050 m² in 1928. Deze vermindering is te wijten aan het opruimen van een paar koffietafels en tafels voor diversen, daar deze ruimte noodig is voor berging van gekookte visch. Thans is de loods, behalve een drietal koffietafels, een verkooper van gemalen koffie en een van rookgerei, geheel bestemd voor den visch-verkoop. Onder rempah-rempah worden verstaan gemalen kruiden welke bij den visch genuttigd worden.

Ingevoerd werden 1.280.505 kg. verse zeevisch en 32.465 kg. riviervisch (v. j. 1.331.792 kg. en 49.758 kg.) te samen 1.312.970 kg. verse visch of per maand 109.414 kg. (v. j. 115.130 kg.). Zoowel rivier- als zeevisch werden minder ingevoerd. Als uitsluitende reden is hiervoor de mindere vangst op te geven, daar alle aangevoerde visch steeds willige koopers vindt.

Van gekookte ikan kembong werden 10.417 manden ingevoerd, eveneens om dezelfde reden minder dan in 1928 (17.230 manden).

Per vrieskamer uit Europa werden aangebracht 6522 kg. visch (tarbot, schol, kabeljauw, schelvisch, tong, zalm oesters) Aan keurloonen werd hiervoor ontvangen f 195.65 (v. j. 6532 kg. en f 195.96).

De ontvangsten van den vischpasar bedragen totaal f 23.581.13 tegen 28.090.68 in 1928. Het maandgemiddelde is f 1965.09 (v. j. f 2340.89). De vermindering is te wijten aan den minderen vischinvoer.

De exploitatieuitgaven bedragen f 4474.52, zoodat het saldo f 19.106,61 groot is (v.j. f 22.879,59). Werden de verrekeningen met de gemeente in mindering gebracht, n.l. f 1800.— als bijdrage in de personeelsuitgaven en f 5560,45 voor rente en aflossing, dan is het saldo f 11.746,15 (v.j. f 16.919,11).

Het gewone onderhoud had aan het gebouw plaats. Het hekwerk werd gevernist. Het aantal werklieden werd met één vermeerderd, daar door den aanleg der rioleering meer intensief moet werden geveegd en gespoeld.

c. Financieel overzicht van het geheele bedrijf.

De begroting van het gemeentelijk pasarbedrijf werd bij raadsbesluit van 31 October 1928 no. 308 tot een bedrag van f 27.950.— in ontvangsten en uitgaven vastgesteld.

Bij raadsbesluit van 20 Maart 1929 no. 73 werd een begrotingswijziging vastgesteld.

De ontvangsten hebben totaal f 26.574,71 bedragen d.i. f 1375,29 beneden de raming. De oorzaak hiervan is reeds gemeld.

De uitgaven zijn in totaal f 13.470,34, zoodat het van de gemeente afgedragen batig saldo f 13.104,37 bedraagt (f 470,78

beneden de raming). Behalve dit saldo ontving de gemeente f 5560,46 als rente en aflossing (7% en 30 j.) van het door haar verstrekte kapitaal.

Gebouwen en terreinen.

Bouw Pasar Petissah	f 27.000.—
Aankoop Vischpasar	" 30.000.—
Verbouw aangekochte vischpasarloods	" 33.978.63
Verbeteringen	" 838.82
	f 91.817.45
Afschrijving tot ult. 1928=f 24.886.97	
Idem over 1929 = " 3.044.77	" 27.931.74
Boekwaarde op 31-12-1929	f 63.885.71

Gemeente Medan.

Bouw Pasar Petisah	f 27.000.—
Aankoop Vischpasar	" 30.000.—
Aan het bedrijf geleend voor verbouw Vischpasar	" 21.700.—
	f 78.700.—
Afgelost tot ult. 1928=f 13.920.76	
Idem voor 1929 = " 1.025.91	" 14.946.67
Schuld van het bedrijf op 31-12-1929	f 63.753.33

Rente en aflossing.

Bij een rente van 7⁰/₀ en een 30 jarige aflossingstermijn is de annuïteit f 5.560.46. Aan rente werd betaald 7⁰/₀ van f 64.779,24 = f 4.534.55. De aflossing is de rest of f 1025,91.

d. Gemeente Centrale pasar.

Zooals hiervoor werd vermeld besloot de gemeenteraad in zijne zitting van 29 April 1929, op voorstel van burgemeester en Wethouders, over te gaan tot den bouw van een centralen gemeente-pasar met bijbehorende wegen, toko's en woningen op een gedeelte van het voormalige raceterrein. De kosten hiervan zijn geraamd op f 1.765.500.—

De volledige plannen moeten t.z.t. door den gemeenteraad worden vastgesteld. Voor dezen bouw zal een leening aangegaan worden groot f 1.872.000.— tegen een rentevoet van 5% hoogstens en koers van uitgifte minstens 96. De verdere werken, welke geheel of ten deele met dit pasarplan samenhangen, zooals aanleg van het moerriool van sectie B. van het rioleeringsplan, aankoop en inrichting van sportterreinen, aanleg van de toegangswegen tot en wegen om den pasar, aanleg van een plantsoen en waarvan de kosten te samen geraamd zijn op f 438.200.— zullen grootendeels uit „buitengewoon" bestreden moeten worden. De totale kosten zullen f 2.203.700.— bedragen.

Daar bekrachtiging door de regeering van dit leeningsbesluit in het verlaagjaar nog niet plaats vond, kon met de uitvoering der plannen geen aanvang gemaakt worden.

Van het pasarplan kan in het kort werden medegedeeld dat, wat het terrein betreft, het oude raceterrein als het meest geschikte bevonden werd. Het bezwaar dat dit terrein gelegen is in een wijk met Europeesche bebouwing, werd ingenieus overwonden door de pasarloodsen te omgeven door een ring van toko's met woongelegenheden, waar omheen een ring van woonhuizen gedacht is, met het front naar de bestaande Europeesche woonhuizen. Hierdoor heeft het complex uitwendig het uiterlijk van woonwijk en inwendig dat van pasar. Het eigenlijke pasarterrein bevindt zich dan in het midden van het oude raceterrein, waarop vier groote luchtige, koele loodsen, omgeven door zeer ruime wegen met dubbele verkeersstrooken, ruime parkeerplaatsen, vuilnisstortplaats enz. De loodsen zullen van ijzer worden opgetrokken met (zooals het plan is) gegolfd eternite platen gedekt en met cementtegels bevloerd. Deze vloeren worden overal bol gelegd, om een goede afwatering te waarborgen. Behalve voor visch, welke op betontafels verkocht zal worden, zullen alle tafels van hout en verplaatsbaar gemaakt worden. Alle tafels, ook die voor visch, op pooten, zonder tot den vloer reikende vakken, zoodat ruim gespoeld kan worden en dit spoelwater een zoo kort mogelijken weg naar de open afvoergeten behoeft af te leggen. De tafels zullen van een eenvoudig model gemaakt worden, waardoor zij voor verdere koopwaren kunnen dienen. In deze loodsen zullen slechts versche levensmiddelen verkocht worden. Kramerijen, eet- en drinkgelegenheden, kruidenierswaren, rookgerei e.d. zullen een plaats vinden in de om de loodsen te bouwen toko's. De loodsen en toko's zullen 's avonds eveneens geopend blijven.

Met de Ijsmaatschappij Petodjo zijn besprekingen gaande, daar deze het plan heeft een koelkamer voor de bewaring van vleesch, visch en fruit op het terrein te bouwen.

De exploitatie-rekening, waarbij de tarieven dezelfde zijn als op de bestaande pasars, doet zien, dat het geheel zich kan bedruipen en na rente en afschrijving nog een batig saldo overlaat.

Reeds vele aanvragen voor toko ruimte werden ontvangen, waaruit wel blijkt dat de toko's grif verhuurd zullen worden.

3. Pasarcredietwezen.

In 1929 werd uitgeleend f 1500.— tegen f 1200.— in 1928. De ontvangen rente bedraagt f 150.—. Totaal werden 15 leeningen geplaatst.

De terugbetalingen hadden zonder uitzondering geregeld plaats.

Op 31 December stond uit op :

Pasar Petissah	f	—.—
Vischpasar	"	233.—
Totaal :	f	233.—

De winst over 1929 bedraagt f 149.25 en die sedert de instelling f 4412.34 (met inbegrip der depositorente).

Aan de Gemeente werd f 3800.75 van het werkkapitaal terugbetaald, waardoor nog f 1000.— af te betalen is. De belegde deposito bedroeg op 31 December f 4200.—

4. Pasar Prijzen.

Een vergelijkende staat betreffende de wekelijks opgenomen kleinhandelprijzen op de pasars is bijgevoegd. Zooals reeds vele jaren gebruikelijk, wordt opgave dezer prijzen wekelijks aan het centraal bureau voor de statistiek benevens aan de plaatselijke dagbladen (welke er prijs op stellen) toegezonden.

PASARCREDIETWEZEN.

Stand op 31 December 1929.

	Aantal der gesloten leeningen								Totaal verstrekt	Te ontvangen rente	Totaal v/h crediet	Door de leeners afbetaald	Nog uitstaand	Door de Gemeente verstrekt bedrag
	f 5.-	f 10.-	f 15.-	f 25.-	f 30.-	f 40.-	f 50.-	f 100.-						
Tot 1-1-1929	1	25	58	35	65	6	316	143	f 35.360.-	f 3532.50	f 38892.50	f 38190.10	f 364.40	f 10809.53
In 1929	—	—	—	—	—	—	—	16	" 1.500.-	" 150.-	" 1650.-	" 1781.50	" 131.50	" 0.75
Total	1	25	52	58	35	65	6	316						f 10810.28
Afgelost	1	25	52	58	35	65	6	310						" 9810.28
Restant	—	—	—	—	—	—	—	3						
Afgeschreven	—	—	—	—	—	—	—	3				" 367.90		
Stand op 31-12-1929	—	—	—	—	—	—	—	4	f 36860.-	f 3682.50	f 40542.50	f 40309.50	f 233.-	f 1000.-

REKENING

UITGAVEN

Arti- kel	OMSCHRIJVING :	Geraamd bedrag na gedane af- en overschrij- vingen	Uitgaven :	VERSCHIL	
				Meer	Minder
1.	Bezoldiging van het per- sooneel.	f 3.490.25	f 3.509.73	f 19.47	f —.—
2.	Huishuurvergoeding voor het personeel.	" 396.—	" 381.—	—.—	" 15.—
2a.	Reiskosten personeel met binnenlandsch verlof.	" 276.60	" 277.—	" 0.40	" —.—
3.	Kosten van geneesmidde- len.	" 50.—	" 11.20	—.—	" 38.80
4.	Kantoorbehoeften.	" 250.—	" 135.10	—.—	" 114.90
5.	Aankoop en onderhoud van meubilair.	" 250.—	" 102.88	—.—	" 147.12
6.	Onderhoud van gebou- wen en terreinen.	" 150.—	" 189.16	" 39.16	—.—
7.	Waterverbruik.	" 425.—	" 403.67	—.—	" 21.33
8.	Verlichting.	" 360.—	" 192.90	—.—	" 167.10
9.	Aankoop v. gereedschap- pen.	" 100.—	" 125.65	" 25.65	—.—
10.	Kosten voor het verwij- deren v/h. afval der pa- sars.	" 240.—	" 18.60	—.—	" 221.40
11.	Aandeel in de kosten van andere gemeente-dienst- en.	" 2.400.—	" 2400.—	—.—	—.—
12.	Geneesk. behandeling v/h personeel.	" 50.—	" 50.—	—.—	—.—
13.	Aandeel in het Gem. Pensioenfonds.	" 100.—	" 100.—	—.—	—.—
14.	Rente van door de Ge- meente verstrekt kapitaal.	" 4.534.55	" 4.534.55	—.—	—.—
15.	Aflossing van door de Ge- meente verstrekt kapitaal.	" 1.025.91	" 1.025.91	—.—	—.—
16.	Verbetering en zware herstelling der pasars.	" 100.—	—.—	—.—	" 100.—
17.	Onvoorziene Uitgaven.	" 176.54	" 13.—	—.—	" 163.54
18.	Uitkeering aan Gemeen- te van het batig saldo.	" 13.575.15	" 13.104.37	—.—	" 470.78
	Totaal der uitgaven :	f 27.950.—	f 26.574.71	f 84.68	f 1459.97

Balans van het pasarcridietwezen op 31 December 1929.

Op deposito	f 4.200.—	
Debiteuren	" 233.—	
Depositorente	" 280.—	
Kas	" 699.34	
Gemeente Medan		f 1000.—
Winstsaldo voorgaande jaren		" 4263.09
Winst		" 149.25
	f 5.412.34	f 5412.34

STAAT van het aantal verhuurde m² gedurende 1929.
VISCHPASAR

Loods	Drinkwaren	6508 m ²
	Gedroogde visch	37895
	Gekookte visch	8258
	Versche visch	4017
	Diversen	910
	Rempah-rempah	1460
	Totaal	59.048 m ²

PASAR PETISAH

Loods	Rundervleesch	450
	Varkensvleesch	452
	Versche visch	3017
	Gekookte visch	94
	Groenten	14964
	Diversen	4194
	Drinkwaren	333
	Eetwaren	2352
	Kain-kain	920
	Bedrijven	333
		27.109
	Aangevoerde vruchten	2008 hongkongs
	" doerians	38980 stuks

Vergelijking tusschen de prijzen van verschillende levensbehoef ten
op de pasars te Medan over de jaren 1928 en 1929.

Artikelen	Eenheid per	Jaarcijfer 1928		Jaarcijfer 1929	
		Laagste	Hoogste	Laagste	Hoogste
VLEESCH					
Runderhaas	kg.	f 2.—	f 2.90	f 1.20	f 2.50
„ biefstuk	„	„ 0.90	„ 2.—	„ 1.—	„ 1.80
„ lapjes	„	„ 0.90	„ 1.50	„ 1.—	„ 1.50
„ soepbeenderen	„	„ 0.40	„ 0.60	„ 0.40	„ 0.50
„ tong	stuk	„ 1.—	„ 2.10	„ 1.50	„ 2.—
Varkensvleesch	kg.	„ 0.80	„ 1.70	„ 1.10	„ 1.60
„ reuzel	„	„ 0.50	„ 1.30	„ 0.80	„ 1.—
Geiten- en Schapenvleesch	„	„ 1.20	„ 1.20	„ 0.80	„ 1.30
Kip	stuk	„ 0.50	„ 2.60	„ 0.70	„ 1.80
Kapoen	kg.	„ 1.17	„ 2.35	„ 1.80	„ 2.—
Eend	stuk	„ 0.80	„ 1.90	„ 0.80	„ 1.80
Gans	„	„ 2.50	„ 5.—	„ 3.—	„ 4.50
EIEREN					
Kip	stuk	„ 0.07	„ 0.09	„ 0.07	„ 0.09
Eend	„	„ 0.05 ⁵	„ 0.08 ⁵	„ 0.03 ⁵	„ 0.08
VISCH					
Ikan kakap	kg.	„ 0.70	„ 1.80	„ 0.40	„ 1.90
„ bawal	„	„ 0.55	„ 1.80	„ 0.50	„ 1.80
„ senangin	„	„ 0.60	„ 1.80	„ 0.50	„ 1.85
„ lidah	stuk	„ 0.10	„ 0.30	„ 0.03	„ 0.46
„ kembong	„	„ 0.01	„ 0.08	„ 0.03	„ 0.06
„ teroeboek	„	„ 0.20	„ 1.50	„ 0.30	„ 1.—
Garnalen	kg.	„ 0.15	„ 1.30	„ 0.25	„ 1.15
Kepiting	„	„ 0.20	„ 0.50	„ 0.20	„ 0.40
GEDROOGDE VISCH					
Ikan sepat	kg.	„ 0.50	„ 1.—	„ 0.60	„ 1.50
„ siam	„	„ 0.65	„ 1.60	„ 0.55	„ 1.50
„ teri	„	„ 0.50	„ 1.08	„ 0.70	„ 1.05
„ sotong	„	„ 1.—	„ 1.80	„ 0.95	„ 3.—
Telor teroeboek	„	„ 1.—	„ 1.60	„ 1.60	„ 2.50
Aardappelen	„	„ 0.13	„ 0.20	„ 0.07	„ 0.21

Artikelen	Eenheid per	Jaarcijfer 1928		Jaarcijfer 1929	
		Langste	Hoogste	Laagste	Hoogste
RIJST					
Siam rijst	kg.	f 0.22	f 0.25	f 0.22	f 0.28
Kampong rijst	"	" 0.17	" 0.22	" 0.16	" 0.23
Rangoon " No. 1	"	" 0.18	" 0.23	" 0.22	" 0.28
" " " 2	"	" 0.15	" 0.22	" 0.17	" 0.22
Poeloet	"	" 0.20	" 0.25	" 0.18	" 0.23
GROENTEN					
Andyvie	krop	" 0.05	" 0.15	" 0.03	" 0.10
Lajam	bos	" 0.03	" 0.04	" 0.02	" 0.04
Bieten	kg.	" 0.25	" 0.42	" 0.13	" 0.45
Bruine boonen	kg.	" 0.25	" 0.33	" 0.16	" 0.35
Katjang hidjau	"	" 0.25	" 0.27	" 0.12	" 0.29
" pandjang	bos	" 0.02	" 0.25	" 0.02	" 0.27
Komkommer	stuk	" 0.02	" 0.05	" 0.02	" 0.05
Kool	kg.	" 0.13	" 0.42	" 0.18	" 0.40
Mais (gele)	"	" 0.12	" 0.13	" 0.10	" 0.12
Mais (groene)	bos	" 0.02	" 0.05	" 0.02	" 0.04
Peulen	kg.	" 0.75	" 1.40	" 0.35	" 1.—
Roode uien	"	" 0.30	" 0.42	" 0.18	" 0.40
Salade	krop	" 0.02	" 0.07	" 0.03	" 0.08
Sawi poetih	"	" 0.02	" 0.60	" 0.03	" 0.60
Slaboonen	kg.	" 0.17	" 0.68	" 0.12	" 0.50
Snijboonen	"	" 0.17	" 0.60	" 0.12	" 0.70
Soepgroenten	bos	" 0.02	" 0.15	" 0.02	" 0.50
Tjabé	kg.	" 0.13	" 0.83	" 0.12	" 1.10
Tomaten	"	" 0.20	" 0.33	" 0.13	" 0.45
Witte uien	"	" 0.42	" 0.67	" 0.30	" 0.60
Wortelen	"	" 0.17	" 0.42	" 0.12	" 0.40
VRUCHTEN					
Ananas	stuk	" 0.10	" 1.10	" 0.05	" 1.25
Djeroek Bali	"	" 0.10	" 0.80	" 0.08	" 0.50
" manis	"	" 0.02	" 0.25	" 0.02	" 0.25
" siam	"	" 0.04	" 0.20	" 0.05	" 0.20
" tipis	"	" 0.01	" 0.05	" 0.01	" 0.03
Doekoe	kg.	" 0.42	" 0.67	" 1.—	" 1.50
Doerian	stuk	" 0.10	" 1.14	" 0.08	" 1.50
Klapper	"	" 0.05	" 0.12	" 0.05	" 0.10
Langsat	kg.	" 0.12	" 0.67	" 0.07	" 0.30
Mangga	stuk	" 0.01	" 0.15	" 0.02	" 0.05
" Betawi	"	" 0.08	" 0.35	" 0.10	" 0.50
Manggistan	bos	" 0.05	" 0.40	" 0.05	" 0.35

Artikelen	Eenheid per	Jaarcijfer 1928		Jaarcijfer 1929	
		Laagste	Haagste	Laagste	Hoogste
Papaja	stuk	f 0.03	f 0.40	f 0.03	f 0.30
Pisang	tros	„ 0.05	„ 0.50	„ 0.10	„ 0.35
Ramboetan	bos	„ 0.08	„ 0.85	„ 0.08	„ 0.60
Sawoe	stuk	„ 0.01	„ 0.04	„ 0.07	„ 0.04
Terong Batak	10 „	„ 0.07	„ 0.10	„ 0.06	„ 0.15
Zuurzak	stuk	„ 0.05	„ 0.30	„ 0.08	„ 0.40
DIVERSEN					
Batak suiker	pak	„ 0.08	„ 1.40	„ 0.10	„ 1.40
Brandhout	stuk	„ 0.04	„ 0.05	„ 0.04	„ 0.05
Brood (wit)	„	„ 0.03	„ 0.20	„ 0.03	„ 0.20
Houtskool	md.	„ 0.55	„ 1.20	„ 0.60	„ 1.15
Huishoudzeep	stang	„ 0.15	„ 0.60	„ 0.20	„ 0.60
Ketjap	flesch	„ 0.20	„ 0.90	„ 0.20	„ 0.90
Koffieboonen, robusta	kg.	„ 1.17	„ 1.50	„ 0.90	„ 1.43
„ „ , liberia	„	„ 1.—	„ 1.17	„ 0.70	„ 1.16
„ „ , kampoeng	„	„ 0.75	„ 1.08	„ 0.60	„ 1.—
Klapperolie	flesch	„ 0.26	„ 0.45	„ 0.30	„ 0.40
Lucifers	pak	„ 0.20	„ 0.28	„ 0.18	„ 0.28
Meel	kg.	„ 0.30	„ 0.30	„ 0.18	„ 0.28
Melk	1/2 L.	„ 0.21	„ 0.23	„ 0.21	„ 0.23
Mie	kg.	„ 0.16	„ 0.37	„ 0.10	„ 0.37
Petroleum	blik	„ 3.45	„ 3.70	„ 1.65	„ 3.75
Stijfsel	kg.	„ 0.20	„ 0.25	„ 0.13	„ 0.27
Suiker	„	„ 0.20	„ 0.25	„ 0.13	„ 0.24
Zout	„	„ 0.20	„ 0.24	„ 0.20	„ 0.23

D. VOERWEZEN.

Zooals voorgeschreven hadden de keuringen van de personenvoertuigen in Januari en Juli, die der lastvoertuigen in Februari plaats. Elk dezer keuringen nam minstens 1 1/2 maand in beslag.

Door deze geregelde algemeene keuringen kan niet bereikt worden, dat de vervoermiddelen er steeds behoorlijk onderhouden uitzien. Daarvoor is dagelijksch onderhoud door den sadhouder noodig, doch hieraan hapert veel. Het liefst knapt deze het voertuig twee maal per jaar op en doet er verder niets aan. Bovendien bestaat het euvel, dat de verschillende afneembare onderdeelen aan elkaar worden uitgeleend, om zodoende op de

inspectie, ter verkrijging van het goedkeuringsmerk, een goed figuur te maken. Zoo gaan tuigen, kussens, zelfs kappen der wagens en wielen van sado tot sado. Later worden dan weer de in minder goeden staat zijnde oorspronkelijke deelen aangebracht en de gebrekkige sado is klaar. Zooveel mogelijk wordt een en ander tegengegaan, door streng tegen de overtredders op te treden. Evenwel heeft de gemeentedienst hiervoor te weinig personeel, terwijl de politie dit toezicht geheel en al aan de gemeente overlaat. (Het voor deze afdeeling beschikbare personeel heeft behalve dit toezicht ook dat op de stallen, hetwelk eveneens veel toewijding eischt).

Totaal werden goedgekeurd 943 personen- en 1192 lastvoertuigen. Het aantal personen-voertuigen is in vergelijking met vorige jaren wederom gestegen, n.l. 1925 : 600, 1926 : 687, 1927 : 787, 1928 : 885, 1929 : 943. Ten deele is deze stijging het gevolg van de afname van het aantal richshaw's, waardoor men b.v. 's avonds steeds meer sado's ziet.

Afgekeurd werden 12 paarden als ongeschikt voor den trekdienst.

Er werden 501 bewijzen voor het uitoefenen van het beroep van huurkoetsier uitgegeven (ten deele betreft dit vervanging van onbruikbaar gewordenen).

Met den dienst van het bouw- en woontoezicht werden alle stallen gecontroleerd en vele verbeterd. Op 31 December stonden geregistreerd 16 sadoverhuurderijen met 182 paarden en 76 ossenstallen met 148 stuks trekvee. Het kost veel moeite te zorgen dat stal en terrein steeds zindelijk gehouden worden, hetgeen toch met het oog op de overige kampoengbewoners van groot belang is.

Een zeer groot aantal sado- en ossenstallen valt buiten het gemeentelijk toezicht, daar deze in de sultanskampoengs gelegen zijn.

In het afgelopen jaar worden 12 nieuwe vergunningen tot het hebben van een stalhouderij verleend, drie voor sado's en de overige voor ossenkarren. Een vergunning werd ingetrokken, omdat de stal niet meer voldoet aan de eischen.

Op verzoek van de afdeeling Medan der N. I. vereeniging voor dierenbescherming nam de gemeenteraad het besluit tot het plaatsen van een tweetal drinkbakken op nader aan te wijzen punten van de stad. In het verslagjaar werden deze nog niet geplaatst.

Naar aanleiding van een ongeval, waarbij een wielrijder door een sado was aangereden en door een der boomen gedood, adviseerde het gemeenteraadslid Gan Hoat Soei om de uiteinden der sadoboomen van rubberdoppen te voorzien. Pogingen om deze doppen aangemaakt te krijgen, hadden echter geen resultaat. In Medan is niemand te vinden, die ze kan maken. Evenzoo faalden pogingen te Singapore. Van Buitenzorg, waar naar ver-

nomen was, eveneens gedacht was aan het aanbrengen dezer doppen, werd bericht ontvangen, dat wegens de gerezen bezwaren er niet toe overgegaan was.

Proces-verbaal werd 70 maal opgemaakt n. l. :

het verhuren van verwaarloosde voertuigen	14
het verhuren van voertuigen of gebruiken van trek- dieren zonder goedkeuringsmerk	16
het niet hebben van een rijbewijs	7
het als huurkoetsier niet zooals voorgeschreven gekleed zijn	12
het hebben van een onzindelijken stal	21

Bovendien werd een rijbewijs door den burgemeester wegens mishandeling van het trekdier ingetrokken.

Er werden twee schriftelijke waarschuwingen verzonden om te zorgen dat de stal aan de eischen der verordening voldoet.

E. Reglement op het maken en verkrijgbaar stellen van ijs en koolzuurhoudende wateren.

(Stbld. No. 678 van 1923)

In den loop van het verslagjaar vervielen drie vergunningen wegens staking van het bedrijf, terwijl één verleend werd. Op 31 December waren in het bezit der vergunning : één ijsfabriek en negen fabrieken van koolzuurhoudende wateren, waarvan 2 Europeesche en 7 Chineesche. Van laatstgenoemde was één niet in werking, wegens vertrek van den vergunninghouder.

Bij het controleeren dezer inrichtingen moet er vooral op gelet worden, dat de voorgeschreven caporitoplossing steeds gebruikt wordt en dat deze aanwending geschiedt volgens de voorschriften. Voor het gemak der betrokkenen werd hun een Chineesche vertaling dezer bepalingen verstrekt.

Tijdens een inspectie werd in vele fabrieken saccharine aangetroffen, waarvan het gebruik verboden is. (Trouwens de suikerprijs is niet van dien aard om het gebruik van dit surrogaat te rechtvaardigen.)

Proces-verbaal werd éénmaal opgemaakt wegens den onzindelijken staat der inrichting en éénmaal wegens het ingebruik nemen van een sodawaterfabriek voordat de vergunning ervoor verleend was.

F. Broodverordening.

In het bezit der vergunning waren :

binnen de gemeente :

- 7 Britsch-Indische bakkerijen met 159 man personeel ;
- 3 Chineesche idem met 11 idem ;
- 2 Europeesche idem met 9 idem ;

buiten de gemeente.

- 1 Britsch-Indische bakkerij met 15 man personeel :

Een afgekeurde bakkerij werd verplaatst naar een nieuw gebouw, waarbij de oven door gas verhit wordt.

Van een buiten de gemeente gevestigde bakkerij werd de vergunning ingetrokken, omdat de toestand van het perceel van dien aard is, dat het aanbrengen van verbeteringen geen doel heeft.

Proces-verbaal werd 2 maal opgemaakt wegens den onzindelijkten toestand der bakkerijen.

G. Hotelverordening.

Ingeschreven stonden op het eind van het verslagjaar 3 hotels, 6 pensions, 131 koffiehuisen, 28 eethuisen en 2 restaurants. Het vergunningsjaar 1928/1929, hetwelk op 30 April afgesloten werd, eindigde met 3 hotels, 6 pensions, 1 restaurant, 125 koffie- en 35 eethuisen.

Bij de jaarlijksche vernieuwing der vergunningen werd voorgeschreven een gootsteen ten gebruike bij het wasschen van het vaatwerk aan te brengen.

H. Hondenbelasting-Verordening.

Door de beide ploegen worden 743 honden gevangen, waarvan 196 teruggegeven worden na betaling der verschuldigde belasting. Afgemaakt worden 551 gevangen honden, 4 in observatie gehouden (w. o. 2 katten) benevens 14 op verzoek. Aan gas voor het afmaken werd betaald f 22.30, zoodat de kosten per hond 4 cent bedragen.

Hondsdolheid kwam niet voor.

I. Veeverordening.

Ingevolge deze verordening waren op het einde van het verslagjaar in het bezit der vergunning 8 Voor-Indiers, 5 Javanen en 2 Bengaleezen. Nieuwe vergunningen werden verleend aan 1 Voor-Indier en 1 Javaan.

De meeste veestallen moesten geheel of gedeeltelijk vernieuwd worden. Waar mogelijk werden cementen afvoergoten voorgescreven.

Proces-verbaal werd 8 maal opgemaakt wegens het laten weiden van vee op verboden terreinen en 3 maal wegens den verwaarloosden staat van den stal.

J. Diversen.

1. Ingevolge de hinderordonnantie werden de koekjesbakkerijen, vruchtensiroopfabrieken, miefabrieken, ketjapfabrieken e. d. gecontroleerd.

Op het eind van het verslagjaar stonden hiervan ingeschreven 16 koekjesbakkerijen, 9 vruchtensiroopfabrieken, 6 mie- en 2 ketjapfabrieken. De aan deze inrichtingen te geven speciale voorwaarden worden aan de betrekkelijke verordeningen ontleend.

2. Herhaalde malen werd wederom de politie van advies gediend waar het gold het gebruik van gewonde trekdieren.

3. Behalve mond- en klauwzeer onder slachtvee, werden besmettelijke veeziekten niet binnen de gemeente geconstateerd.

Medan, 25 Maart 1930.

DIENST VAN HET BOUW- EN WOONTOEZICHT.

PERSONEEL.

Directeur	J. G. Eijlander
Inspecteur	H. A. K. Hillerström
Opzichter	C. Deweerdt
„	Mas Soediman
„	Mas Roesman
Adj. Commies	M. Poeloengan
Klerk	A. Nababan
Oppasser	Mangkoesentono

De Directeur J. G. Eijlander, die van buitenlandsch verlof terug kwam, aanvaardde zijn functie, welke gedurende dit verlof werd waargenomen door Ir. W. van Ommen, weder op 6 Maart.

De opzichter Mas Roesman werd bij besluit van den gemeenteraad no. 284 dd. 25 Sept. 1929 in tijdelijken dienst benoemd als vervanger bij de technische diensten. De benoemde trad op 17 Juli 1929 in dienst en werd bij het bouw- en woontoezicht gedetacheerd bij welken dienst hij speciaal werd belast met de woningverbetering.

Bij besluit van den waarnemenden directeur van het gemeentelijk woningbedrijf no. 1 dd. 31 Januari 1929 werd A. Nababan, die vanaf 7 Juli 1925 in tijdelijken dienst was, in vasten dienst aangesteld.

Bij gemeenteraadsbesluit no. 283 dd. 25 September 1929 werd besloten den dienst uit te breiden met een inspecteur, een commies, een teekenaar en een mantri.

Algemeene beschouwingen.

Mocht in het vorig verslag over een krachtig doorzetten van den bouw van woningen worden gesproken en was 1928 in dit opzicht een recordjaar, het jaar 1929 overtreft, zooals uit de bijlagen blijkt, dat jaar weder belangrijk.

In 1928 werden gebouwd 190 vrijstaande woningen en 48 kedais of petakwoningen, terwijl voor dit jaar deze cijfers zijn 101 en 227.

Groote complexen woningen voor maatschappijen of vereenigingen werden niet gebouwd. De woningbouw ging, behoudens een enkele door handels- of cultuur maatschappijen voor haar personeel gebouwde woning, uitsluitend uit van particulieren.

Ondanks de belangrijke uitbreiding van het aantal woningen, is van beëindiging van den woningnood geen sprake. Er bestaat nog een groote vraag naar goede woningen, vooral die met een huurwaarde van f 60.— tot f 120.— per maand.

Waar evenwel te verwachten is, dat spoedig zal worden overgegaan tot het bouwen van een aantal woningen in die prijsklasse voor gouvernementsambtenaren en voor rekening van het landschap Deli eveneens een aantal van deze woningen zal worden gebouwd, mag worden verwacht, dat in het tekort aan dit soort woningen spoedig zal zijn voorzien.

Ook aan kleine woningen met een huurwaarde van f 5.— tot f 20.— per maand blijft een groote behoefte bestaan. De in de kampoengs gebouwde woningen van deze huurwaarde worden meestal voor eigen gebruik gebouwd: een klein deel wordt slechts verhuurd. Het schijnt, dat het bouwen van kleine woningen voor beleggers minder aantrekkelijk is.

De nieuwbouw van dit soort woningen houdt ongeveer gelijken tred met de wegens bouwvalligheid of om andere redenen afgebroken woningen, waardoor het aantal woningen vrijwel constant blijft. Bij een bevolkingsaanwas, als voor Medan wordt aangenomen, is daarvan het gevolg een overbevolking van dit soort woningen.

Voorals de woningen in de nabijheid van het handelscentrum gelegen zijn erg gewild en worden hoog verhuurd. De huurders, voor wien de huren boven hun draagkracht gaan, trachten door onderverhuur van gedeelten van de woning eenige tegemoetkoming in dien hoogen huur te ontvangen. Men vindt hokjes van 2 x 3 m. van oude pakkisten-planken met leemen vloer verhuurd voor f 5.— en meer per maand. Zeer ongewenschte toestanden zijn hierdoor ontstaan, die niet mogen voortduren.

Bij nieuwbouw wordt er zooveel mogelijk tegen gewaakt, dat de woningen worden onderverdeeld in te kleine hokjes en wordt geëischt, dat ieder vertrek behoorlijk verlicht en geventileerd kan worden.

Te verwachten is, dat met het geven van leiding bij den bouw en een goed doorgevoerd toezicht, binnen afzienbaren tijd behoorlijke, aan matig gestelde eischen voldoende, woongelegenheden zal ontstaan.

Het is te betreuren, dat dit toezicht zich ook niet uitstrekt over de binnen de gemeente liggende zelfbestuursgebieden, waaronder behooren Kota Maasoem, Soekaradja en Soengeikerah Pertjoet.

Gelukkig is na een rondwandeling door Kota Maasoem met den gouverneur, den sultan, den burgemeester en den assistent-resident van Deli en Serdang, waartij op de ongewenschte toestanden in Kota Maasoem mocht worden gewezen, ten volle erkend, dat zóó niet mocht worden voortgegaan en werd door den assistent-resident aan den burgemeester bij schrijven no.

978/L.D. dd. 26 September 1929 verzocht voor Kota Maasoem een plan voor assainering en wegen aanleg te maken. Verder werd toegezegd, dat voor het geven van bouwvergunning advies bij het gemeentelijk bouw- en woontoezicht zal worden gevraagd, terwijl door den burgemeester alle medewerking werd toegezegd. Het is te hopen, dat uit deze samenwerking tusschen het zelfbestuur en het gemeentebestuur voor Kota Maasoem veel goeds zal voortkomen en spoedig aan de chaotische toestanden, die daar heerschen, een einde komt.

Te betreuren valt, dat voor kampoeng Soengaikerah Pertjoet, welke kampoeng nog een ruime bebouwing heeft, niet eenzelfde gedragslijn wordt gevolgd. Met het voorbeeld van Kota Maasoem voor oogen valt het ergste te vreezen, indien hier niet tijdig wordt ingegrepen.

Met het verbeteren van woningen is evenwel niet voorzien in het tekort aan kleine woningen. De gemeente bouwde wel reeds een 340-tal woningen met een huurwaarde van f 5.— tot f 20.— per maand en stelde bouwterreintjes in kampoeng Sidodadi tegen een huurprijs van f 0.50 per maand beschikbaar. Het gebrek aan goede woningen blijft evenwel door de bevolkingsaanwas even groot. Van particuliere zijde is weinig te verwachten, zoodat het wenschelijk zal zijn, dat de gemeente maatregelen treft om in dit woninggebrek te voorzien. Als eerste komt daarvoor in aanmerking het bouwrijp maken en uitgeven van meerdere terreintjes in Sidodadi. Daarna kan het bouwen van woninkjes worden overwogen en het verstrekken van geld tegen lage rente.

Bouwvergunningen.

In het verslagjaar werden, voor het gedeelte der gemeente, waarop de Medansche bouw- en woonverordening van toepassing is, 568 bouwvergunningen uitgereikt.

Deze hadden betrekking op den bouw van :

- 40 Europeesche woningen
- 157 kedeh's en petaks enz.
 - 1 winkelhuis
 - 1 vereenigingsgebouw
- 190 kleine verbouwingen
- 72 groote verbouwingen
- 74 aansluitingen op de Gemeentelijke rioleering
 - 4 houtopslagloodsen
- 26 pakhuizen
- 22 autogarages
- 6 werkloodsen
- 1 showroom
- 1 schoolgebonw
- 1 tempel of bidhuis
- 2 transformatorenhuisjes

- 1 seismograafhuisje
- 1 oogen-polikliniek
- 1 ziekenzaal
- 1 gaswasscherij
- 2 zeepfabrieken
- 1 fietsenloods
- 1 brandkluis
- 1 stal
- 1 bedieningspost-huisje
- 1 tijdelijke showroom
- 13 tijdelijke loodsen en tenten
- 69 reclameborden
- 15 lichtreclame's
- 16 reclamedoeken
- 5 benzinepompen
- 2 verlengen vergunning
- 2 afbreken woning
- 2 opslag benzine 80 liter.

Mondeling vergunning werd verleend voor 116 werken, waarvan de kosten op minder dan f 100. — werden geraamd.

Voor het gedeelte der gemeente, vallende onder de bepalingen der Medansche kampoeng bouwverordening, worden 134 bouwvergunningen uitgereikt, welke betrekking hebben op den bouw van:

- 61 woonhuizen
- 70 petaks
- 46 kleine verbouwingen
- 1 pakhuis
- 1 bidhuisje
- 11 stallen
- 2 tijdelijke loodsen en tenten.

Voor 19 werken, waarvan de kosten op minder dan f 50. — werden geraamd, werd mondeling vergunning verleend.

Tijdens de behandeling werden 12 bouwaanvragen door de belanghebbenden op eigen verzoek ingetrokken. Hiervan vielen 6 onder de bepalingen der bouw- en woonverordening en 5 onder die der kampoengbouwverordening, terwijl na verleening van de vergunning een belanghebbende een bouw aanvraag vallende onder de bepalingen der kampoengbouwverordening op eigen verzoek heeft ingetrokken.

De hierna volgende staten geven een beknopt overzicht van de werkzaamheden van het Bouwtoezicht over de laatste 14, respectievelijk 9 jaren (zie bijl: I en II).

Rooigelden.

Aan rooigelden werd een bedrag van f 15.112.28 ontvangen of f 902.06 meer dan in het vorige jaar en f 2612.28 dan het geraamde bedrag van f 12.500. —

Afgewezen en ingetrokken verzoeken om bouw vergunning.

22 Bouwaanvragen werden afgewezen; 19 waren in strijd met de bepalingen der bouw- en woonverordening en 3 met de bepalingen der kampoengbouwverordening. Drie bouwvergunningen, vallende onder de bouw- en woonverordening werden door den burgemeester ingetrokken, omdat binnen den daarvoor gestelden termijn geen aanvang met den bouw werd gemaakt.

Inspecties.

Geregeld werd contrôle gehouden over $\pm$ 107 in uitvoering zijnde bouwwerken, vallende onder de bepalingen der bouw- en woonverordening. Het totaal der daardoor in verslagjaar gehouden inspecties bedroeg 3492, hetgeen neerkomt op een gemiddelde van ruim 11 per dag, zoodat vrijwel 2 maal per 3 weken elk werk werd bezocht, terwijl daarnevens nog de 116 kleine werkjes, waarvoor mondelinge toestemming was verleend, geregeld werden geïnspecteerd.

Bovendien werd geregeld contrôle uitgeoefend op $\pm$ 30 in uitvoering zijnde bouwwerken, vallende onder de bepalingen der kampoengbouwverordening.

Hiervoor werden 1727 inspectie's gehouden, zoodat om de 5 dagen elk werk werd bezocht.

Over 19 kleine werkjes, waarvoor mondelinge toestemming was verleend, werd bovendien toezicht gehouden.

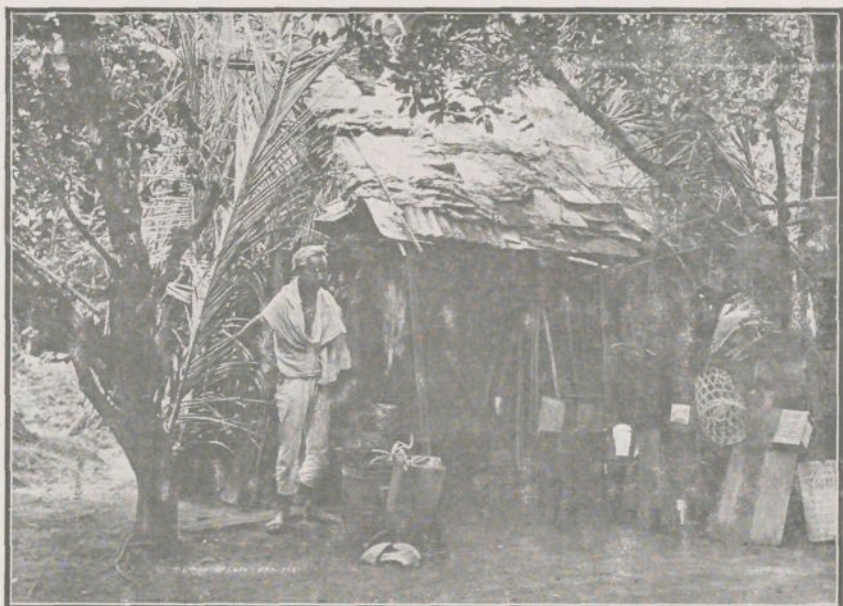
Schoonheidscommissie.

Aan de schoonheidscommissie werden 39 bouwaanvragen om advies toegezonden. Tegen de uitvoering van een 5-tal werden door deze commissie bezwaren geopperd, doch na overleg met den architect, werd aan deze bezwaren tegemoet gekomen, zoodat door de commissie in verslagjaar geen enkel afwijzend advies werd uitgebracht.

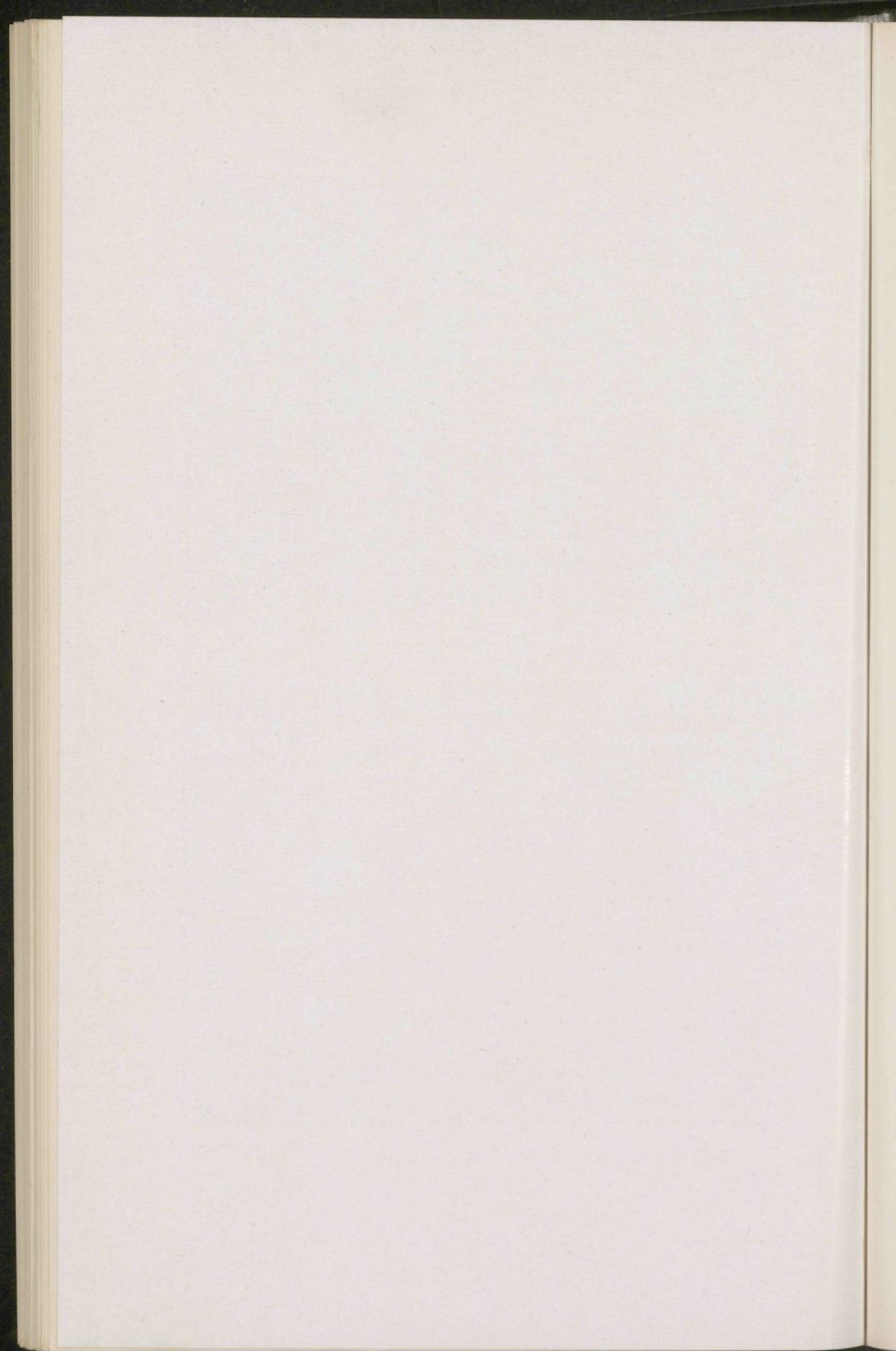
Verbetering van woningen.

Een aantal verbeteringen, betrekking hebbende op 132 perceelen, werd aangebracht, naar aanleiding van de ingekomen klachten en gehouden inspecties. De verbetering werden tot stand gebracht deels door overleg met de eigenaren, deels door de toepassing van de bepalingen der bouw- en woonverordening.

De bemoeienis had hoofdzakelijk plaats met betrekking tot loozingen, voorzieningen tegen vocht, veiligheid en onderhoudsgebreken.

EENIGE BOUWVALLIG VERKLAARDE WONINGEN.

Afkeuring en opruiming van bouwvallige huizen en andere bouwwerken.

Op grond van artikel 154 van de bouw- en woonverordening werden 125 woning bouwvallig verklaard en werden deze binnen de gestelde termijnen gerepareerd of geheel afgebroken.

Wijziging der Medansche Bouw- en Woonverordening.

In zijn vergadering van 21 Augustus 1929 stelde de Gemeenteraad vast de „Verordening tot wijziging en aanvulling der Medansche bouw- en woonverordening”.

De verordening werd afgekondigd in het extra bijvoegsel van 17 September 1929 No. 51 (Javasche Courant No. 75).

Rioleering.

De eigenaaren van 122 perceelen gelegen aan straten, waar de rioleering reeds gelegd werd in 1928, werden nogmaals aangeschreven, dat de door den gemeenteraad vastgestelde termijn voor aansluiting op de gemeentelijke rioleering reeds verstreken was.

Deze eigenaren werden alsnog in de gelegenheden gesteld binnen een bepaalden tijd een ernstig begin daarmee te maken. Over het algemeen vordert de aansluiting uiterst langzaam. Proces-verbaal werd 4 maal opgemaakt.

In verslagjaar werden in totaal 205 perceelen aangesloten.

Woningregistratie.

Bij de zeer drukken werkzaamheden gedurende verslagjaar als gevolg van het groot aantal te onderzoeken bouwaanvragen was het ook dit jaar niet mogelijk deze registratie ter hand te nemen.

Petroleumordonnantie.

Op verzoeken tot het mogen in voorraad hebben van lichtontvlambare vloeistoffen tot een hoeveelheid van maximum 80 l. werden 2 vergunningen verleend.

Voor het plaatsen van een benzinepomp-installatie met ondergrondsche tank werd een 5-tal vergunningen uitgereikt.

Hinderordonnantie.

Het toezicht op de bepalingen der hinderordonnantie werd geregeld uitgeoefend.

Hieronder volgt een overzicht van de behandelde aanvragen, gerangschikt naar de soort van de inrichtingen in volgorde als in art. 1 der hinderordonnantie aangegeven.

Soort van de inrichting	Guns- tig	Afwij- zend	Totaal	Toelichting
I*) die gedreven door stoom en gaskracht werk- tuigen enz.	11	—	11	*) 9 van deze aanvra- gen betreffen bijplaat- sing van electromoto- ren minder dan 4 P.K. (3 K. W.) aan welke inrichtingen ingevolge gouvernements-schrij- ven dd. 18 April 1928 No. 792/11 mondeling vergunning wordt ver- leend.
III. vervaardiging chemicaliën.	2	—	2	
VI. bereiding van vetten en harsen.	3	—	3	
VIII. azijnfabrieken, bakkerijen en vruchten-stroop- fabrieken.	15	—	15	
IX. rookerijen	3	—	3	
X. kalkbranderijen	1	—	1	
XI. blikslagerijen en kopergieterijen.	8	2	10	
XII. houtzagerijen.	2	—	2	
XIII. timmermans- werkplaatsen.	10	—	10	
XIV. wagen-verhuur- derijen.	3	1	4	
XIX kapokloodsen.	1	—	1	
Andere inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen ver- oorzaken.	14	—	14	
			76	

Artikelen 1 en 2 van de hinderverordening werden gewijzigd, bij welke wijziging verscheidene straten, wegen en lanen worden opengesteld voor de oprichting van bedrijven.

Hotelverordening.

Gedurende verslagjaar werden 94 vergunningen voor het exploiteeren van een hotel en 6 voor een biljarthuis uitgereikt.

Aan één hotelhouder werd geen vergunning verleend, daar de inrichting niet meer voldeed aan de gestelde eischen.

Inspectie's werden geregeld uitgeoefend. Overtredingen en ergerlijke toestanden werden niet aangetroffen.

Bioscopen.

Bij besluit van burgemeester en wethouders van 31 Januari 1929 no. 5 werden aan de bioscoopexploitanten nieuwe voorwaarden opgelegd, aan welke voorwaarden met ingang van 1 Juni 1929 moest zijn voldaan. Eind verslagjaar was nog niet door allen aan deze voorwaarden voldaan. Een geregeld toezicht op deze inrichtingen is noodzakelijk.

Broodbakkerijen.

Over het algemeen verkeerden deze inrichtingen in goeden staat. Bij eenige inrichtingen werden verbeteringen aangebracht en lichte reparaties verricht.

Reglement op het maken en verkrijgbaar stellen van ijs en koolzuurhoudende wateren.

Al deze inrichtingen voldoen aan de vereischte bepalingen. Behoorlijke waschbakken voor de flesschen werden voor deze inrichtingen vereischt en aangebracht.

Drankverordening.

In de maanden Juli en Augustus van verslagjaar werden 35 dranklocaliteiten geïnspecteerd. Alle verkeerden in goeden staat en er kon worden geadviseerd, de vergunningen te verlengen.

Huizennummering.

In verband met de volkstelling in 1930 werd besloten alle huizen opnieuw te nummeren. Een kaartenregister werd hiervoor aangelegd, waarop naast het nieuwe nummer ook het oude is vermeld.

Bijlage: I. Overzicht van de werkzaamheden van het Gemeentelijk Bouwtoezicht over de jaren 1916 t/m. 1929 voortvloeiende uit de bepalingen der Medansche Bouw- en Woonverordening.

Jaren	Aantal uitge- reikte bouwver- gunningen	Aantal gebouwen				Groote ver- bouwingen	Ontvangen rooigelden	Bebouwde oppervlakte in m ²			Afgekeurd		Aanmerkingen
		Vrijstaande woningen	Kedehs voor Inl. en Chin.	Winkel huizen en kantoren	Bijzondere gebouwen			Begane grond	Verdieping	Totaal	Huizen	Kleine bouw- werken	
1916	154	24	147	5	24	88	7673.63	—	—	32931	75	47	*) Werden in 1927 afgebroken.
1917	211	57	170	7	109	32	11479.04	—	—	53042	5	55	
1918	227	85	358	14	59	87	19250.75	—	—	89393	10	—	
1919	283	60	427	9	85	37	18513.09	67431	26059	93490	—	—	
1920	357	47	400	7	47	40	19248.50	75209	25602	100811	—	—	
1921	288	15	127	6	28	34	12730.72	48452	19869	68321	61	—	
1922	265	14	53	—	25	31	6153.65	12882	3100	15982	47	—	
1923	295	20	29	7	20	57	7293.60	18443	1465	19908	37	2	
1924	229	7	21	5	17	57	4866.16	10473	1032	11505	110	20	
1925	241	16	21	10	8	47	4706.23	16938	1572	18510	75*	—	
1926	240	15	41	5	3	32	6419.17	14398	1403	15801	3	1	
1927	337	42	13	2	8	60	11185.21	28561	3701	32262	44	1	
1928	496	89	38	—	9	78	14210.22	39402	3919	43321	12	—	
1929	568	40	157	2	74	72	15112.28	42678	6108	48786	125	—	

Bijlage II. Overzicht van de werkzaamheden van het gemeentelijk bouwtoezicht over de jaren 1921 t/m 1929 voortvloeiende uit de bepalingen der kampoengbouwverordening.

Jaren	Aantal uitgereikte vergunningen	Aantal gebouwen:				Werkplaatsen en loodser.	Verplaatste woonhuizen	Verbouwingen	Afgewezen aanvragen	Op eigen verzoek ingetrokken tijdens behandeling	Aanmerkingen:
		Woonhuizen	Petaks	Stallen	Bidhuizen						
1921	43	18	5	4	1	2	6	12	7	2	
1922	80	33	9	4	1	—	22	20	8	2	
1923	59	38	12	2	—	—	5	15	4	—	
1924	76	48	39	2	1	—	5	20	—	—	
1925	69	43	16	4	—	—	3	13	1	—	
1926	63	44	6	—	—	—	3	15	2	—	
1927	75	54	28	1	—	1	7	11	4	1	
1928	115	101	10	1	—	—	2	24	6	1	
1929	134	61	70	11	1	1	—	46	3	6*)	
											(* 1 ingetrokken na de vergunning

DIENT VAN HET GEMEENTELIJK WONINGBEDRIJF

ALGEMEEN OVERZICHT.

Verkoop van woningen.

De verkoop van woningen, waartoe in het vorige verslagjaar door den gemeenteraad werd besloten op grond van het lenigen van den woningnood, had niet het resultaat als er van verwacht werd. In totaal werden slechts zes woningen verkocht.

De vraag was uitsluitend naar de gunstigst gelegen en gewilde woning-typen. Daar het gevaar bestond, dat door verkoop van deze woningen voor het woningbedrijf alleen de minder gewilde woningen behouden zouden blijven, werd besloten bij besluit van den gemeenteraad no. 104 dd. 20 Maart 1929 voorloopig met den verkoop te stoppen.

In den loop van verslagjaar werd verkocht dienstwoning VI aan den Bentengweg en twee woningen type S. aan de Renbaanstraat. Bij besluit van den Gemeenteraad no. 51a dd. 20 Februari 1929 en no. 66 dd. 20 Februari 1929 werd tot dezen verkoop besloten.

De woning type T aan de Hugo de Vrieslaan tot welker verkoop in vorig verslagjaar werd besloten, werd overgedragen aan den kooper op 20 Februari 1929.

De dit jaar verkochte woningen werden aan de koopers overgedragen op 1 Juli, 1929 en 1 September 1929.

Door den gemeenteraad werd bij besluit no. 296 dd. 25 September 1929 besloten tot den bouw van twee woningen type X in Djati-oeloe en bij besluit dd. 20 November 1929 no. 355 tot een dienstwoning aan den Baboeraweg.

Door den bouw van deze woningen zal het woningbezit zijn aangevuld.

Aantal woningen.

Eind verslagjaar bedroeg het aantal gemeentewoningen 414, benevens 3 toko's. Behalve deze woningen zijn 12 dienstwoningen, Oranje bioscoop en het gebouw van de Deli club in het woningbedrijf ondergebracht.

De bij dit verslag gevoegde bijlage I geeft een overzicht van het aantal en typen der woningen met de huurwaarde.

Verhuring.

Met het verhuren der woningen werd geen last ondervonden. Eind verslagjaar stonden nog een groot aantal gegadigden voor een woning ingeschreven. Dit aantal geeft evenwel geen goed

beeld van woningzoekenden, aangezien verscheidene van de ingeschrevenen reeds een woning hebben en verzuimden daarvan kennis te geven.

Bij toewijzing van een woning werd streng de hand gehouden aan de bij besluit van burgemeester en wethouders ddo. 1 Maart 1929 no. 14. vastgestelde regelen.

Inning der huren.

De inning der huren gaf geen reden tot klagen. Wel moest meer malen bij achterstand genoeg worden genomen met betaling in termijnen, doch waar er streng tegen werd gewaakt, dat geen grootere achterstand dan één maand huur ontstond, leverde de aanzuivering van dien achterstand geen bezwaar op.

Het resultaat laat dan ook niet te wenschen over.

Op een totaal bedrag van f 109.969.50 aan verschuldigde huur behoefde slechts f 28.- als oninbaar te worden afgeschreven, terwijl de huurschuld aan het eind van het jaar nihil was.

Leegstaande woningen.

Van de woningen voor de volkshuisvesting heeft een woning gedurende 15 dagen leeggestaan, omdat deze geheel diende te worden opgeknapt en dit slecht doenlijk was indien zij onbewoond was.

Dienstwoningen VII en X stonden om dezelfde reden een maand leeg.

Verhuizingen.

Zooals de volgende tabel aangeeft, hadden de meeste verhuizingen plaats in Djati oeloe. Over het algemeen bedroeg het aantal verhuizingen minder dan in 1928 toen het aantal verhuizingen 65 of $\pm 16\frac{1}{2}\%$ bedroeg.

	Woning type	Aantal woningen in exploitatie	Aantal verhuizingen	Verhouding tusschen ver- huizingen en aantal wonin- gen	Toelichtingen
Kampong Skip	Toko	1	—	—	
	D	4	3	75 %	
	E	2	—	—	
	F	6	—	—	
	G	28	2	7 %	
	H	8	—	—	
Kampong Djati Oeloe	Toko	2	—	—	
	A	4	1	25 %	
	B	5	3	60 %	
	D	8	3	37 %	
	H	2	2	100 %	
	K	7	—	—	
	L	4	2	50 %	
	M	20	2	10 %	
	N	40	2	5 %	
	O	98	14	14 %	
Padang Loemba I	M ^a	18	2	11 %	
	O ^a	14	1	7 %	
	P	8	—	—	
	Q	8	2	25 %	
Kampong Sidodadi	R	2	2	100 %	
	M ^a	6	1	17 %	
	O ^a	8	—	—	
	Q	24	2	8 %	
Padang Loemba II	S	6	2	33 %	
	M ^a	14	—	—	
	O ^a	10	1	10 %	
	P	10	4	40 %	
	Q	10	5	50 %	
12 Woningen 1927	T	3	—	—	
	U	5	1	20 %	
	V	4	1	25 %	
26 Woningen 1928	U	4	1	25 %	
	V	4	1	25 %	
	R ^b	4	—	—	
	M ^b	6	1	17 %	
	W	8	1	13 %	
	R ^c	2	—	—	
Totaal		417	62	15 %	

ONDERHOUD.

De gewone reparaties hadden geregeld plaats.

De groote onderhoudswerken bestonden in hoofdzaak uit:

Kampoeng Sekip.

37 woningen en de toko werden gewit. De vloeren, parits en lekkages van 25 woningen werden grondig gerepareerd.

Kampoeng Djati Oeloe

In totaal werden 167 woningen geheel van binnen en buiten gewit en geschilderd, terwijl 5 woningen van binnen geschilderd en gewit werden. Van 53 woningen en de dubbele toko werden de vloeren, het pleisterwerk, de keukens en lekkages gerepareerd. De windveeren en boeiborden van 26 woningen werden hersteld. Achter de Europeesche woningen aan de Max Havelaarlaan is een nieuwe prikkeldraad pager geplaatst.

Padang Loemba.

De deuren van de badkamers van 7 woningen, de vloeren en daken van 19 woningen werden gerepareerd; 8 woningen werden van binnen en buiten gewit en geschilderd.

Kampoeng Sidodadi.

In totaal werden 31 woningen geheel van binnen en buiten gewit.

Oranje Bioscoop.

De vloeren, dakgoten en het dak werden gerepareerd, een nieuwe afrastering met inrijhek werd aangebracht en een nieuw raam werd geplaatst.

Hugo de Vrieslaan.

Van 2 woningen werden 2 voordeuren geschilderd, 1 woning werd van binnen gewit en geschilderd.

Renbaanstraat.

Een woning werd van binnen gewit en overgeschilderd; van 4 woningen werden lekkages gerepareerd en van 5 woningen verstoppingen in den gootsteen verwijderd.

Dienstwoningen.

Dienstwoning VII en X werden opnieuw geschilderd en gewit. Bij dienstwoning X werd een betonrooster geplaatst in de slaapkamer. Een nieuwe tank voor watercloset werd geplaatst bij dienstwoning II. Bij dienstwoning III, VII, VIII, X, XI en XVII hadden kleine reparaties plaats.

Burgemeesterswoning.

Een plafond in de goedang werd aangebracht, 2 kamers met klamboekkamers werden opgeschilderd en een nieuwe pager van prikkeldraad werd geplaatst.

BOUW VAN WONINGEN.

Bouw van 2 type Rc.

De bouw van een dubbele woning type Rc waartoe bij raadsbesluit no. 349 dd. 21 November 1928 machtiging werd verleend, kwam einde April 1929 gereed, de woningen werden op 1 Mei betrokken.

Het proces-verbaal van opname werd bij gemeenteraadsbesluit no. 201 dd. 10 Juli 1929 goedgekeurd.

Bouw van type X.

Een voorstel werd ingediend tot den bouw van een dubbele woning type X in Djati oeloe en bij gemeenteraadsbesluit no. 296 dd. 25 September 1929 tot den bouw besloten.

In verslagjaar kwam de bouw niet gereed.

Bouw van een secretarisswoning.

Teekeningen met begroting van onkosten voor den bouw van een dienstwoning voor den gemeentesecretaris worden ingediend. Bij besluit van den gemeenteraad no. 355 ddo. 20 November 1929 werd besloten tot den bouw over te gaan.

UITBREIDINGEN

Aan burgemeester en wethouders werd een teekening met begroting voor het bijbouwen van 3 bediendenkamers bij de burgemeesterswoning aangeboden. Bij raadsbesluit no. 163 dd. 29 Mei 1929 werd besloten tot den bouw. Dit werk kwam in verslagjaar gereed. Bij de woningen type K in Djati Oeloe werd een bediendekamer bijgebouwd.

VERBETERINGEN.

De voorgalerijen van eenige woningen aan de Sportlaan, Hugo de Vrieslaan en van de dienstwoningen XVI en XVII werden dichtgemaakt.

Bij schrijven no. 1631 dd. 9 November 1929 werd een voorstel ingediend bij burgemeester en wethouders om de woningen in Kampoeng Sidodadi, waar uitsluitend gemeentepersoneel woont, van een electrische lichtleiding te voorzien. De aanleg kwam in verslagjaar gereed.

BEWONING.

Een nauwlettend toezien op de bewoning en meer speciaal op de kleine woningen was noodzakelijk. Nog steeds wordt getracht door bijbouwen van keukens gemaakt van oude kisten de woning te vergrooten. De eigenlijke keuken werd dan als slaapgelegenheid gebruikt. Was dit noodig voor het onderbrengen van leden van het eigen gezin, dan was dit bijbouwen, alhoewel niet toelaatbaar, vergeeflijk. Evenwel dient zoo'n slaapgelegenheid bijna altijd voor het onderbrengen van kostgangers.

Een gehouden telling toont aan, dat gemiddeld in iedere woning 4.79 peronen wonen; een kleine vermeerdering t.o.v. 1928, toen dit cijfer 4.6 was. Bijlage I geeft een overzicht van het aantal bewoners.

FINANCIBEL OVERZICHT.

De toestand, waarin het bedrijf verkeert, mag gunstig worden genoemd.

De post verlies wegens leegstaan bedroeg in 1928 f 270.— en in verslagjaar f 316.75, als gevolg van het tijdelijk leegstaan van 2 dienstwoningen en 3 Inlandsche woningen in Padang Loemba I. De gemaakte winst ad f 10521.— werd gereserveerd voor een afschrijving op het semi-permanente gedeelte van Kampoeng Sekip in het volgende jaar.

Baten.

De huren over alle complexen bedroegen f 109.969.50. Ontvangen werd aan huren f 109.624.75 en aan achterstallige huur f 182.50. De achterstand is hiermede geheel opgeheven.

Lasten.

Uitgegeven werd aan onderhouds- en administratiekosten f 11.180.86. Het begroote bedrag bedroeg f 10.950.37, zoodat het overschreden werd met f 230.49. met ingang van verslagjaar werd het bedrag aan onderhoudskosten inplaats van op $\frac{3}{4}\%$ op $1\frac{1}{2}\%$ van de bouwkosten gesteld, daar de toegestane gelden niet voldoende bleken voor behoorlijk onderhoud.

Zie voor de baten en lasten de exploitatie- rekening

Bijlage II

Toelichting op de Balans.

Het eindcijfer geeft een winstsaldo aan van f 10.521.— Het batig saldo van de Exploitatierekening bedraagt feitelijk f 13.403.— De kosten voor het aanbrengen van verbeteringen ad f 2882.— werden ten laste van de verlies en winstrekening gebracht. Voor het eerst werd dit jaar een post opgebracht en uitgekeerd aan de gemeente als aandeel in de kosten van andere diensten ad f 2400.— Op de post verzekering tegen brandschade werd slechts f 35.50 uitgegeven voor de dubbele toko in kampong Djati oeloe de premie voor de huizen in kampong Sekip werd vorig jaar voor vijf jaren tegelijk betaald omdat op deze manier hierop eene belangrijke korting werd verkregen.

De totale boekwaarde van de gebouwde eigendommen komt overeen met den schuld aan de gemeente. Na de overbrenging van het winstsaldo naar het reservefonds is dit fonds groot f 12.862.79; het werd bij de vaststelling van de begrooting voor 1930 bestemd voor afschrijving op het semipermanente gedeelte van kampoeng Sekip, waardoor dit object wordt gebracht op een balanswaarde van f 1.—

Bijlage I. AANTAL BEWONERS.

Kampong:	Woning type	Aantal woningen	Maandhuur	Mannen	Vrouwen	Kinderen	Inwonenden:			Totaal aantal bewoners,
							Mannen	Vrouwen	Kinderen	
Skip	Toko	1	f25.—	1	1	2	—	—	—	4
	D	4	35.—	4	3	2	—	—	—	9
	E	2	12.—	2	2	4	2	—	—	10
	F	6	7.50	6	6	8	10	5	4	39
	G	28	5.50	27	24	31	24	6	1	113
	F	49	6.50	8	8	10	4	2	—	32
										207
Djati Oeloe	Toko	2	45.—	1	1	3	5	2	2	14
	A	4	80.—	4	4	5	2	5	—	20
	B	5	85.—	5	5	14	6	2	—	35
	D	8	45.—	6	8	7	5	5	1	32
	H	2	75.—	2	2	—	2	2	1	9
	K	7	60.—	7	6	8	10	11	5	47
	L	4	57.50	4	3	1	4	1	—	13
	M	20	14.—	19	19	37	24	13	4	116
	N	40	9.—	39	40	93	28	16	7	223
	O	190	98	6.50	95	96	121	49	42	23
										426
										935
Padang Loemba I	Ma	18	17.—	16	17	27	10	18	6	94
	Oa	14	7.50	14	13	23	11	4	7	77
	P	8	6.50	6	8	16	3	5	—	38
	Q	48	8	5.50	8	7	15	2	1	33
Sidodadi	Ma	6	15.—	6	6	6	3	3	1	25
	Oa	8	8.—	8	7	15	5	3	—	38
	Q	24	6.—	24	21	18	13	6	1	83
	R	40	2	30.—	2	2	1	—	1	—
Padang Loemba II										6
	Ma	14	17.50	13	14	38	10	7	4	86
	Oa	10	7.50	9	10	14	5	3	—	41
	P	10	6.50	10	10	18	8	1	1	48
	Q	10	5.50	10	10	8	2	3	—	33
	Re	2	32.50	2	2	4	1	2	—	11
12 Woningen 1927	S	52	6	28.50	6	6	19	2	3	1
										37
	T	3	85.—	3	3	7	2	1	—	16
	U	5	70.—	5	5	5	4	3	—	22
26 Woningen 1928	V	12	4	55.—	4	4	5	3	2	—
										18
	Mb	6	25.—	6	6	20	6	1	1	40
	Rb	4	40.—	4	4	11	3	3	—	25
	U	4	75.—	4	4	5	5	2	—	21
	V	4	60.—	4	4	8	4	5	2	27
26 Woningen 1928	W	26	8	20.—	7	7	13	5	2	2
										36
										149
Totaal:	417									1997

Gemiddel aantal bewoners per woning $\frac{1997}{417} = 4.79$ persoon.

Bijlage II.

EXPLOITATIE

O B J E C T	B a t e n			Rente
	Bruto huur	Verlies wegens leegstaan	Netto ontvang- sten	
1 Oranje Bioscoop en Deli Club	f 6000.—	f —.—	f 6000.—	f 2854.61
2 5 Dienstwoningen 1921	7350.—	162.—	7188.—	2870.14
3 3 Dienstwoningen 1923	4657.50	135.—	4522.50	2361.93
4 Kp. Skip, permanent gedeelte	1980.—	—.—	1980.—	845.05
5 idem semi permanent „	2676.—	—.—	2676.—	773.83
6 idem 8 houten woningen	624.—	—.—	624.—	0.06
7 30 Eur. woningen in Dj. Oeloe	22860.—	22.50	22837.50	14853.09
8 158 Inl. „ „ „	15324.—	—.—	15324.—	10708.80
9 Dubbele toko „ „	1080.—	—.—	1080.—	802.31
10 48 Inl. woningen P. Loemba I	6084.—	19.75	6064.25	3602.30
11 40 Inl. dienstw. in Sidodadi	4226.—	—.—	4226.—	2972.94
12 Burgemeesterswoning	2400.—	—.—	2400.—	1872.74
13 50 Inl. woningen P. Loemba II	8308.—	5.50	8302.50	4439.80
14 2 Dienstwoningen 1927	2160.—	—.—	2160.—	1188.02
15 12 Woningen 1927	10050.—	—.—	10050.—	4649.32
16 26 Woningen 1928	12120.—	—.—	12120.—	5668.—
17 2 Dienstwoningen 1928	2070.—	—.—	2070.—	1147.86
Winstsaldo exploitatie				
T o t a a l	109969.50	344.75	109624.75	61610.80

REKENING 1929.

Lasten						Saldo	
Afschrij- ving	Hasil tanah	Verpon- ding	Onder- houds. en adminis- tratiekost.	Verzeke- ring	Totaal uitgaven	Voordeelig	Nadeelig
f 270.39	f 290.—	f 585.—	f 286.67	f —.—	f 4286.67	f 1713.33	f —.—
271.86	941.—	594.—	1948.40	—.—	6625.40	562.60	—.—
118.09	510.—	324.—	1104.86	—.—	4418.88	103.62	—.—
305.74	78.77	148.50	256.82	—.—	1634.88	345.12	—.—
1839.96	154.26	200.70	440.80	—.—	3409.55	—.—	733.55
—.—	19.20	46.80	191.—	—.—	257.06	366.94	—.—
797.40	1724.54	1714.50	1756.81	—.—	20846.34	1991.16	—.—
1192.77	679.60	1149.30	2856.25	—.—	16586.72	—.—	1262.72
89.39	20.70	81.—	63.20	35.50	1092.10	—.—	12.10
345.56	223.74	456.30	421.40	—.—	5049.30	1014.96	—.—
264.93	179.88	313.20	380.19	—.—	4111.14	114.86	—.—
121.66	—.—	135.—	521.92	—.—	2651.32	—.—	251.32
735.55	372.82	122.—	380.30	—.—	6050.87	2251.63	—.—
119.74	255.—	—.—	76.65	—.—	1639.41	520.59	—.—
769.74	780.69	—.—	195.30	—.—	6395.05	3654.95	—.—
938.41	530.36	—.—	210.40	—.—	7347.17	4772.83	—.—
109.64	255.—	—.—	89.89	—.—	1602.39	467.61	15620.50
8290.83	7015.56	5870.86	11180.16	35.50	94004.25	17880.19	17880.19

Bijlage III

Gemeentelijk Woningbedrijf dienstjaar 1929:

BALANS

Gebouwde eigendommen.

Object I.	Oranje biosc. en Deli-cl.	47.306.40	
" II.	5 Dienstw. 1921	32.663.75	
" III.	3 " 1923	33.623.77	
" IV.	Permanent ged. Kp. Skip	13.778.43	
" V.	Semi-Perm. ged. in Kp. Skip	11.057.21	
" VI.	8 houten won. in Kp. Skip	1.—	
" VII.	30 Europ. won. in Djatioeloe	211.389.58	
" VIII.	150 Inl. " " "	151.790.11	
" IX.	Dubb. toko in Djatioeloe	11.372.24	
" X.	48 Inl. won. in Pd. Loemba I	51.115.79	
" XI.	40 Dienstw. in Sidodadi	42.205.68	
" XII.	Burgemeesterswoning	31.090.75	
" XIII.	50 Inl. won. Pd. Loemba II	81.420.93	
" XIV.	2 Dienstw. 1927	23.640.61	
" XV.	12 Woningen 1927	92.216.64	
" XVI.	26 " 1928	112.421.59	
" XVII.	2 Dienstw. 1928	22.847.72	
Gemeente Medan Verstrekt bedrijfskapitaal			969.942.20
Gemeenteontvanger — kassier		24.604.19	
Reservefonds			2.341.79
Huurdere		—.—	—.—
Kas		—.—	—.—
Reserve voor verpondingsbelasting			11.741.40
Winstsaldo 1929			10.521.—
		994.546.39	994.546.39

VERLIES EN WINST

Aanbrengen van verbeteringen.

Bijbouw chauffeursw. bij burgem.	1.753.—
Lichtl. in alle huizen van Sidodadi	1.129.—

Exploitatierkening.

Inkomsten uit verhuur		f 109.624.75
Andere ontvangsten		182.50
Rente van bedrijfskapitaal	61.610.80	
Afschr. op gebouwde eigendommen	8.290.83	
Administr. en onderhoud	11.180.86	
Verz. tegen brand	35.50	
Grondrechten	7.015.56	
Verponding	5.870.70	
Aandeel in kosten andere diensten	2.400.—	
Winstsaldo naar Reservefonds	10.521.—	
	109.807.25	f 109.807.25

GEMEENTELIJK BUREAU VOOR GRONDZAKEN.

a. Algemeen.

De verrichtingen van het bureau voor grondzaken werden in verslagjaar beperkt, doordat het hoofd van het bureau gedurende acht maanden afwezig was met buitenlandsch verlof wegens langdurigen dienst. Het aanvankelijk bestaande voornemen om voor de leiding van den dienst gedurende dien tijd detachering te verzoeken van een kadasterlandmeter, stuitte af op financiële bezwaren. In plaats daarvan werd het beter geoordeeld de werkzaamheden te verdeelen onder de diensten, die daar het meest voor in aanmerking kwamen. Zoo werden bij besluit van burgemeester en wethouders van 1 Maart 1929 no. 13 de technische werkzaamheden opgedragen aan den directeur van het bouw- en woontoezicht, de overschrijving van grantrechten aan den gemeentesecr. en de overige werkzaamheden aan de gemeenteontvanger.

Ten einde de werkzaamheden voor de waarnemende ambtenaren te beperken werd gedurende dien tijd de regeling van oude rechten geheel opgeschort terwijl de opmetingen tot het allernoodzakelijkste werden ingekrompen, in verband waarmede een bestaande vacature voor opnemer onvervuld bleef. Onder de gegeven omstandigheden was het een gelukkig verschijnsel, dat het aantal overschijvingen minder bleef dan het vorige jaar, waaromtrent hierna het een en ander wordt medegedeeld, terwijl verschillende meer omvangrijke aangelegenheden bleven rusten.

De personeelsformatie bleef gedurende verslagjaar onveranderd. Voor het administratieve werk zijn aanwezig een adjunct-commies (die bij de vaststelling der begrooting voor 1930 met ingang van dat jaar werd bevorderd tot commies), twee tweede klerken en een kantooroppasser. Voor het landmeetkundige werk zijn aanwezig twee opnemers, twee teekenaars en een leerling-teekenaar. Het tijdelijk onvervuld laten van een bestaande vacature voor opnemer gaf aanleiding tot het ontstaan van achterstand in het loopende werk; daarom werd met ingang van 1 November een opnemer op proef aangenomen.

Bij deze personeelsbezetting is het nauwelijks mogelijk het loopende werk bij te houden en dan nog alleen door de vereischte controle te beperken. Het verbeteren der oude opmetingen, dat systematisch behoorde te geschieden, heeft slechts plaats voor zoover de stukken om een of ander reden in behandeling komen.

B. Grondzaken.

1. Opmetingen.

Het aantal dagen, dat gedurende verslagjaar aan meetwerk werd besteed, bedraagt 493. Er werd alleen meetwerk verricht, wanneer

dat dadelijk noodig was; aan systematische opmeting werd geen tijd besteed. Zie daaromtrent hetgeen in het vorige verslag op blz. 210 werd gezegd.

Intusschen verhindert dit niet, dat geheele wijken, waar veel splitsingen voorkomen toch op deze wijze hermeten worden. Om hiervan een indruk te geven is hierbij op verkleinde schaal gereproduceerd een overzicht van de zoogenaamde derde Chineesche wijk, zooals deze was in 1919, toen het bureau voor grondzaken zijn werkzaamheden begon en zooals deze thans is geworden.

Bij een vergelijking dezer beide kaartjes valt in de eerste plaats op het aantal wegen, dat in dien tijd is aangelegd. Voor den afstand van grond voor deze wegen werden zeer talrijke nieuwe kaartjes op de grantacten aangebracht.

In de tweede plaats valt de veel sterker parceleering op. In 1919 waren er in dit complex 155 perceelen, die, zooals duidelijk blijkt, als lange strooken (djaloerans) tusschen de enkele wegen en de spoorbaan zijn uitgegeven. Bij de omlegging van de spoorbaan naar Tebingtinggi werden eenige dezer perceelen doorsneden. In 1929 blijkt dat aantal perceelen te zijn gestegen tot 392. Voor al deze splitsingen was opmeting noodig.

Een derde belangrijk verschil is de omzetting van Inlandsche rechten (geel gekleurd) in zakelijke rechten (blauw gekleurd). Het Inlandsch bezit in deze buurt is sterk achteruit gegaan, waarbij echter dient te worden bedacht, dat hetgeen in 1919 nog als Inlandsch bezit staat aangegeven, reeds toen voor een groot deel verkocht was aan niet-Inlanders. Voor deze omzetting in zakelijke rechten zijn kadastrale meetbrieven noodig; vòòr deze worden aangevraagd heeft echter een uitzetting der grenzen plaats door het bureau voor grondzaken.

2. Regeling van grondrechten.

De regelingen, welke in 1928 bij het begraafplaats-rapport werden voorgesteld, werden in verslagjaar nog niet vastgesteld.

De in het vorige verslag genoemde regeling van perceelen aan de Hongkongstraat, waar de grenzen van de grants belangrijk afwijken van de occupatiegrenzen, kwam in verslagjaar nog niet tot stand, doch de zekerheid werd verkregen, dat belanghebbenden zullen medewerken.

3. Afstand van grond aan het gouvernement.

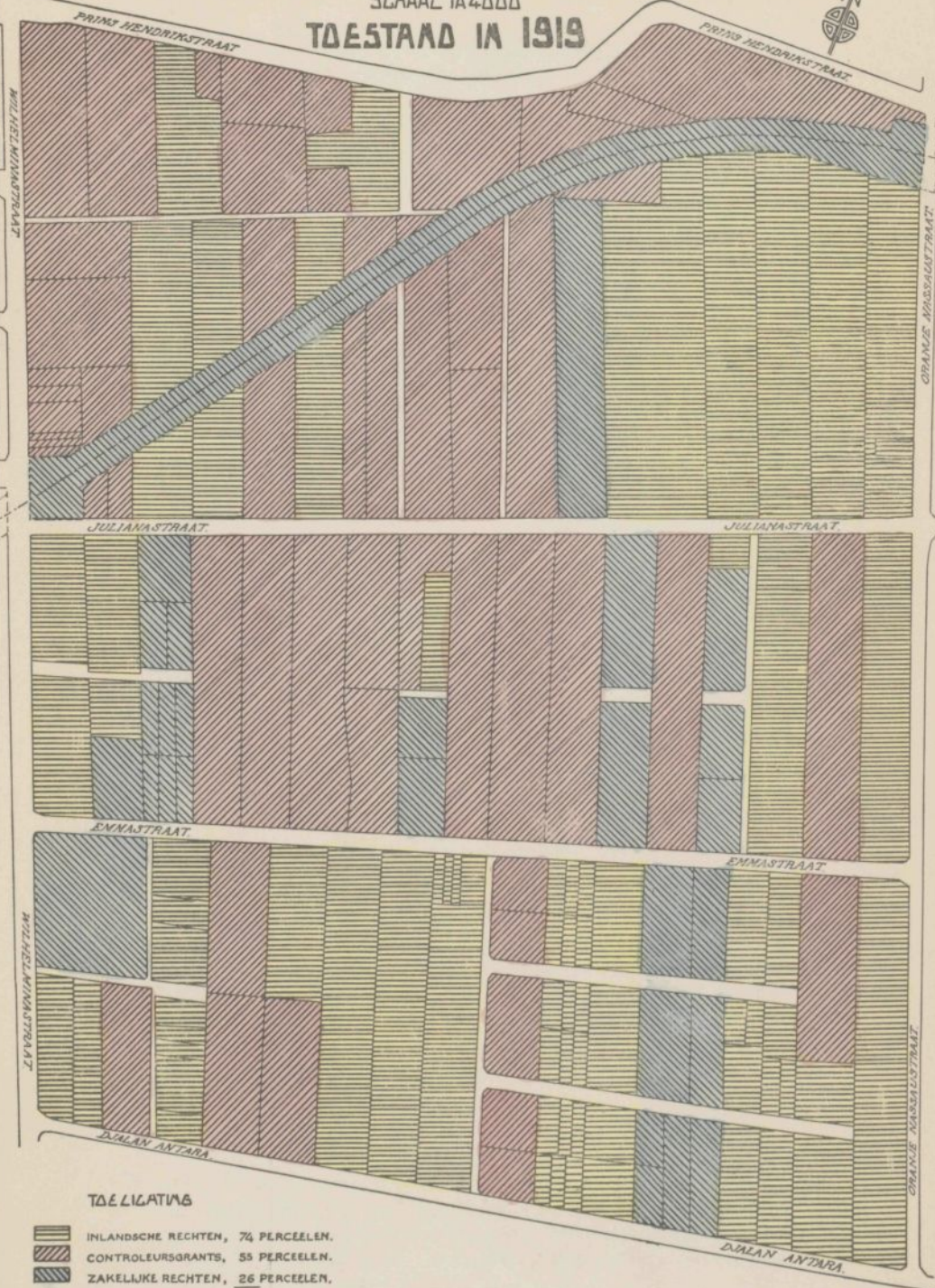
Bij besluit van den gemeenteraad van 25 September 1929 no. 279 werd aan het gouvernement eigendomsafstand toegezegd op een perceel van 65×147 m ten behoeve van lichamelijke opvoeding der H.B.S. leerlingen. Bij hetzelfde besluit werd het perceel, hetwelk voor uitbreiding der H.B.S. werd afgestaan bij

GEMEENTE MEDAN - SECTIE B - BLAD 21

SCAAL 1:4000

TOESTAND IN 1919

TOELICHTING

- INLANDSCHE RECHTEN, 74 PERCELEN.
 - CONTROLEURSGRANTS, 55 PERCELEN.
 - ZAKELIJKE RECHTEN, 26 PERCELEN.
- TE ZAMEN 155 PERCELEN.

SCHAAL IÄ4DDDD

TESTAND IN 1929

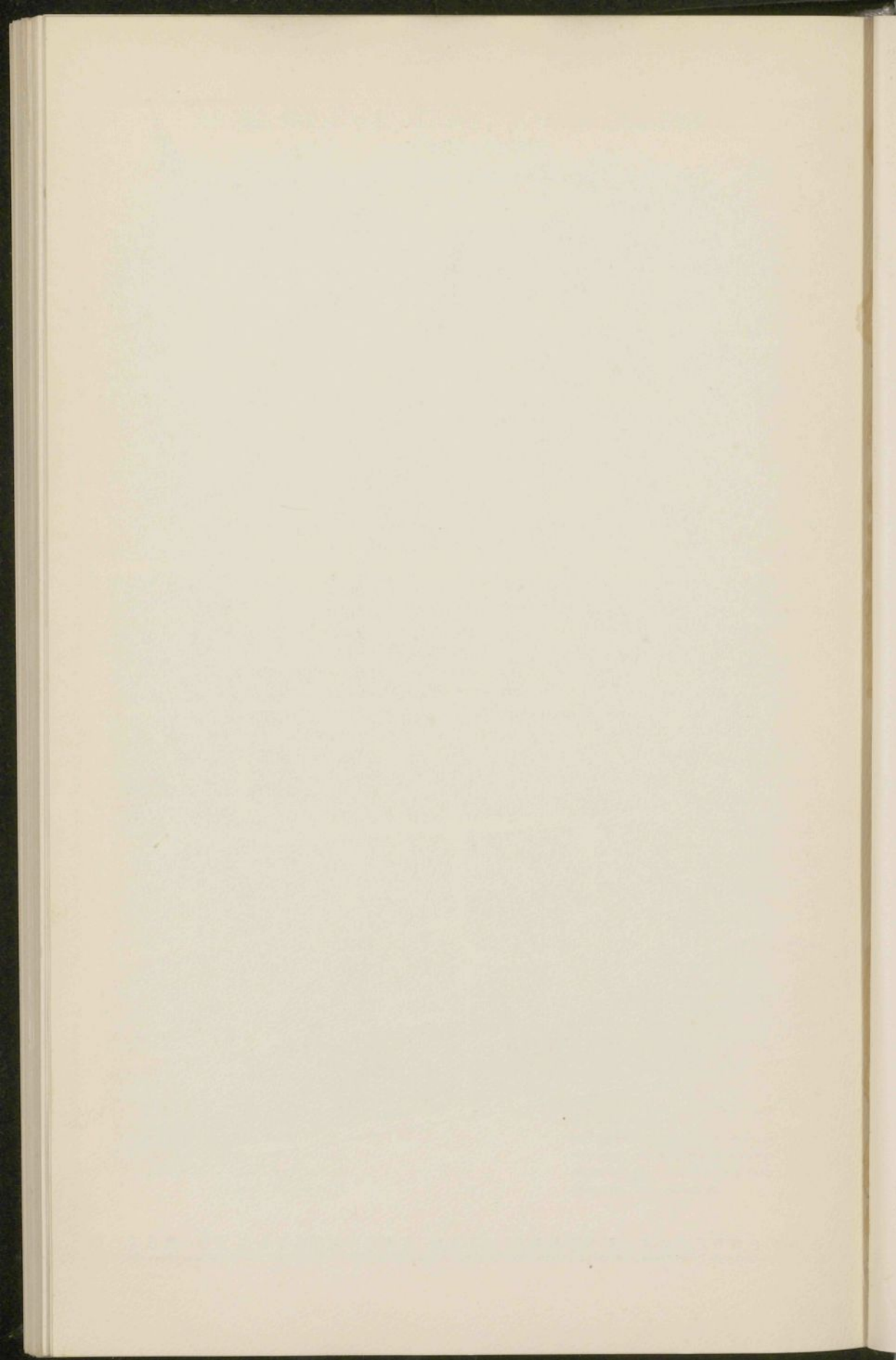
TABLE 1. CLINICAL DATA

INLANDSCHE RECHTEN, 98 PERCELLEN

ZAKELIJKE RECHTEN, 126 PENCCELLEN

TE ZAMEN 592 PIRCELLIN

SEMEENTELUK BUREAU VOOR GADNOZAKEN TE MEDAN

besluit van 12 September 1928 no. 253 met een strook verbreed, zoodat daarvan de afmetingen 65×125 m. werden.

Verder werd het terrein van de H.B.S. zelf, dat aanvankelijk aan de Medansche schoolvereeniging in erfpacht behoorde na prijsgeving dier erfpachtsrechten, in eigendom aan het gouvernement toegezegd bij raadsbesluit van 25 September 1929 no. 238.

Ten slotte werd bij raadsbesluit van 20 Maart 1929 no. 85 goedgekeurd dat drie, met woningen bebouwde, gedeelten van het terrein der voormalige kweekschool voor Inlandsche onderwijzers, aan den openbaren dienst, waarvoor het terrein was afgestaan, worden onttrokken, zoodat deze woningen bestemd kunnen worden tot algemeene landsdienarenwoningen.

4. Afstand van erfpacht op vrijen eigendom.

Het aantal in Nieuw-Polonia uitgegeven perceelen is niet zoo groot als in 1928. Er werden toegezegd 16 perceelen voor woningbouw, totaal bestemd voor 18 huizen en 3 paviljoens, waarvan einde verslagjaar 10 huizen en 2 paviljoens in aanbouw of gereed waren. Bovendien werden 2 strooken grond voor uitbreiding van reeds eerder uitgegeven perceelen in erfpacht toegezegd, benevens een perceel voor de oprichting van een school. Verder werd 1 perceel aangewezen voor de oprichting van een dienstwoning.

Inzake den voor de ontwikkeling van Nieuw-Polonia zeer belangrijken bouw van woningen voor gouvernementsambtenaren door de n. v. Medansche woningvoorziening werd in verslagjaar nog geen beslissing bekend. Evenmin omtrent den bouw van woningen voor gouvernementsambtenaren door de gemeente, waarvoor het thans ongebruikte terrein tusschen Jan Lighthartlaan en Kartinilaan bestemd is.

Het groote terrein van ruim 10 ha aan den Poloniaweg werd door de Delimaatschappij van den sultan van Deli gekocht. Genoemde maatschappij is voornemens het perceel te verkavelen en te verkoopen. Hierdoor zal weliswaar de verkoop van gemeentelijke perceelen iets dalen, doch op deze wijze wordt een regelmatigere uitbreiding der bebouwing gewaarborgd.

Op het voormalige raceterrein werden geen gronden meer uitgegeven. Het terrein omsloten door Hakkastraat, Wilhelminastraat, Balistraat en Sportlaan werd aangewezen voor de oprichting van een centrale pasar met bijbehorende werken, terwijl de nog resteerende strook grond ten noorden der Balistraat voor plantsoen werd bestemd. Op het voormalige raceterrein is dan geen grond meer beschikbaar.

In het Serdangkwartier werden geen gronden afgestaan. Slechts werd het voor het gemeentelijk ziekenhuis aangewezen terrein uitgebreid met een voor den bouw eener directeurswoning benodigd perceel.

5. Afstand van erfpachtsrecht aan afkooopers van Inlandsche rechten.

Gedurende verslagjaar werd op 19 perceelen erfpacht verleend, terwijl nog een zeer groot aantal aanvragen in behandeling bleef. Van alle aangevraagde perceelen worden de grenzen door het bureau voor grondzaken bepaald en zoo noodig merkteekens geplaatst. Eerst na ontvangst van de kadastrale meetbrieven kan tot afstand van erfpachtsrecht worden overgegaan.

6. Omzetting van controleursgrants en delimaatschappijgrants in erfpacht.

Kon in het vorige verslag worden medegedeeld dat tegen het einde van 1928 een belangrijk aantal verzoeken om omzetting werd ontvangen—in de meeste gevallen slechts bestaande in het verzoek om voor aanvraag van meetbrieven het noodige te verrichten—in den loop van 1929 bleek de animo voor deze omzettigbelangrijk te zijn gedaald. Van de ruim 2700 controleursgrants en delimaatschappijgrants werd slechts voor 64 aan den gemeenteraad erfpacht verzocht, waarop reeds voor 31 perceelen een beslissing kan worden genomen, terwijl de overige verzoeken—wanneer ze niet worden ingetrokken—eerst behandeld kunnen worden na ontvangst van de meetbrieven. Van de 31 verleende erfpachten werden slechts 7 ingeschreven.

Als grootste bezwaar tegen deze omzetting wordt door belanghebbenden genoemd de kosten, voornamelijk het recht van overschrijving en de verponding. Inderdaad zijn deze kosten hoog, doch zij worden over geheel Indië geheven en de granthouders zijn steeds in een bevoorrechte positie geweest, doordat zij hiervan vrij waren. Het is dus billijk, dat zij, wanneer zij willen profiteeren van de grootere zekerheid, die zakelijke rechten bieden, dezelfde kosten betalen als elders worden geheven. Het zou voor de landsschatkist een groot voordeel beteekenen, wanneer de grants worden omgezet en daarom zou een bevorderen van die omzetting uit fiscaal oogpunt begrijpelijk zijn. Ook al zouden bij de eerste inschrijving de kosten zeer laag worden berekend, dan wordt dit nog spoedig goedgemaakt door de geregelde verpondingheffing. Aan de andere zijde zullen de rechthebbenden de meerdere kosten geheel of gedeeltelijk kunnen compenseeren, doordat de hypotheekrente lager is dan de thans voor grantverband gevorderde rente, terwijl zij bovendien niet geheel rechteloos tegenover den geldschietter komen te staan.

Intusschen heeft de gemeente zich steeds onthouden van iedere aansporing aan granthouders om hun rechten om te zetten in zakelijke rechten, wijl zij de bestaande rechten krachtens een beding der schenkingsacte heeft te eerbiedigen.

g. Overschrijvingen.

In het aantal overschrijvingen was in verslagjaar een teruggang te constateeren, nl. tot 919 tegen 1017 in 1928. De reden voor dezen teruggang is niet met zekerheid aan te wijzen, doch er zijn eenige factoren, die dit gevolg teweeg kunnen brengen. Daaronder valt nog niet te rekenen de invloed van den slechter geworden economischen toestand, want het aantal overschrijvingen in de laatste drie maanden van het jaar is zeer dicht bij het berekende maandgemiddelde. Wel is van invloed het verminderen van het aantal grants door omzetting in zakelijke rechten, doch deze omzetting gaat nog maar zeer langzaam en de invloed wordt meer dan opgeheven door de uitbreiding van het aantal grantperceelen als gevolg van voortschrijdende verdeeling.

Naar het wil voorkomen is de daling van het aantal overschrijvingen een gevolg van het steeds minder tot zekerheid verbinden van grantrechten. De verhouding voor verslagjaar is becijferd op gelijke wijze als dit sinds 1921 is geschied; daaruit blijkt, dat het aantal zekerheidsstellingen is gevallen van 53 tot 2% van het totaal!

In het eerste hieronder volgende staatje is het aantal overschrijvingen van de verschillende soorten grants aangegeven, verdeeld in overdrachten, zekerheidsstellingen en terugstellingen. Tevens zijn daarin aangegeven de totalen voor iedere grantsoort over de voorafgaande vijf jaar.

	1924	1925	1926	1927	1928	1929	Overdrach- ten	Zekerheids stelling	Terugstel- ling
Controleurs- grants	271	224	282	318	364	364	305	10	49
Sultansgrants	56	65	73	89	68	41	40	—	1
Voorl. bewijzen	201	104	226	272	52	110	105	—	5
Soerat kete- rangan	17	17	25	14	22	48	39	7	2
Deli Mij grants.	277	237	100	54	499	348	312	4	32
Gemeentegrants	2	3	21	15	12	8	5	—	3
	824	650	727	762	1017	919	806	21	92

Om een betere vergelijking mogelijk te maken zijn evenals vorige jaren de percentsgewijze verhoudingen berekend tusschen overdrachten, zekerheidsstellingen en terugstellingen. De onderstaande staat geeft hiervan de resultaten over de laatste negen jaar.

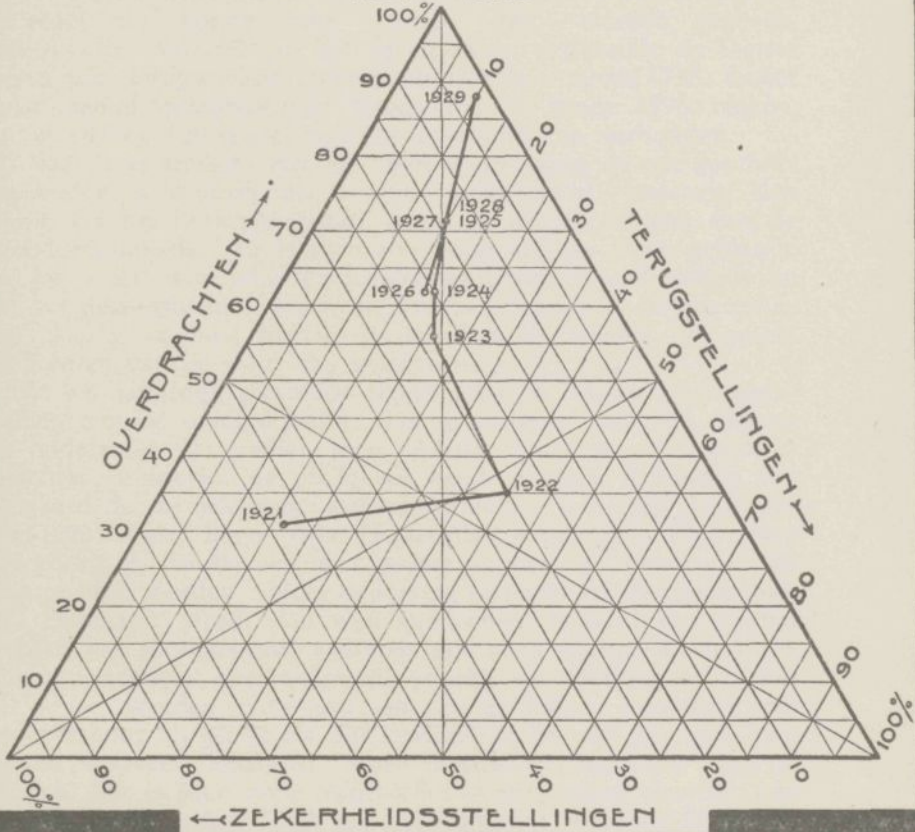
Overdrachten	Zekerheids- stellingen	Terugstellingen	Totaal
1921 320 = 31 %	558 = 53 %	169 = 16 %	1047 = 100 %
1922 436 = 35 %	318 = 25 %	508 = 40 %	1262 = 100 %
1923 492 = 56 %	205 = 23 %	183 = 21 %	880 = 100 %
1924 511 = 62 %	165 = 20 %	148 = 18 %	824 = 100 %
1925 461 = 71 %	90 = 14 %	99 = 15 %	650 = 100 %
1226 450 = 62 %	151 = 21 %	126 = 17 %	727 = 100 %
1927 541 = 71 %	104 = 14 %	117 = 15 %	762 = 100 %
1928 725 = 71 %	136 = 14 %	156 = 15 %	1017 = 100 %
1929 806 = 88 %	21 = 2 %	92 = 10 %	919 = 100 %
4742 = 58 %	1748 = 22 %	1598 = 20 %	8088 = 100 %

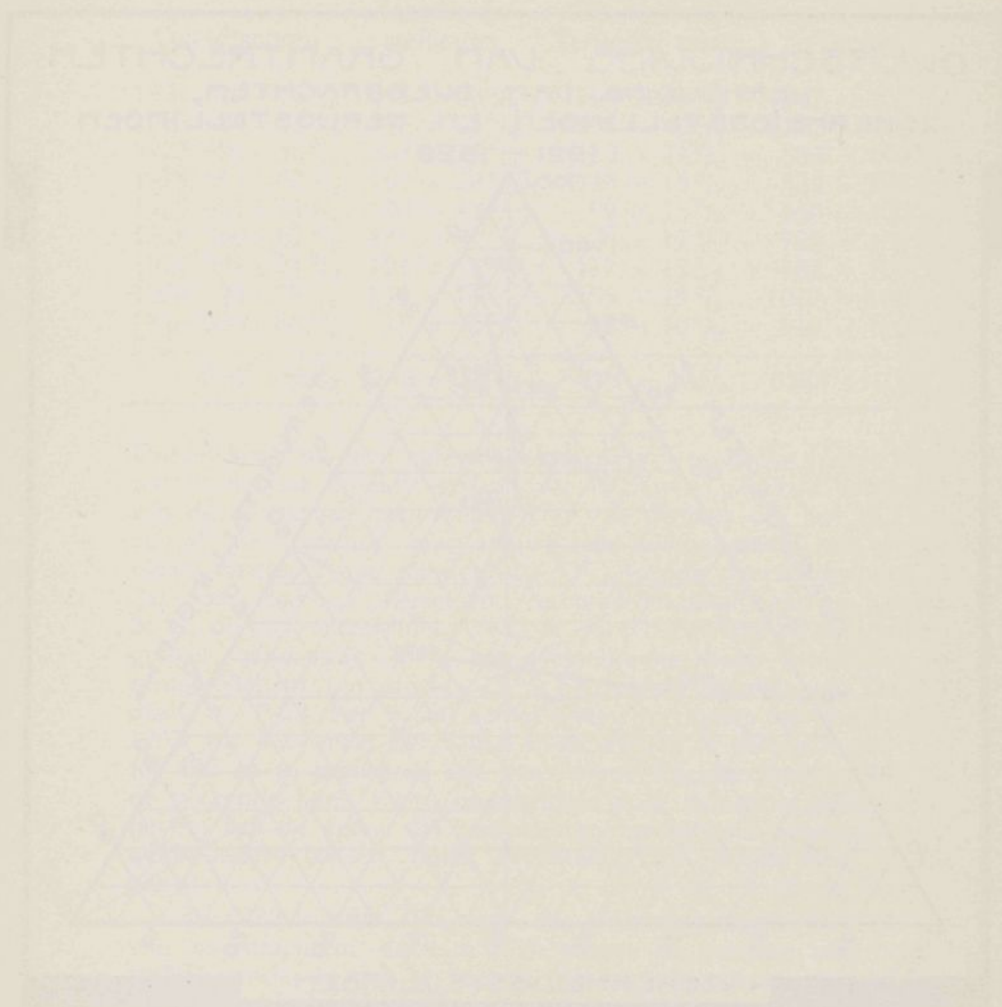
Duidelijker dan deze cijfers geeft bijgaande grafische voorstelling, zooals die ook bij het verslag over 1927 werd gevoegd, een beeld van de gewijzigde verhouding. Het valt dadelijk op, hoe in 1921 vooral het crediet met grantrechten als zekerheid een groote plaats inneemt; niet minder dan 53% van de overschrijvingen in dat jaar hebben betrekking op zekerheidsstellingen en slechts 31 % op overdrachten. In 1922 is door de malaise de verhouding geheel gewijzigd: 40% der overschrijving heeft betrekking op terugstellingen en slechts 25 % op zekerheidsstellingen. Daarna daalt in 1923 het totaal aantal overschrijvingen zeer sterk, van 1262 tot 880, maar het aantal overdrachten is gestegen van 436 tot 492 en in percenten zelf van 35 tot 56. Die stijging zet zich de volgende jaren voort, ongetwijfeld voor een groot gedeelte als gevolg van de vrees, dat grantrechten onvoldoende zekerheid voor geldschietters bieden, tenzij overdracht der rechten heeft plaats gehad.

In 1925 is zelfs 71% van alle overschrijvingen een gevolg van overdrachten, doch in 1926 scheen de gewone zekerheidsstelling weder in trek te komen, blijkens een stijging van 14 tot 21%. Dit bleek echter slechts van tijdelijken duur, want in 1927 en 1928 was de verhouding weer precies als in 1925. De oorzaak hiervan kan gezocht worden in de beslissing van het hooggerechts-hof van 28 April 1927, waarbij werd uitgemaakt, dat geldschietters, die den voor zekerheid gebruikelijken vorm van obligatie met cessie hadden gekozen, geen bevoorrechte vordering hebben.

De hierop gevolgde „noodordonnantie” van 11 November 1927 (stbl. 522) stelt vast, dat bevoorrecht blijven de geldschietters, die vòòr 1 Januari 1929 grantrechten tot zekerheid op hun naam lieten overschrijven. De verwachting, dat tengevolge hiervan in 1928 nog een groot aantal zekerheidsstellingen zou worden geregistreerd, werd niet bewaarheid. Maar nu met ingang van verslagjaar de in de ordonnantie genoemde termijn was ver-

OVERSCHRIJVING VAN GRANTRECHTEN
VERHOUDING VAN OVERDRACHTEN,
ZEKERHEIDSTELLINGEN EN TERUGSTELLINGEN
1921 — 1929

streken, kon, zooals in het vorige jaarverslaag werd gedaan, verwacht worden, dat het percentage zekerheidsstellingen nog meer zou terugloopen — en dat is inderdaad op zeer sterke wijze geschied; nog slechts 2% van alle overschrijvingen heeft betrekking op zekerheidsstellingen.

Wanneer men daarbij bedenkt, dat deze zekerheidsstellingen als regel voor korten duur — eenige jaren — worden gegeven, kan uit het verschil in het totaal aantal gedurende de laatste negen jaar geregistreerde zekerheidsstellingen, zijnde 1748, en het totaal aantal geregistreerde terugstellingen, zijnde 1598, blijken, dat er slechts 150 grants nog tot zekerheid zijn verbonden.

Het is interessant met dit cijfer voor oogen de vele geschriften weder na te lezen, die werden gepubliceerd tusschen den datum van het bovengenoemde arrest en de afkondiging van de „noodordonnantie.” Er is toen zoo hoog van de toren geblazen, dat het arrest den geheelen handel ter Oostkust ondermijnde en dat het gouvernement moest en zou beschermen — en het resultaat is, dat in heel Medan de houders van slechts 150 grants profiteeren van de wettelijke voorziening.

Dit wil natuurlijk allerminst zeggen, dat te Medan in tegenstelling met de overige wereld, het grondbezit niet zou dienen tot onderpand voor crediet. Maar de vorm, waarin de overeenkomst tusschen geldnemer en geldgever wordt gegoten is meestal van dien aard, dat de geldnemer geheel rechteloos is terwijl de rentevoet schikbarend hoog blijkt. Gewoonlijk wordt 11 à 12% rente gevorderd en daarbij een zeer groote overwaarde genomen; de grantrechten worden zonder beperking verkocht aan den geldschietter. Daarnaast wordt dan den geldnemer beloofd, dat hij zijn rechten kan terugkopen, soms als een soort afspraakje, vaak ook in een notarieele overeenkomst, waarbij de rechten door den geldgever worden verhuurd aan den geldnemer met recht van onderverhuur en plicht tot alle onderhoud en met het recht om binnen zooveel maanden tegen bepaalden koopsom terug te kopen. Dit is geen recht van wederinkoop, omdat daartoe immers volgens artikel 1519 van het burgerlijk wetboek het recht van wederinkoop door den verkooper bij den verkoop moet worden voorbehouden. De bedingen zijn dikwijls voor den geldnemer zeer onereus, doch er zijn nog geen gevallen bekend, dat de geldschietter van zijn rechten in volle zwaarte heeft gebruik gemaakt.

Zooals reeds hiervoor werd gezegd onder B 6, bij omzetting van controleursgrants en delimaattchappijgrants in erfpacht, behoort naar het voorkomt het verschil tusschen normale hypotheekrente en de hooge rente, die betaald wordt, als verponding aan de gemeenschap te komen.

De stijgende lijn in het aantal afgegeven nieuwe stukken heeft zich in verslagjaar niet voortgezet. Het onderstaande staatje geeft er een overzicht van.

Afgegeven in	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Voorl. bewijzen	84	72	10	2	—	—
Soerat keterangan	6	2	6	18	38	28
Gemeentegrants	3	1	—	—	2	1
Controleursgrants	—	16	47	110	73	79
Deli Mij. grants	47	30	32	33	99	22
Sultansgrants	—	8	36	6	23	17
	140	129	131	169	235	147

De afgegeven nieuwe stukken zijn niet alle een gevolg van splitsing. Er wordt geregeld voortgegaan met het vervangen van voorloopige bewijzen door definitieve bewijzen, doch slechts voor zoover ze om andere redenen in handen komen. Er is nog niet overgegaan kunnen worden tot het bloksgewijze geheel vervangen dezer voorloopige bewijzen. Dat er niettemin voortdurend eenige vermindering plaats heeft kan blijken uit de omstandigheid, dat van de 830 uitgegeven voorloopige bewijzen er reeds vervangen waren op het einde van 1928 totaal 269 en op het einde van verslagjaar 330. Behalve door deze vervanging vermindert het aantal voorloopige bewijzen ook door uitgifte van erfpacht.

Bij splitsing van grantperceelen worden thans dadelijk definitieve bewijzen opgemaakt. In het geheel zijn dit thans: 325 controleursgrants, 351 delimaatschappijgrants en 90 sultansgrants.

In verslagjaar werden twee certificaten afgegeven voor openbaren verkoop (zie jaarverslag 1923 blz. 214).

Aan overschrijvingskosten werd gedurende de laatste vijf jaar ontvangen:

in 1925	f 5596.75
in 1926	5534.—
in 1927	6244 25
in 1928	7533.50
in 1929	7495.—

De daling van het bedrag is niet zoo groot als de daling van het aantal overschrijvingen op het eerste gericht zou doen verwachten. Dit is ongetwijfeld een gevolg van het feit, dat het aantal overdrachten is gestegen en volgens het bestaande tarief wordt daarvoor, bij groote perceelen, hooger overschrijvingskosten berekend.

De in November 1928 ingediende wijzingen van het overschrijvingstarief waren einde verslagjaar nog niet vastgesteld.

d. Grondlasten.

1. Hasil-tanah.

De periodieke herziening der hasil-tanah van controleursgrants kwam tegen het einde van verslagjaar, na den terugkeer van het hoofd van den dienst, weder in behandeling, omdat met ingang van 1930 moeten worden herzien de ruim 1000 controleursgrants, waarvan de hasil werd herzien met ingang van 1920 en 1925. Aan het einde van verslagjaar was slechts een begin gemaakt met de daarvoor noodige taxaties.

De vervallenverklaring wegens wanbetaling werd in verslagjaar eenige malen ter sprake gebracht. Op 19 December 1928 had de gemeenteraad bij besluit no. 354 het college van burgemeester en wethouders gemachtigd om vervallenverklaring te vorderen van grantrechten, waarvoor de verschuldigde pacht som over meer dan twee jaren niet is betaald. Bij besluit van 20 Februari 1929 no. 60 werd echter bepaald, dat, alvorens burgemeester en wethouders van de gegeven machtiging kunnen gebruik maken, de gemeenteraad in elk afzonderlijk geval zal beslissen, of nog een laatste termijn voor aanzuivering van den geheelen achterstand zal worden gegeven.

Bij besluit van 20 Maart 1929 no. 78 verleende de gemeenteraad vervolgens een termijn van 14 dagen aan de houders van een 157-tal grants, waarvan de hasil over meer dan twee jaar niet was betaald, om den achterstand aan te zuiveren. Aan dezen termijn van 14 dagen werd niet strikt de hand gehouden, doch ook na het verstrijken van dien termijn werden de granthouders nog tot betaling aangenaamd. Na terugkeer van het hoofd van den dienst werd deze aangelegenheid weder ter hand genomen. Van de 157 in genoemd raadsbesluit bedoelde grants waren nog slechts 11 overgebleven, waaromtrent het college van burgemeester en wethouders echter einde verslagjaar nog geen beslissing had genomen.

De achterstand in de betaling der hasil-tanah is, sinds de gemeente van haar bevoegdheid tot vervallenverklaring heeft gebruik gemaakt, aanzienlijk gedaald. De achterstand over twee jaar of meer, alleen van de grants, bedroeg :

op 1 Januari 1927 :	f 30.140,73
„ 1 „ 1928 :	32.265,56
„ 1 „ 1929 :	22.251,52
„ 1 „ 1930 :	10.170,25

De in 1928 verkregen vonnissen hebben dus tot resultaat gehad, dat deze achterstand tot één derde is gedaald.

2. Vergoeding van zakelijke rechten.

De periodieke herziening van opstalvergoeding voor de in 1919 ingeschreven opstalrechten had aan het einde van verslagjaar plaats. Er werden herzien 36 perceelen met het volgende resultaat

aantal perceelen	verg. 1920	verg. 1930	verhoogd	verlaagd
1	110.—	110.—	—	—
26	2203.91	1603.37	—	600.75
9	870.76	1144.21	373.45	—
	3184.67	2857.37		
totaal verlaagd				227.30

Evenals de beide vorige jaren blijkt hier in het totaal een verlaging der vergoeding noodig te zijn.

De nieuwe vergoeding werd vastgesteld bij besluit van burgemeester en wethouders van 8 Januari 1930 no. 1.

3. Verponding.

De aanslag der gemeente-eigendommen voor het nieuwe belastingtijdvak 1928 t/m 1932 werd in verslagjaar nog niet ontvangen.

